

PŘÍPRAVA ODBORNÍKŮ PRO UPLATNĚNÍ VE VaVa Z HLEDISKA GENDERU

duben 2022

zpracoval: Národní vzdělávací fond, o.p.s.

**Projekt sdílených činností
Strategická inteligence pro výzkum a inovace**

Zpracovatelský tým Národního vzdělávacího fondu:

Ing. Czesaná Věra, CSc.

Mgr. Janíčko Michal

PhDr. Kopicová Miroslava

Mgr. Klicnar Filip

Ing. Matoušková Zdeňka, CSc.

Mgr. Šimová Zdenka

Mgr. Tučková Markéta

Obsah

Úvod	5
Shrnutí	6
I. Postavení ČR v rámci Evropské unie	11
I.1 Postavení ČR v rámci EU bez ohledu na obor doktorských studijních programů	11
I.1.1 Genderová struktura studujících doktorské studijní programy	11
I.1.2 Genderová struktura absolventů magisterských studijních programů	12
I.1.3 Genderová struktura absolvujících doktorské studijní programy	13
I.2 Postavení ČR v rámci EU podle jednotlivých oborů doktorských studijních programů	13
I.2.1 Vzdělávání a výchova (ISCED F 01)	13
I.2.2 Umění a humanitní vědy (ISCED F 02)	15
I.2.3 Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy (ISCED F 03)	17
I.2.4 Přírodní vědy, matematika a statistika (ISCED F 05)	18
I.2.5 Informační a komunikační technologie (ISCED F 06)	20
I.2.6 Technika, výroba a stavebnictví (ISCED 07)	22
I.2.7 Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (ISCED 07)	23
I.2.8 Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (ISCED 09)	24
II. Zastoupení žen v jednotlivých oborech doktorských studijních programů v ČR	26
II.1 Humanitní a sociální obory (ISCED 01+02+03)	26
II.1.1 Pedagogické obory (ISCED F 011)	28
II.1.2 Umělecké obory (ISCED F 021)	30
II.1.3 Humanitní vědy kromě jazyků (ISCED F 022)	32
II.1.4 Jazykové obory (ISCED F 023)	34
II.1.5 Společenské vědy a vědy o lidském chování (ISCED 031)	35
II.1.6 Žurnalistika a informační vědy (ISCED F 032)	37
II.1.7 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů	38
II.2 Přírodní vědy, matematika a statistika (ISCED F 05)	41
II.2.1 Biologické a příbuzné vědy (ISCED F 051)	43
II.2.2 Životní prostředí (ISCED F 052)	45
II.2.3 Vědy o neživé přírodě (ISCED F 053)	46
II.2.4 Matematika a statistika (ISCED F 054)	48

II.2.5 Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující přírodní vědy, matematiku a statistiku (ISCED F 058).....	50
II.2.6 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů	51
II.3 Informační a komunikační technologie (ISCED F 06).....	53
II.3.1 Informační a komunikační technologie (ISCED F 061).....	55
II.3.2 Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující ICT (ISCED F 068).....	57
II.3.3 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů	58
II.4 Technika, výroba a stavebnictví (ISCED F 07)	60
II.4.1 Inženýrství a strojírenství (ISCED F 071)	61
II.4.2 Výroba a zpracování (ISCED F 072)	63
II.4.3 Architektura a stavebnictví (ISCED F 073)	65
II.4.4 Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující výrobu, architekturu a stavebnictví (ISCED F 078).....	66
II.4.5 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů	68
II.5 Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (ISCED F 08).....	69
II.5.1 Zemědělství (ISCED F 081).....	72
II.5.2 Lesnictví (ISCED F 082).....	74
II.5.3 Rybářství (ISCED F 083).....	75
II.5.4 Veterinářství (ISCED F 084).....	76
II.5.5 Interdisciplinární programy (ISCED F 088).....	77
II.5.6 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů	78
II.6 Zdravotní a sociální péče (ISCED F 09)	79
II.6.1 Zdravotní péče (ISCED F 091)	81
II.6.2 Sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (ISCED 092)	83
II.6.3 Interdisciplinární programy (ISCED 098)	85
II.6.4 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů	86

Úvod

Tato studie vznikla v rámci řešení modulu 3 „Věda, vzdělávání a trh práce“ projektu sdílených činností „Strategická inteligence pro výzkum a inovace“ STRATIN+. Studie navazuje na širší analytickou studii Příprava odborníků pro uplatnění ve VaVal, kterou doplňuje o genderové hledisko. Pozornost je zaměřena na zastoupení žen v doktorských studijních programech, tj. programech, které připravují odborníky na uplatnění zejména ve vědě a výzkumu.

Studie je rozdělena do dvou kapitol. První kapitola se zabývá pozicí ČR v rámci EU. Na základě dat publikovaných Eurostatem porovnává podíl žen studujících a absolvujících doktorské studijní programy celkem a podle jednotlivých studijních oborů členěných na základě mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED. Je sledována nejen aktuální pozice ČR, ale i její vývoj na základě tříletých průměrů hodnot příslušných ukazatelů za období let 2013-2017 a let 2017-2019. Tento postup byl zvolen s cílem eliminovat meziroční obousměrnou fluktuaci ukazatelů. Postavení ČR je identifikováno ve vztahu k průměru EU 27 a vůči Německu jako představiteli země s vysokým zastoupením průmyslu v ekonomické struktuře, Polskem s obdobnou socioekonomickou historií a Finskem jako představitelem malé země kladoucí velký důraz na inovace.

Druhá kapitola se zaměřuje na situaci v ČR v rámci podrobnějšího členění doktorských studijních programů. Je zmapováno zastoupení žen mezi studujícími a absolvujícími jak z hlediska jejich počtu, tak podílu na celkovém počtu studujících příslušný studijní obor. Pozornost je věnována také tomu, zda existují rozdíly mezi muži a ženami z hlediska preferencí prezenční formy studia či distanční a kombinované formě v průběhu studia a absolvování studia. S ohledem na pozvolné změny v genderové struktuře a meziroční výkyvy je vývoj v jednotlivých zvolených ukazatelích sledován prostřednictvím tříletých průměrů, a to za období 2001-2003 a 2018-2020. U každé oborové skupiny je provedeno porovnání mezi jednotlivými dílčími obory. Z hlediska vazby na vymezení domén výzkumné a inovační specializace v dokumentu Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021–2027 je ve studii věnována pozornost těm doktorským studijním programům, od kterých lze očekávat rozhodující přínos pro tyto domény specializace. Humanitní a sociální oborové skupiny doktorských studijních oborů jsou zmapovány v rámci jedné subkapitoly, ostatním oborovým skupinám jsou věnovány samostatné subkapitoly.

Shrnutí

Zastoupení žen v DSP v mezinárodním srovnání

V mezinárodním srovnání s vybranými státy a průměrem za země EU27 v dvou tříletých obdobích (průměry za roky 2013-2015 a 2017-2019) se ukázalo, že v doktorském studiu převažují v Česku a Německu stejně jako v průměru za EU27 o něco více muži, naopak v Polsku a Finsku ženy. Trend vycházející ze srovnání dvou období naznačuje, s výjimkou ČR, že pokračuje růst podílu žen v DS. Struktura studentů a studentek DS odpovídá víceméně také struktura absolventů a absolventek DS, což naznačuje, že mezi muži a ženami neexistují zásadní rozdíly v míře úspěšnosti dokončování doktorského studia. Ačkoli v žádné ze sledovaných zemí neodpovídá zastoupení mužů a žen mezi studenty a absolventy DS přesně zastoupení mužů a žen v populaci, ani se mu výrazně nevzdaluje. Výraznější disbalanci v zastoupení obou pohlaví lze reflektovat při zohlednění struktury absolventů magisterského stupně studia, ve kterém výrazněji převažují ženy. Větší zastoupení absolventek magisterských programů se však nepromítá ve stejné míře do doktorského studia. **Ženy výrazně méně často než muži míří po dokončení magisterského studia do doktorských programů** a to i v zemích, kde jinak ženy v DS převažují (Polsko, Finsko). Nejvýrazněji je to patrné v ČR, kde v období 2017-2019 bylo mezi magisterskými absolventy 60 % žen, ale v DS jich studovalo pouze 44 %.

Některé podstatné rozdíly v genderové struktuře se ukazují na úrovni srovnání oborových skupin ISCED-F. Především se ukazuje, že i v doktorském studiu **nadále existují typicky ženské a typicky mužské oborové skupiny**, jak shodně ukazují údaje za vybrané státy i průměr EU27. Za typicky ženskou lze označit především oborovou skupinu ISCED F 01 – vzdělávání a výchova, kde se podíl studentek a absolventek DS pohybuje mezi třemi třetinami až čtyřmi čtvrtinami. Převážně ženské jsou také oborové skupiny ISCED F 08 – zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství a ISCED F 09 – Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky, kde se zastoupení žen ve sledovaných zemích pohybuje kolem 60 %, jistou výjimkou je ČR, kde v obou oborových skupinách převažují ženy pouze mírně. Typicky mužské jsou napříč sledovanými zeměmi oborové skupiny ISCED F 06 – ICT a ISCED F 07 – technika, výroba a stavebnictví: v prvním případě tvoří muži zhruba čtyři pětiny studentů a absolventů DS, v druhém případě zhruba tři čtvrtiny v ČR, Německu a EU27 a dvě třetiny v Polsku a Finsku. Zbýlé sledované oborové skupiny (ISCED F 02 – humanitní vědy, ISCED F 03 – společenské vědy a ISCED F 05 – přírodní vědy) **nejsou výrazně převáženy ani na jednu stranu**.

V některých oborových skupinách můžeme také sledovat nesoulad zastoupení mužů a žen v doktorském studiu v porovnání s jejich zastoupením mezi magisterskými absolventy. Ve skupinách ISCED F 01 vzdělávání a výchova, ISCED F 02 humanitní vědy a umění, ISCED F 03 sociální vědy, ISCED F 05 přírodní vědy a ISCED F 09 zdravotní a sociální péče lze konstatovat, že ženy výrazně méně často pokračují po absolvování magisterského studia do doktorského studia než muži. Zvláště skupiny ISCED F 02 a ISCED F 03 a v menší míře ISCED F 05 by přitom bylo možné ještě **v magisterském stupni označit za typicky ženské oborové skupiny, avšak s přechodem do doktorského studia to již neplatí**. Ve skupinách ISCED F 01 a ISCED F 09 i v doktorském studiu převažují poměrně výrazně ženy, avšak ne v takové míře, jak by odpovídalo jejich zastoupení mezi magisterskými absolventy. V oborových skupinách ISCED F 06 ICT a ISCED 07 technika, výroba a stavebnictví a ISCED 08 zemědělství **odpovídá zastoupení mužů a žen v DS ve větší míře jejich zastoupení mezi magisterskými absolventy**. Lze

nalézt také odlišnosti mezi sledovanými státy u některých oborových skupin, avšak obvykle pouze v míře projevu daného trendu.

Z předložených dat vyplývá, že se **genderová struktura DS v České republice ze sledovaných zemí nejvíce blíží Německu**, ač s některými rozdíly v oborových skupinách (výrazně větší zastoupení žen v zemědělských doktorských programech v Německu, větší zastoupení mužů v oborech přírodních věd v Německu). V Česku je větší podíl žen zastoupených mezi magisterskými absolventy než v Německu, avšak podíl žen mezi doktorandy je stejný, což znamená, že v ČR ženy méně často než v Německu po dokončení magisterského studia pokračují do DS. Důvodem podobností v obou zemích může být podobná struktura ekonomiky s velkým podílem průmyslové výroby a od toho odvozeného většího zastoupení technických univerzit, na nichž typicky výrazněji převažují muži. Genderová struktura DS v ČR se rovněž v žádném ze sledovaných aspektů výrazně neodchyluje od průměru za EU27 (největší rozdíl lze vidět v oborech ISCED F 06 – ICT, kde podíl mužů mezi absolventy DS o 12 p.b. převyšuje průměr za státy EU27).

Vývoj zastoupení žen v ČR v rámci jednotlivých oborů DSP

Vývoj zastoupení žen v DSP je sledován na základě porovnání tříletých průměrů podílu studentek a absolventek za období 2001-2003 a období 2018-2020 na celkovém počtu studujících a absolvujících DSP. Podíl žen mezi studujícími DSP se zvýšil o cca 10 p.b. na 45 % mezi absolvujícími a na 44 % mezi absolvujícími. Jak ukázalo mezinárodní srovnání, v posledních letech se tento podíl stabilizoval a již v tomto ohledu nedochází k dalšímu posunu.

Jako kritérium pro genderovou převahu byl stanoven rozdíl minimálně tří procentních bodů ve prospěch mužů nebo žen. Na základě takto zvoleného kritéria nebyla identifikována žádná oborová skupina DSP, která by vykazovala charakteristiku genderově vyvážené oborové skupiny, kdy by rozdíl v genderové struktuře byl menší než tři procentní body. Byly identifikovány oborové skupiny, ve kterých dominují muži, dále oborové skupiny s dominancí žen v obou sledovaných obdobích a oborové skupiny, ve kterých získaly mírnou převahu ženy až ve druhém sledovaném období. Existují však poměrně výrazné rozdíly na úrovni jednotlivých oborů uvnitř oborových skupin DSP¹, ale i rozdíly v genderové struktuře studujících a absolvujících v rámci oborů, proto přiřazení některých DSP není zcela jednoznačné.

V oborech s **výraznou a trvalou dominancí mužů** se přes určité aktivity cílené na zvýšení zájmu žen o tyto obory situace mění velmi pozvolna s ohledem na skutečnost, že pokud mají být tyto aktivity úspěšné, musí začínat od útlého věku a na úrovni terciárního vzdělání a zejména doktorské úrovně, se mohou projevit až s poměrně dlouhým časovým odstupem.

Oborovou skupinou s nejvýraznější převahou mužů jsou **Informační a komunikační technologie** (ISCED F 06). I přes pozitivní trend v zastoupení žen mezi studujícími, jejich podíl dosáhl v období 2018-2020 pouze 13 %. Toto nízké zastoupení žen je shodné u obou oborů, které tvoří tuto oborovou

¹ Pojem oborová skupina je používán pro DSP vyjádřené jednomístným ISCED, pojem obor pro DSP vyjádřené dvoustupňovým ISCED kódem.

skupinu, tj. u oboru Informační a komunikační technologie (ISCED F 061) a Interdisciplinární programy a kvalifikace (ISCED 068). Pro studentky je však přitažlivější Interdisciplinární obor, na celkovém počtu studentek ICT se podílejí 63 %. Přestože se počty absolventek ICT ve druhém sledovaném období zdvojnásobily, jejich podíl klesl z původních 20 % na 13 % vlivem vývoje v rámci ISCED F 061, u oboru ISCED F 068 se naopak prosadil mírně pozitivní trend. Stále se však jedná pouze o jednotky osob.

Druhou oborovou skupinou s dominancí mužů je **Technika, výroba a zpracování** (ISCED F 07). Rostoucí zájem žen o technicky zaměřené obory vedl ke zvýšení jejich podílu mezi studujícími o 7 p.b. na 28 % v letech 2018-2020 ve srovnání s lety 2001-2003. Z této oborové skupiny se vyděluje obor Výroba a zpracování (ISCED F 072), který lze s ohledem na podíl žen mezi studujícími považovat za obor genderově vyvážený. Klesající hodnota tohoto ukazatele (z 51 % na 49 %) ukáže, zda si obor charakteristiku genderové vyváženosti udrží i v budoucích letech. U ostatních tří oborů se podíl žen mezi studujícími také zvyšoval, v letech 2018-2020 se pohyboval od 22 % u oboru Inženýrství a strojírenství (ISCED F 071) přes 27 % u Interdisciplinárního oboru po 37 % u oboru Architektura a stavebnictví (ISCED F 073). Pozitivní trend je patrný i ve vývoji počtu a podílu absolventek. Obor Výroba a zpracování (ISCED F 072) se stal genderově vyváženým oborem i v případě absolvujících, kdy se ve druhém sledovaném období podílely ženy 51 % na celkovém počtu absolvujících. U ostatních oborů byl podíl žen v období 2018-2020 na úrovni 20 % u Inženýrství a strojírenství (ISCED F 071), 29 % u Interdisciplinárních oborů (ISCED F 078) a 39 % u Architektury a stavebnictví (ISCED F 073).

Oborem s převahou mužů jsou i **Humanitní vědy** (kromě jazyků) (ISCED F 022), i když se zájem žen o tyto obory zvýšil. Podíl žen mezi studujícími vzrostl z 36 % v prvním sledovaném období na 42 % v období druhém. Obdobný trend je patrný i v případě absolvujících, podíl žen vzrostl z 25 % na 40 %.

Obory, které vykazují převahu žen, jsou tvořeny obory, pro které je typická tradiční převaha žen pohybující se na úrovni cca jedné desítky procentních bodů a obory, ve kterých se určitá mírná dominance žen projevila až ve druhém sledovaném období na úrovni minimálně tří procentních bodů.

Oborem s **tradiční převahou žen** jsou **Pedagogické obory** (ISCED F 011), ve kterých se ženy v období 2018-2020 podílely na celkovém počtu studujících 66 %, což představuje snížení o 1 p.b. ve srovnání s obdobím 2001-2003. Tento vývoj naznačuje mírné zvýšení zájmu mužů o tento obor, který se však zatím neprojevil ve struktuře absolvujících, mezi kterými v obou sledovaných obdobích dominují ženy s 68% podílem. Do této skupiny patří i obor **Jazyky** (ISCED F 023), kde ženy představují v obou sledovaných obdobích cca $\frac{2}{3}$ studujících i absolvujících spolu s oborem **Žurnalistika a informační vědy** (ISCED F 032). V tomto oboru je však převaha žen výrazně nižší, pouze na úrovni 3 p.b. v obou sledovaných obdobích v případě studujících, mezi absolvujícími se podíl žen snížil z původních 56 % na 55 %.

Oborovou skupinou, která **získala převahu žen** je **Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství** (ISCED F 08). Podíl žen mezi studujícími i absolvujícími ISCED F 08 se zvýšil z 38 % v letech 2001-2003 na 53 % v letech 2018-2020. Na mírné feminizaci této oborové skupiny se podílejí pouze dva z pěti oborů, rozhodující byl vývoj oboru Veterinářství (ISCED F 084), ve kterém podíl žen mezi studujícími dosáhl 76 % a mezi absolvujícími 77 % a dále oboru Zemědělství (ISCED F 081), ve kterém dominance žen mezi studujícími je na úrovni 2 p.b. a mezi absolvujícími na úrovni 3 p.b. Obory vykazující i nadále

poměrně výraznou převahu mužů jsou Lesnictví (ISCED F 072), Rybářství (ISCED F 083) a Interdisciplinární programy. Zájem žen o tyto obory je vcelku zanedbatelný.

Další oborovou skupinou, ve které ženy získaly převahu nad muži, ovšem pouze mezi absolujícími je **Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky** (ISCED F 09). Z hlediska počtu studujících je genderová situace v roce 2018-2020 v podstatě vyrovnaná, převaha žen se pohybuje pouze na úrovni 1 p.b., což se může v dalších letech projevit postupným snižováním podílu žen mezi absolujícími, který dosáhl ve druhém sledovaném období 57 %. Předpokladem je srovnatelná míra úspěšnosti ukončování studia. Tato charakteristika platí i pro obor Zdravotní péče (ISCED F 091). Obor Sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (ISCED F 092) je výrazně feminizován, ženy se na počtu studujících podílejí více jak ¾, absolujícími jsou výhradně ženy. Posledním oborem oborové skupiny jsou Interdisciplinární programy (ISCED F 098), u kterého se zvýšil zájem mužů o tento obor, což vedlo k poklesu podílu žen mezi studujícími z 63 % na 58 %. V prvním sledovaném období neabsolvovala žádná osoba, ve druhém se na celkovém počtu absolujících podílely ženy 56 %. Oba tyto programy však z hlediska počtu studujících i absolujících sehrávají vcelku zanedbatelnou roli v oborové skupině.

Do skupiny oborů, ve kterých získaly převahu ženy, ovšem pouze mezi studujícími patří **Přírodní vědy** (ISCED 05). Ženy získaly mírnou převahu mezi studujícími na úrovni 3 p.b., z hlediska absolujících lze tento obor považovat za obor genderově vyvážený. Poměrně výrazné rozdíly z hlediska genderu jsou patrné uvnitř tohoto oboru. V oboru Biologické a příbuzné vědy (ISCED F 051) dominují ženy mezi studujícími na úrovni 16 p.b., mezi absolujícími na úrovni 9 p.b. V oboru Vědy o neživé přírodě (ISCED F 053) převažují muži, ženy tvoří pouze 37 % studujících a 39 % absolujících. Obdobná situace je i v oboru Matematika a statistika (ISCED F 054), ve kterém se ženy podílely na studujících 32 % v letech 2018-2020, na absolujících 38 %. Interdisciplinární programy (ISCED F 058) jsou oborem s celkově velmi malým počtem studujících i absolujících, nicméně lze jej hodnotit z hlediska zastoupení žen jako obor spíše s převahou mužů.

Do této vymezené skupiny patří i obor **Společenské vědy a vědy o lidském chování** (ISCED F 031), ve kterém převaha žen mezi studujícími i absolujícími ve druhém sledovaném období dosáhla 3 p.b. a dále **Umělecké obory** (ISCED F 021), ve kterém dominují ženy mezi studujícími i absolujícími na úrovni 8 p.b.

Z hlediska **formy studia** se ve druhém sledovaném období stala dominantní formou jak u žen, tak mužů prezenční forma, ženy v rámci všech oborových skupin této formy využívají více (67 % vs 60 %). Mezi jednotlivými skupinami oborů existují poměrně výrazné rozdíly, nejvíce mužů i žen prezenčně studovalo Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (ISCED F 08), 80 % žen zvolilo tuto formu, mužů pouze 68 %. Naopak nejméně je tato forma využívána studujícími Zdravotní péče (ISCED F 09), 54 % žen volí prezenční studium, z mužů je to pouze 39 %. Při **absolvování** je dáována přednost distanční nebo kombinované formě, i když se podíl prezenční formy mírně zvýšil u mužů i žen. Ve druhém sledovaném období v souhrnu za všechny oborové skupiny prezenčně absolvovalo pouze 35 % žen, mužů o 3 p.b. méně. Obdobně jako v případě studujících nejvíce žen i mužů prezenčně absoluuje Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (ISCED F 08), nejméně Zdravotní péči (ISCED F 09). V ISCED F 08 prezenčně absoluuje více mužů než žen (69 % vs. 59 %), u ISCED F 09 je podíl žen i mužů shodný na úrovni 21 %.

Z hlediska toho, jak ženy využívají prezenční formu studia a absolvování existují určité rozdíly mezi jednotlivými obory uvnitř oborových skupin. Nejvýraznější rozdíly jsou patrné v oborové skupině Přírodní vědy, matematika a statistika (ISCED F 05). V rámci této oborové skupiny studovalo ve druhém sledovaném období prezenčně 74 % žen, ovšem obor Matematika a statistika (ISCED F 054) pouze 32 % žen, obdobně při absolvování ISCED F 05 volilo prezenční formu pouze 39 % žen, z oboru Životní prostředí (ISCED F 052) to byl více jak dvojnásobek absolventek (79 %). Jedná se však vždy o obory s nízkými počty studujících / absolvujících a v důsledku toho s omezeným vlivem na celkové hodnoty v rámci jednotlivých oborových skupin.

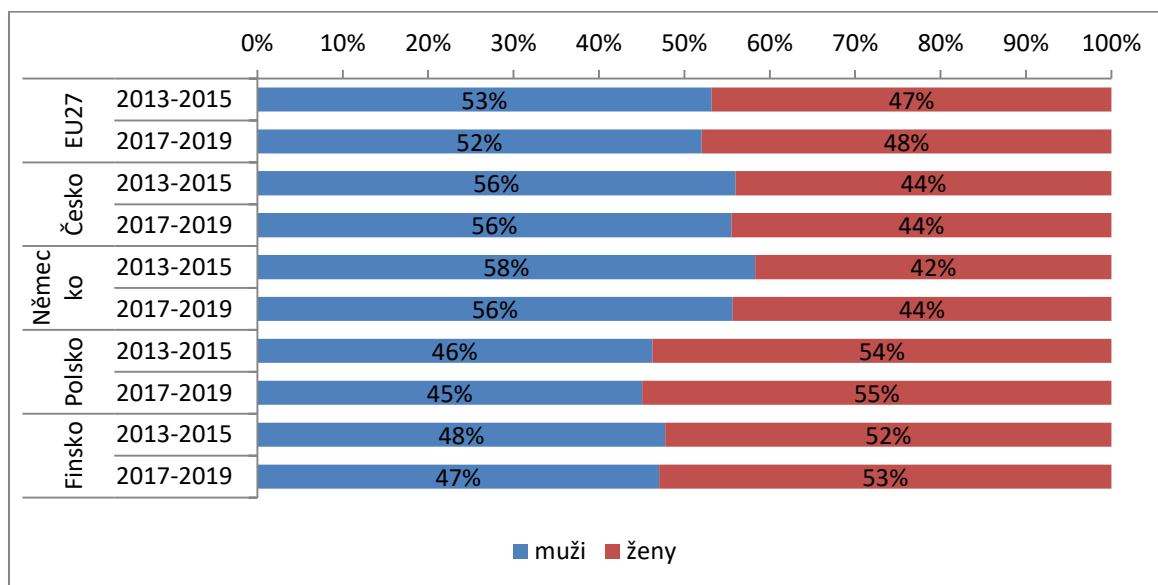
I. Postavení ČR v rámci Evropské unie

I.1 Postavení ČR v rámci EU bez ohledu na obor doktorských studijních programů

I.1.1 Genderová struktura studujících doktorské studijní programy

Podíly mužů a žen v doktorských programech v EU27 byly ve sledovaných obdobích téměř vyrovnané, v období 2013-2015 převažovali muži s 53 %, v období 2017-2019 už jen s 52 %. V letech 2013-2015 se v průměru muži podíleli na doktorském studiu ze sledovaných zemí nejvíce v Německu (58 %) následovaném Českem (56 %). V Polsku naopak převažovaly v DS ženy (54 %), stejně jako ve Finsku (52 %). V průměru za novější období 2017-2019 se genderové zastoupení výrazně nezměnilo, největší posun nastal v Německu, kde se navýšil podíl žen o 2 p.b. I v ostatních zemích se podíl mírně navýšil u žen (o 1 p.b.) s výjimkou ČR, kde zůstal poměr žen a mužů stejný.

Graf 1: Podíl studentek a studentů doktorského studia na všech studentech DS (srovnání tříletých průměrů)

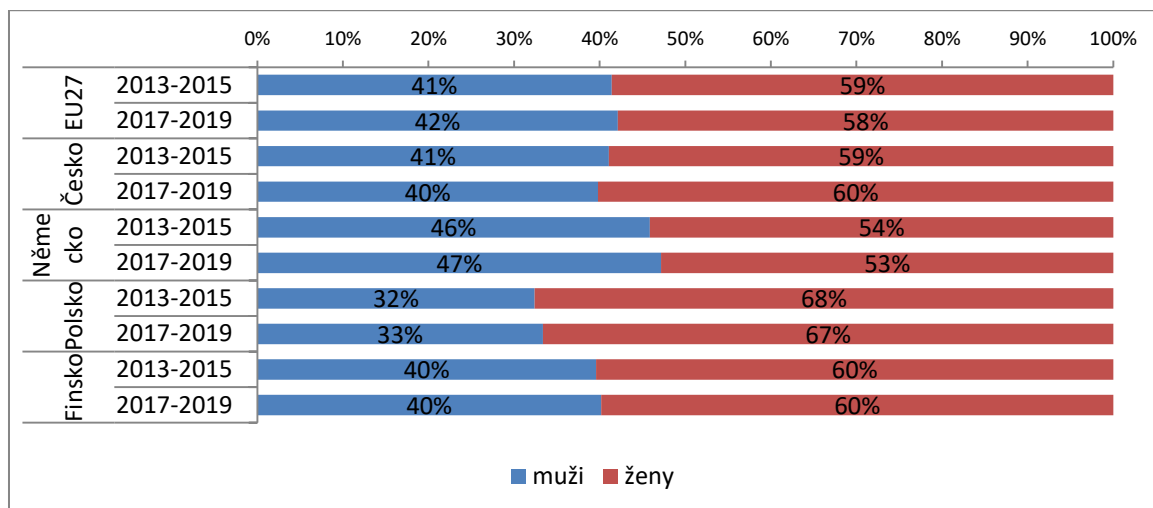
Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02)

Pokud je genderové rozložení studentů DS porovnáváno se zastoupením obou pohlaví v populaci, tomuto zastoupení se víceméně blíží ve všech sledovaných zemích v obou obdobích. Avšak díváme-li se na genderovou strukturu doktorského studia ve vztahu ke struktuře absolventů magisterského studia, jehož absolventi tvoří populaci, z níž je možné do doktorského studia pokračovat, nalezneme podstatnější rozdíly.

I.1.2 Genderová struktura absolventů magisterských studijních programů

V období 2013-2015 a 2017-2019 převažovaly mezi absolventy magisterského stupně studia poměrně výrazně ženy, v Polsku dokonce tvořily 67 % až 68 % absolventů (viz Graf 2). Podíly studentů a studentek DS jsou však poměrově vyrovnanější (viz Graf 1). Z toho vyplývá, že muži relativně častěji po absolvování magisterského stupně studia pokračují ve studiu v doktorském programu než ženy².

Graf 2: Podíl žen a mužů na všech absolventech magisterského stupně studia (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

Rozdíly mezi podíly studentů a studentek doktorského studia a absolventů a absolventek magisterského studia (v procentních bodech) ve sledovaných obdobích byly poměrně značné (viz Tabulka 1). Ženy byly v doktorském studiu značně podrepresentovány oproti jejich zastoupení mezi absolventy magisterského stupně studia. V České republice bylo v období 2013-2015 o 15 p.b. méně žen, resp. více mužů zapsaných v doktorském studiu, než činil ve stejném období podíl mužů a žen mezi absolventy magisterského stupně studia. Mezi sledovanými zeměmi byl tento nepoměr nejvyšší. Nejnižší rozdíl panoval ve Finsku, kde v období 2017-2019 vstupovalo do DS o 7 p.b. méně žen, než by odpovídalo genderovému rozdělení mezi absolventy magisterského stupně studia.

Tabulka 1: Rozdíl v podílech studentů a studentek DS a absolventů a absolventek magisterského studia (srovnání tříletých průměrů; v p.b.)

	2013-2015		2017-2019	
	muži	ženy	muži	ženy
EU27	12%	-12%	10%	-10%
Česko	15%	-15%	16%	-16%
Německo	12%	-12%	8%	-8%
Polsko	14%	-14%	12%	-12%
Finsko	8%	-8%	7%	-7%

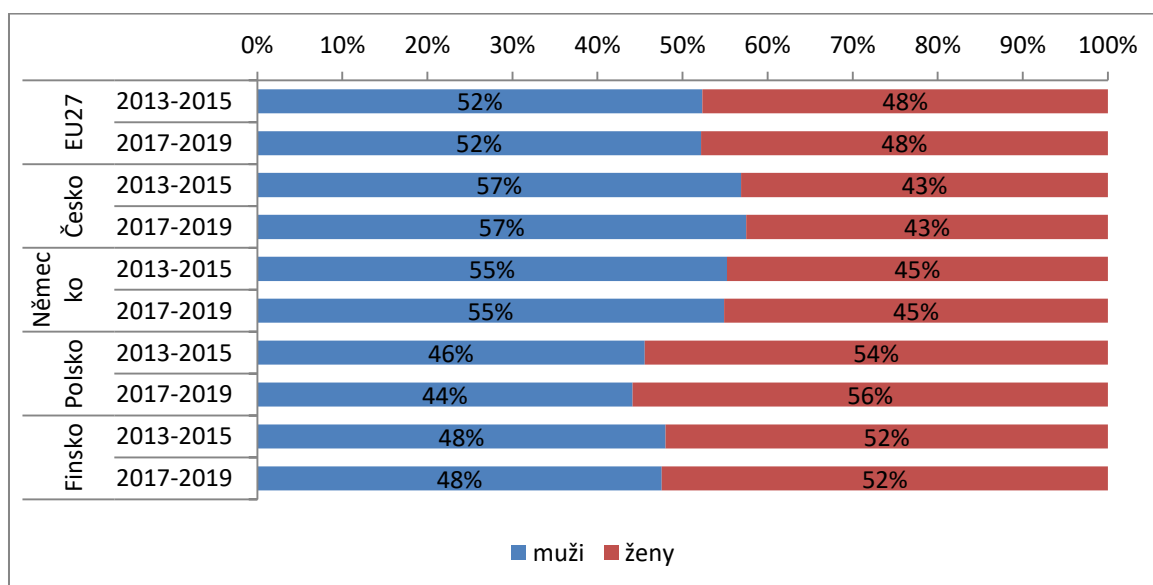
Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02; educ_uoe_grad02)

² Ačkoli jistou roli může hrát i to, že se doktorandi rekrutují nejen z čerstvých magisterských absolventů ale z části také z absolventských ročníků z let před rokem 2013. Čím dále do minulosti se jde, tím jsou podíly mužů mezi vysokoškolskými studenty a absolventy větší.

I.1.3 Genderová struktura absolvujících doktorské studijní programy

Poměry absolventů a absolventek DS v zásadě odpovídají poměrům studentů a studentek DS ve sledovaných zemích v obou tříletých průměrech. Nejvýraznější nepoměr bylo možné nalézt v Německu v období 2013-2015, kdy byl podíl absolventů DS o 3 p.b. nižší než podíl studentů DS ve stejném období, z čehož ale nelze usuzovat na nižší úspěšnost mužů v dokončování studia, protože neznáme poměry studentů a studentek v ročnících nástupu, do kterých tito absolventi nastupovali. O něco lepší, avšak stále pouze přibližnou, představu může nabídnout srovnání podílu absolventů a absolventek v průměru za období 2017-2019 s podílem studentů a studentek v období 2013-2015, protože lze předpokládat, že nezanedbatelná část tehdejších studentů absolvovala právě v letech 2017-2019. Ani v tomto srovnání však zásadní rozdíly nenalezneme, nejvýraznější nepoměr zůstává v případě Německa, kdy 55 % absolventů mužů neodpovídá 58 % studentů mužů, což by mohlo ukazovat na o něco menší úspěšnost tamních mužů v dokončování doktorského studia.

Graf 3: Podíl absolventek a absolventů doktorského studia na všech absolventech DS (srovnání tříletých průměrů)

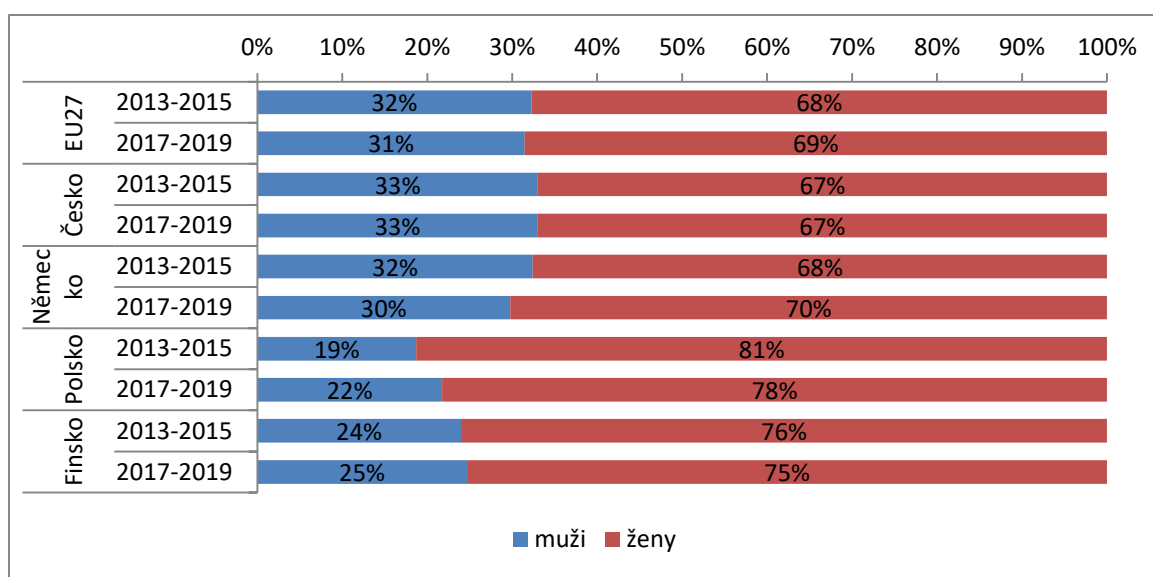
Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

I.2 Postavení ČR v rámci EU podle jednotlivých oborů doktorských studijních programů

I.2.1 Vzdělávání a výchova (ISCED F 01)

V oborové skupině ISCED 01 vzdělání a výchova napříč sledovanými zeměmi převažují mezi studenty ženy s podílem dvě třetiny a více (Graf 4). Největší nepoměr panoval v Polsku, kde ženy v prvním období tvořily 81 % studentů, v následujícím období pak jejich podíl klesl o 3 p.b. na 78 %. Také ve Finsku tvořily zhruba tři čtvrtiny doktorandů ženy. V Česku a Německu byl poměr podobný jako v průměru EU27: zhruba dva ku jedné ve prospěch žen.

Graf 4: Podíl studentek a studentů DS na všech studentech DS v ISCED 01 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt03)

*V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

Ve sledovaných zemích byly poměrně malé rozdíly v zastoupení mužů a žen mezi absolventy magisterského a studenty doktorského stupně studia (Tabulka 2). Vymykala se především ČR, kde v období 2013-2015 bylo o 17 p.b. méně doktorandek než absolventek magisterského studia, přičemž v následujícím období klesl rozdíl pouze o 1 p.b. Muži tedy, přestože jsou výrazně méně zastoupeni mezi absolventy magisterského studia v této oborové skupině, relativně častěji pokračovali do doktorského studia.

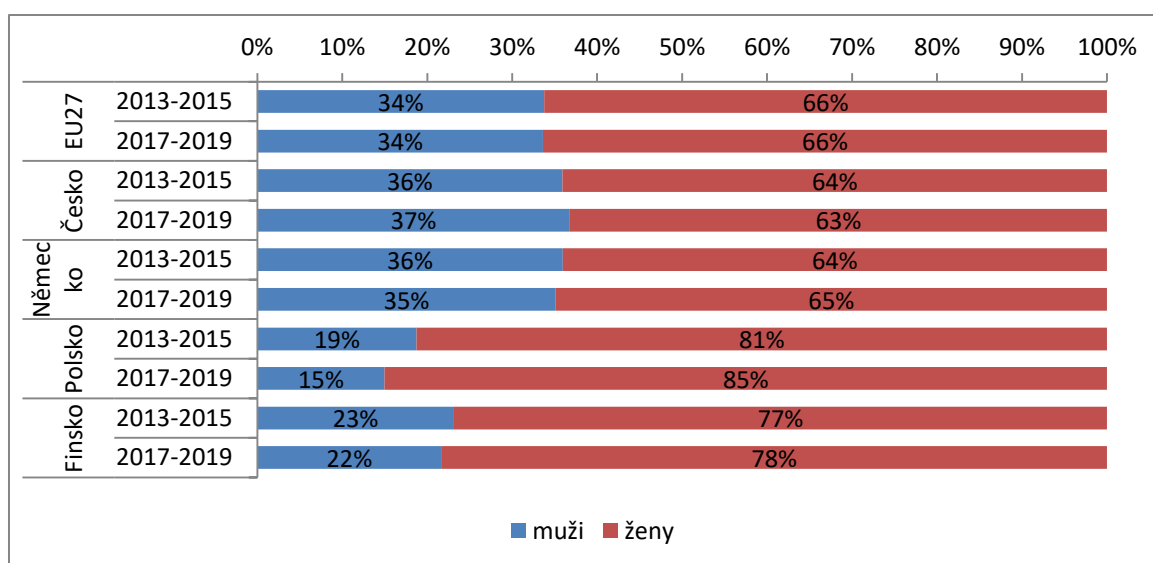
Tabulka 2: Rozdíl v podílech studentů a studentek doktorského studia a absolventů a absolventek magisterského stupně studia v ISCED 01 (srovnání tříletých průměrů; v p.b.)

	2013-2015		2017-2019	
	muži	ženy	muži	ženy
EU27	10%	-10%	8%	-8%
Česko	17%	-17%	16%	-16%
Německo	8%	-8%	7%	-7%
Polsko	3%	-3%	7%	-7%
Finsko	7%	-7%	8%	-8%

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02; educ_uoe_grad02)

Podíly absolventů a absolventek DS se s poměry studentů a studentek DS lišily pouze mírně (Graf 5). V Česku, Německu a EU27 byly podíly absolventů mužů o něco větší než jejich zastoupení mezi studenty. V Polsku a Finsku to naopak platilo pro absolventky, zejména v Polsku, kde v období 2017-2019 tvořily ženy přes čtyři pětiny absolventek DS.

Graf 5: Podíl absolventek a absolventů DS na všech absolventech DS v ISCED 01 (srovnání tříletých průměrů)

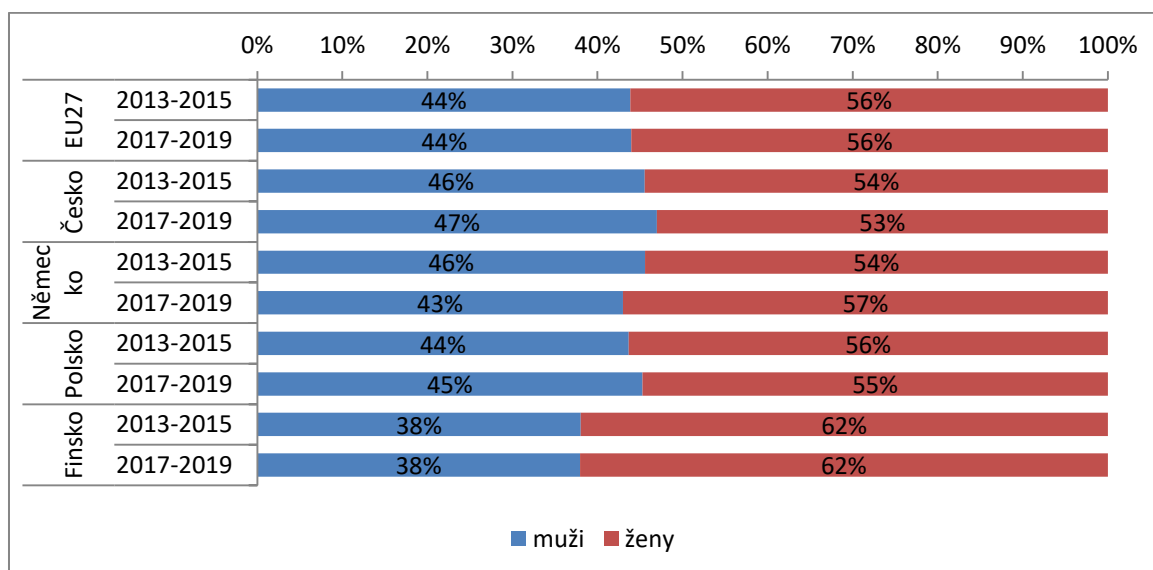
Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

* V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

I.2.2 Umění a humanitní vědy (ISCED F 02)

V oborové skupině ISCED 02 – umění a humanitní vědy byl napříč sledovanými zeměmi v obou sledovaných obdobích podíl studentek DS o něco větší než studentů, nejvíce tomu bylo ve Finsku, kde v obou sledovaných obdobích studovalo doktorské programy v umění a humanitních vědách 38 % mužů a 62 % žen. Ve srovnání dvou období došlo k největšímu posunu v Německu, kde klesl podíl mužů o 3 p.b.

Graf 6: Podíl studentek a studentů DS na všech studentech DS v ISCED 02 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt03)

V oborové skupině ISCED 02 ve všech sledovaných zemích poměrně výrazně ženy zaostávají v jejich míře zapojení se do DS oproti tomu, jak byly zastoupeny mezi absolventy magisterského studia (Tabulka 3). V období 2013-2015 byly ve sledovaných zemích ženy zastoupeny v DS o 12 až 18 p.b. méně než v magisterském studiu. V období 2017-2019 pak o 11 až 19 p.b. Přestože jsou muži v humanitních vědách zastoupeni v magisterském studiu výrazně méně, do doktorského studia pokračují častěji než ženy.

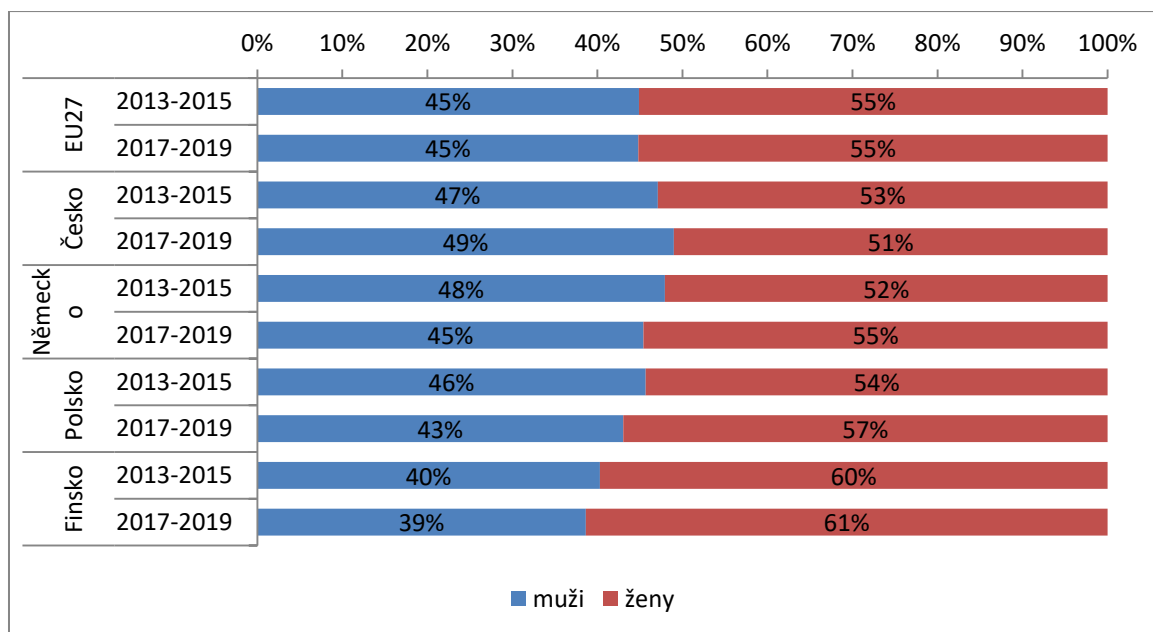
Tabulka 3: Rozdíl v podílech studentů a studentek doktorského studia a absolventů a absolventek magisterského stupně studia v ISCED 02 (srovnání tříletých průměrů; v p.b.)

	2013-2015		2017-2019	
	muži	ženy	muži	ženy
EU27	13%	-13%	13%	-13%
Česko	14%	-14%	16%	-16%
Německo	18%	-18%	15%	-15%
Polsko	17%	-17%	19%	-19%
Finsko	12%	-12%	11%	-11%

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02; educ_uoe_grad02)

Podíly absolventů a absolventek DS zhruba zachovávaly stejné poměrové zastoupení jako mezi studenty DS (Graf 7). Největší posun nastal v Německu a Polsku (nárůst podílu absolventek o 3 p.b.), který ale v zásadě odpovídá poměru studentů a studentek DS v období 2013-2015.

Graf 7: Podíl absolventek a absolventů DS na všech absolventech DS v ISCED 02 (srovnání tříletých průměrů)

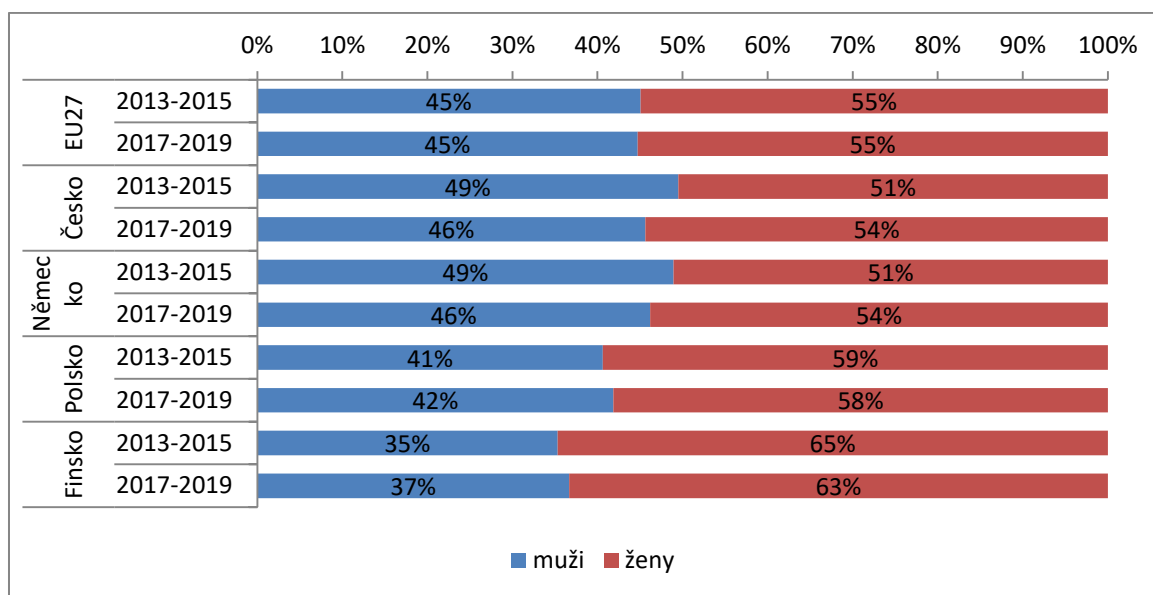
Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

*Kvůli V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

I.2.3 Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy (ISCED F 03)

V oborové skupině ISCED 03 – společenské vědy, žurnalistika a informační vědy byly ve sledovaném období na úrovni EU27 mezi studenty o něco více zastoupeny ženy (55 %), v Česku a Německu byli ženy a muži zastoupeni zhruba stejně v období 2013-2015, ale v následujícím období se již poměr obou pohlaví přiblížil na úroveň EU27. Výrazněji jsou mezi studenty zastoupeny ženy v Polsku a zejména ve Finsku, kde tvořily téměř dvě třetiny studentů v obou sledovaných obdobích.

Graf 8: Podíl studentek a studentů DS na všech studentech DS v ISCED 03 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt03)

Podobně jako v humanitních oborech jsou ženy v DS v oborové skupině ISCED 03 poměrně výrazně méně zastoupeny než mezi absolventy magisterského studia (Tabulka 4). Nejvíce to platilo v ČR v období 2013-2015, kdy do DS nastoupilo o 19 p.b. méně žen než bylo mezi absolventy magisterského studia, v následujícím období už byl rozdíl menší (14 p.b.). Opět tedy platí, že v této oborové skupině jsou sice muži výrazně méně zastoupeni mezi absolventy magisterského studia, do DS ale následně nastupují podstatně častěji než ženy.

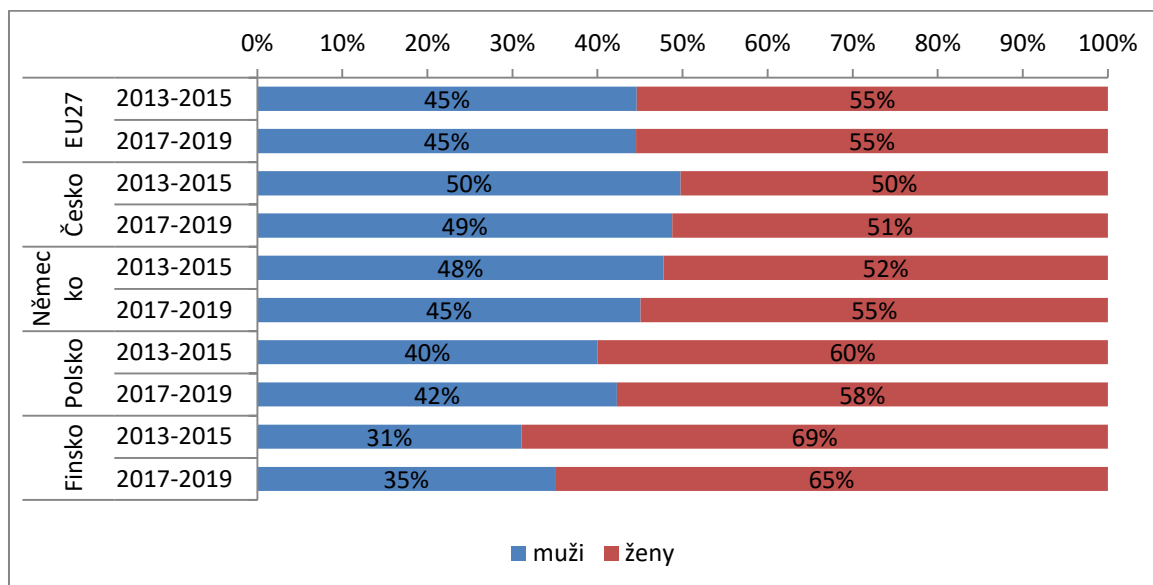
Tabulka 4: Rozdíl v podílech studentů a studentek doktorského studia a absolventů a absolventek magisterského stupně studia v ISCED 03 (srovnání tříletých průměrů; v p.b.)

	2013-2015		2017-2019	
	muži	ženy	muži	ženy
EU27	13%	-13%	13%	-13%
Česko	19%	-19%	14%	-14%
Německo	14%	-14%	12%	-12%
Polsko	14%	-14%	16%	-16%
Finsko	9%	-9%	10%	-10%

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02; educ_uoe_grad02)

Pokud podíly absolventů a absolventek DS v období 2017-2019 srovnáme zejména s podíly studentů DS v předcházejícím období (2013-2015), jsou rozdíly minimální. Jistou výjimkou je Německo, kde byl podíl absolventek DS v letech 2017-2019 o 4 p.b. větší než podíl studentek DS v letech 2013-2015.

Graf 9: Podíl absolventek a absolventů DS na všech absolventech DS v ISCED 03 (srovnání tříletých průměrů)

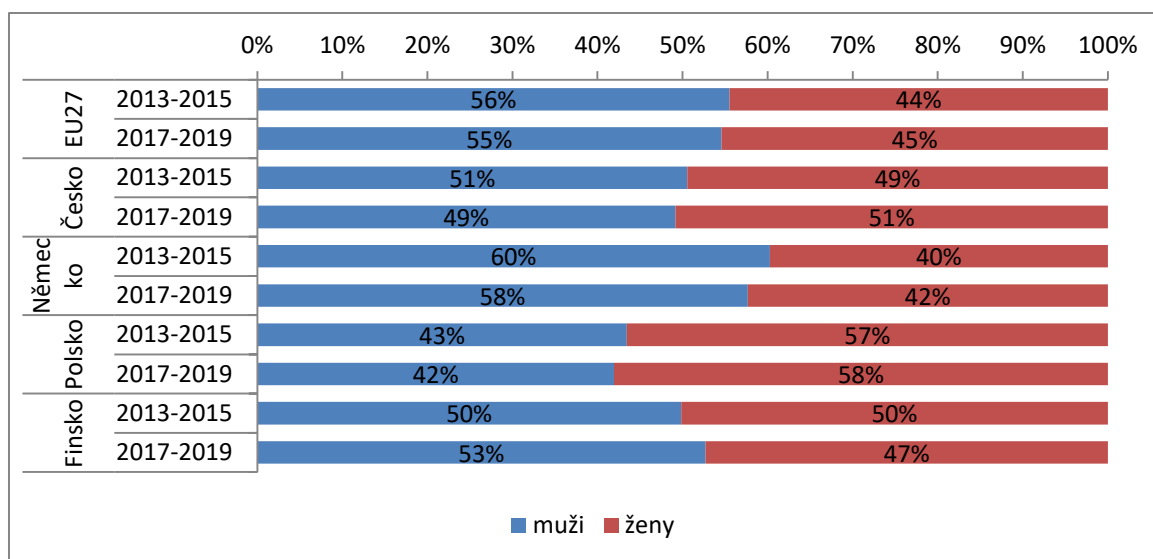
Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

* V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

I.2.4 Přírodní vědy, matematika a statistika (ISCED F 05)

V oborové skupině přírodní vědy, matematika a statistika převažovali v celoevropském měřítku (EU27) doktorandi oproti doktorandkám, ještě výrazněji to bylo v Německu, naopak v Polsku poměrně výrazně převažovaly ženy. V Česku a Finsku byl poměr zhruba vyrovnaný, ačkoli ve Finsku v období 2017-2019 mírně převážili muži oproti předchozímu vyrovnanému stavu (Graf 10).

Graf 10: Podíl studentek a studentů DS na všech studentech DS v ISCED 05 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt03)

*V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

V této oborové skupině byly ženy v DS rovněž méně zastoupeny než mezi magisterskými absolventy (Tabulka 5). Největší rozdíl panoval v Polsku (16, resp. 15 p.b.) a nejmenší pak ve Finsku (6 p.b.). Opět tedy platí, že muži nastupovali do DS studia relativně častěji než ženy.

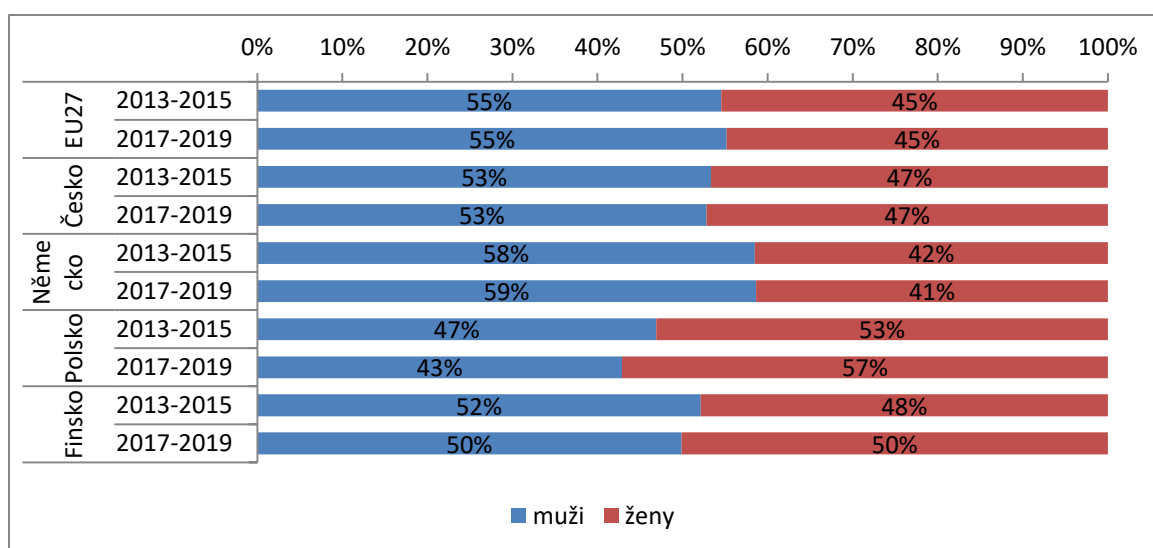
Tabulka 5: Rozdíl v podílech studentů a studentek doktorského studia a absolventů a absolventek magisterského stupně studia v ISCED 05 (srovnání tříletých průměrů; v p.b.)

	2013-2015		2017-2019	
	muži	ženy	muži	ženy
EU27	10%	-10%	8%	-8%
Česko	11%	-11%	12%	-12%
Německo	12%	-12%	8%	-8%
Polsko	16%	-16%	15%	-15%
Finsko	6%	-6%	6%	-6%

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02; educ_uoe_grad02)

Srovnání v zastoupení mužů a žen mezi absolventy a studenty DS v této oborové skupině neukazuje na žádné podstatné rozdíly ve sledovaných zemích a obdobích (viz Graf 11).

Graf 11: Podíl absolventek a absolventů DS na všech absolventech DS v ISCED 05 (srovnání tříletých průměrů)

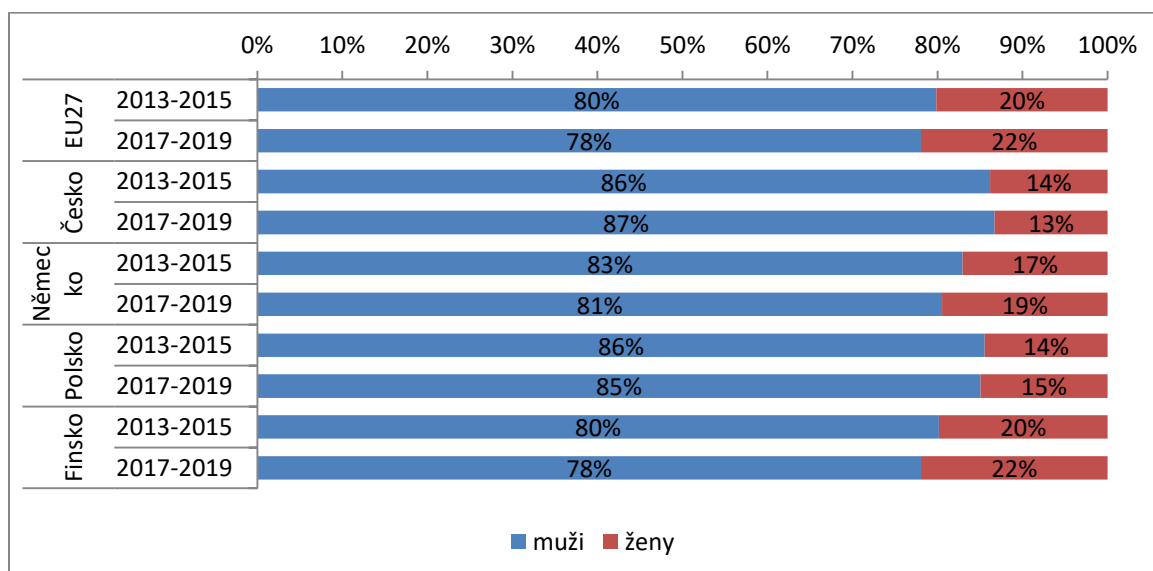
Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

* V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

I.2.5 Informační a komunikační technologie (ISCED F 06)

V oborové skupině ISCED 06 informační a komunikační technologie (ICT) lze vidět podstatné rozdíly v genderovém zastoupení ve prospěch většího podílu mužů a to ve všech sledovaných zemích – nejvíce v Česku a Polsku. V novějším období 2017-2019 můžeme vidět mírné nárůsty podílů žen s výjimkou Česka, kde naopak jejich podíl ještě o 1 p.b. poklesl (Graf 12).

Graf 12: Podíl studentek a studentů DS na všech studentech DS v ISCED 06 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt03)

Z hlediska rozdílů mezi zastoupením žen a mužů mezi studenty DS a absolventy magisterského studia jsou v oborové skupině ITC rozdíly poměrně malé (Tabulka 6). V období 2013-2015 nebyl zaznamenán

v průměru za EU27 a také v Česku a Polsku žádný rozdíl. V Německu a Finsku pak nastoupilo do DS o 1, resp. 4 p.b. více mužů než jich bylo mezi magisterskými absolventy. V následujícím období 2017-2019 se rozdíly ve sledovaných zemích o něco zvětšily, ženy byly v DS zastoupeny o 1 až 4 p.b. méně než mezi absolventy magisterského studia. V této oborové skupině tedy v relativním vyjádření mírně častěji nastupují do DS muži než ženy. Na rozdíl od předchozích oborových skupin jsou zde již v magisterském stupni studia výrazně více zastoupeni muži. Neplatí zde však, že pohlaví podprezentované mezi magisterskými absolventy je následně nadprezentováno mezi studenty DS.

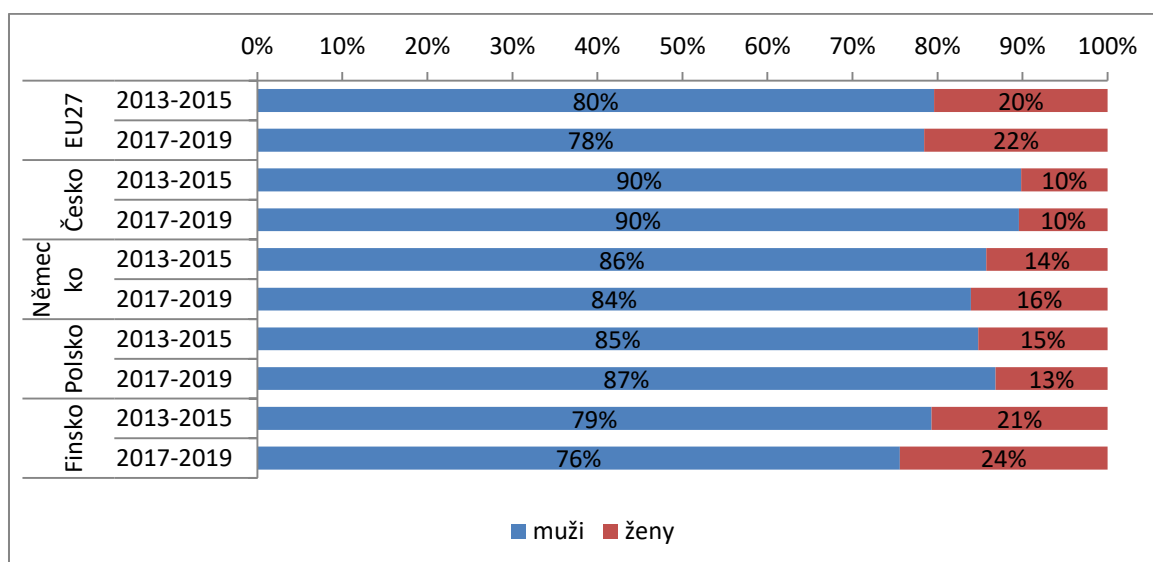
Tabulka 6: Rozdíl v podílech studentů a studentek doktorského studia a absolventů a absolventek magisterského stupně studia v ISCED 06 (srovnání tříletých průměrů; v p.b.)

	2013-2015		2017-2019	
	muži	ženy	muži	ženy
EU27	0%	0%	1%	-1%
Česko	0%	0%	3%	-3%
Německo	-1%	1%	1%	-1%
Polsko	0%	0%	4%	-4%
Finsko	4%	-4%	4%	-4%

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02; educ_uoe_grad02)

Poměry v podílech absolventů a absolventek DS se výrazně neliší od poměrů mezi studenty a studentkami DS (Graf 13). Pokud porovnáme podíly absolventů v období 2017-2019 s podíly studentů v období 2013-2015 lze vidět o něco vyšší podíly žen mezi absolventy v EU27 (o 2 p.b.) a ve Finsku (o 4 p.b.), v ČR naopak převažují muži mezi absolventy ještě o něco více než mezi studenty (o 4 p.b.).

Graf 13: Podíl absolventek a absolventů DS na všech absolventech DS v ISCED 06 (srovnání tříletých průměrů)

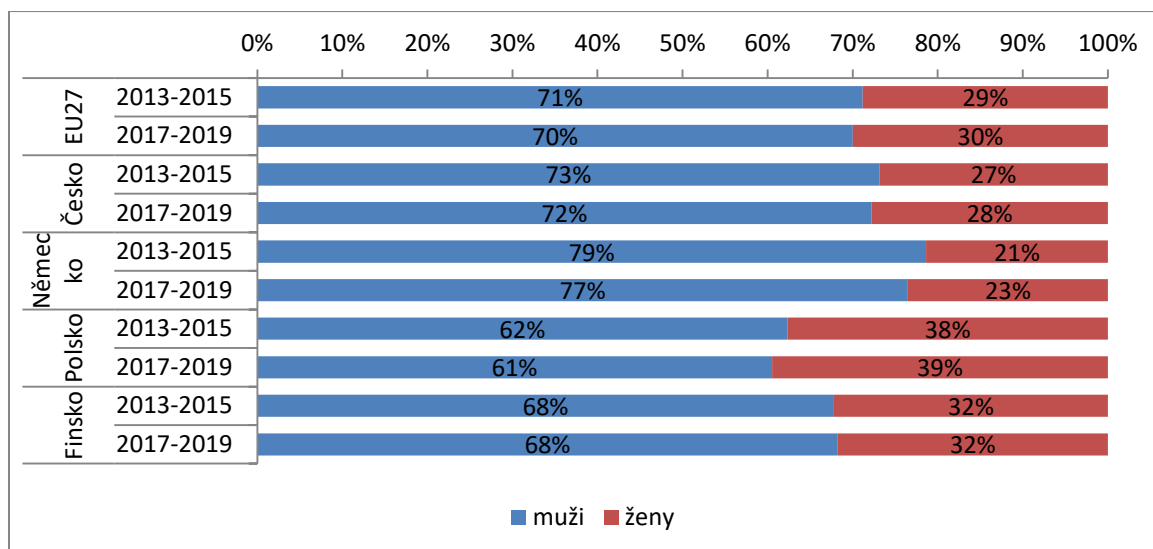
Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

* V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

I.2.6 Technika, výroba a stavebnictví (ISCED 07)

V oborové skupině technika, výroba a stavebnictví převažují mezi doktorandy výrazně muži, patrné rozdíly ale panují mezi sledovanými zeměmi. Na úrovni EU27 tvořili v období 2013-2015 muži 71 % a ženy 29 % studentů DS, ještě větší podíl tvořili muži v Česku (73 %) a Německu (79 %), naopak ženy byly oproti průměru za EU27 více zastoupeny ve Finsku (32 %) a v Polsku (38 %). V následujícím období 2017-2019 se ve všech sledovaných zemích o 1 až 2 p.b. navýšil podíl žen s výjimkou Finska, kde zůstal poměr stejný jako v předchozím období.

Graf 14: Podíl studentek a studentů DS na všech studentech DS v ISCED 07 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt03)

*Kvůli V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

V oborové skupině technických oborů byly rozdíly mezi zastoupením doktorandů a magisterských absolventů spíše malé (Tabulka 7). Mezi sledovanými státy byly v obou obdobích ženy o něco méně zastoupeny v DS než byly mezi magisterskými absolventy. Výjimkou bylo Finsko, kde naopak ženy do DS vstupovaly o něco častěji, než by odpovídalo jejich zastoupení mezi magisterskými absolventy.

Tabulka 7: Rozdíl v podílech studentů a studentek doktorského studia a absolventů a absolventek magisterského stupně studia v ISCED 07 (srovnání tříletých průměrů; v p.b.)

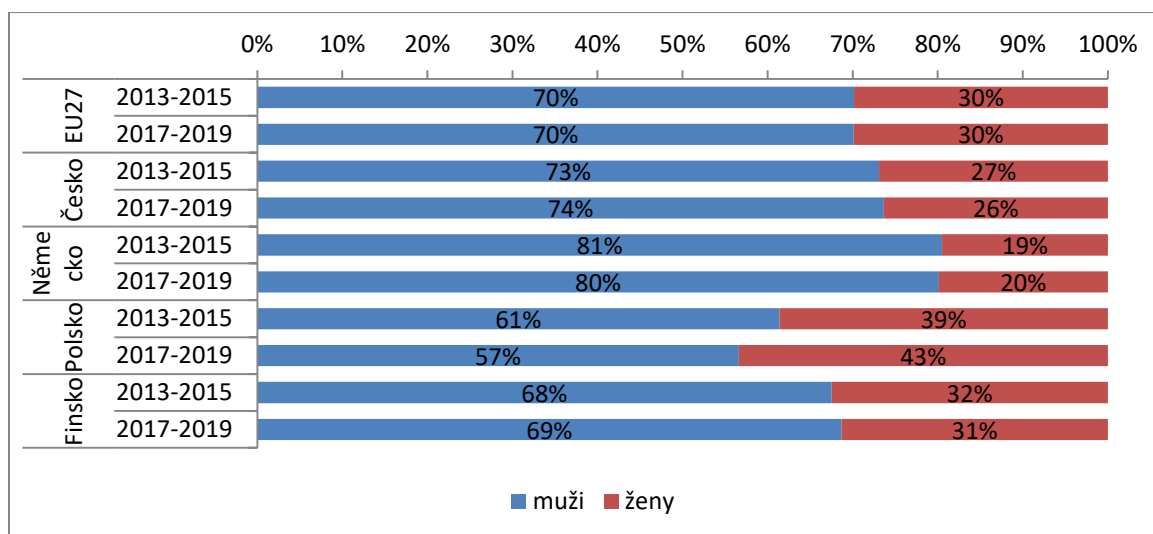
	2013-2015		2017-2019	
	muži	ženy	muži	ženy
EU27	5%	-5%	4%	-4%
Česko	4%	-4%	7%	-7%
Německo	3%	-3%	2%	-2%
Polsko	5%	-5%	6%	-6%
Finsko	-5%	5%	-5%	5%

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02; educ_uoe_grad02)

Ani v této oborové skupině neukazuje srovnání podílů mužů a žen mezi studenty a absolventy DS na podstatnější rozdíly v úspěšnosti dokončování studia (Graf 15). Za zmínku stojí relativně vysoký podíl

absolventek DS v Polsku v období 2017-2019, když ho porovnáme s podílem mužů a žen mezi studenty DS v období 2013-2015.

Graf 15: Podíl absolventek a absolventů DS na všech absolventech DS v ISCED 07 (srovnání tříletých průměrů)

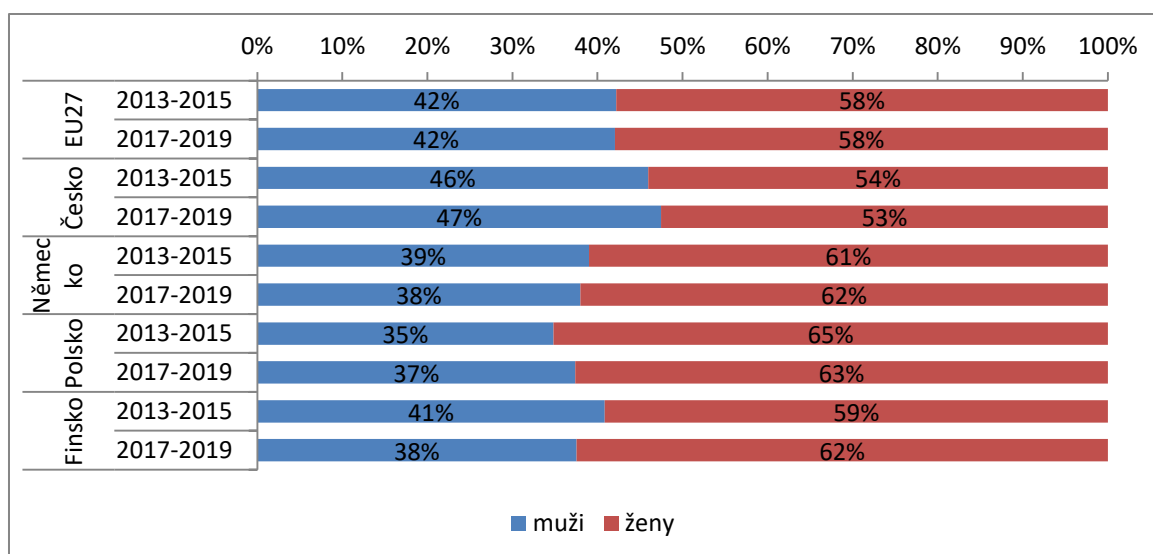
Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

*V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

1.2.7 Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (ISCED 07)

V zemědělských oborech převažují mezi studenty ženy, nejvíce v Polsku, kde tvořily v období 2013-2015 65 % studentů DS, a nejméně v Česku, kde tvořily 54 %. V období 2017-2019 se genderová struktura výrazně nezměnila, k nejvýraznější změně došlo v Polsku (pokles podílu žen o 2 p.b.) a ve Finsku (nárůst podílu žen o 3 p.b.).

Graf 16: Podíl studentek a studentů DS na všech studentech DS v ISCED 08 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt03)

Rozdíly mezi zastoupením mužů a žen v DS oproti jejich zastoupení mezi magisterskými absolventy byly méně výrazné (Tabulka 8). Avšak s výjimkou ČR, kde v období 2017-2019 nastoupilo do DS o 13 p.b. méně žen, než byl jejich podíl mezi magisterskými absolventy. Za zmínku stojí, že v Polsku v období 2013-2015 nastoupilo do DS relativně více žen, než mužů. Jinak však v ISCED 08 platí, že ve většině případů pokračovali muži do DS častěji než ženy.

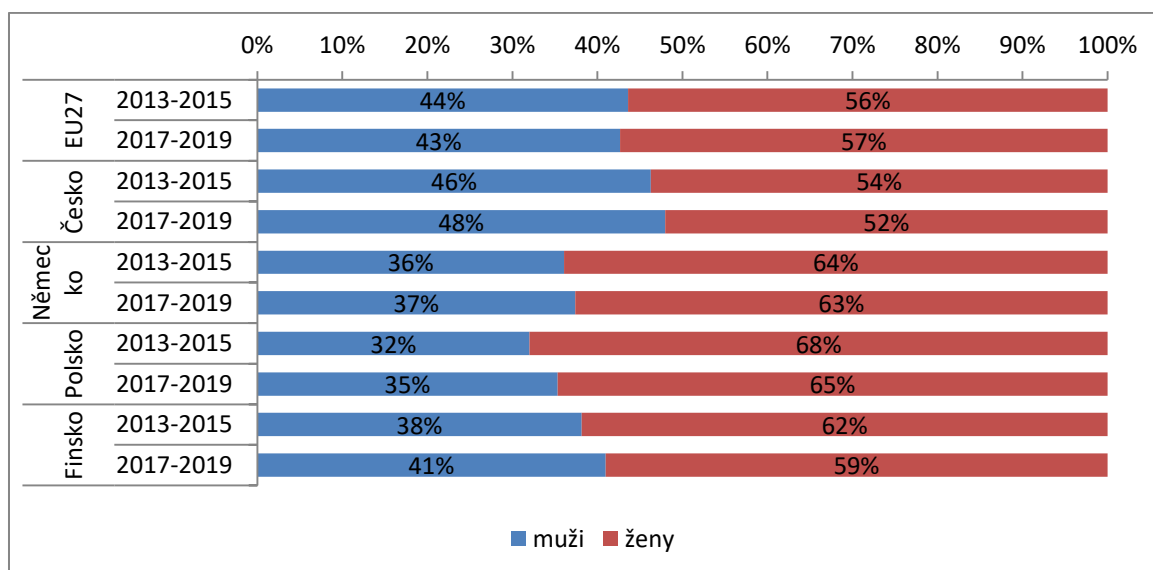
Tabulka 8: Rozdíl v podílech studentů a studentek doktorského studia a absolventů a absolventek magisterského stupně studia v ISCED 08 (srovnání tříletých průměrů; v p.b.)

	2013-2015		2017-2019	
	muži	ženy	muži	ženy
EU27	1%	-1%	3%	-3%
Česko	9%	-9%	13%	-13%
Německo	2%	-2%	-2%	2%
Polsko	-6%	6%	0%	0%
Finsko	7%	-7%	6%	-6%

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02; educ_uoe_grad02)

Mezi genderovou strukturou studentů a absolventů DS nalezneme pouze malé rozdíly (Graf 17). Pokud porovnáme podíly absolventů v období 2017-2019 s podíly studentů v předcházejícím období 2013-2015, činí rozdíly nejvýše 2 p.b.

Graf 17: Podíl absolventek a absolventů DS na všech absolventech DS v ISCED 08 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

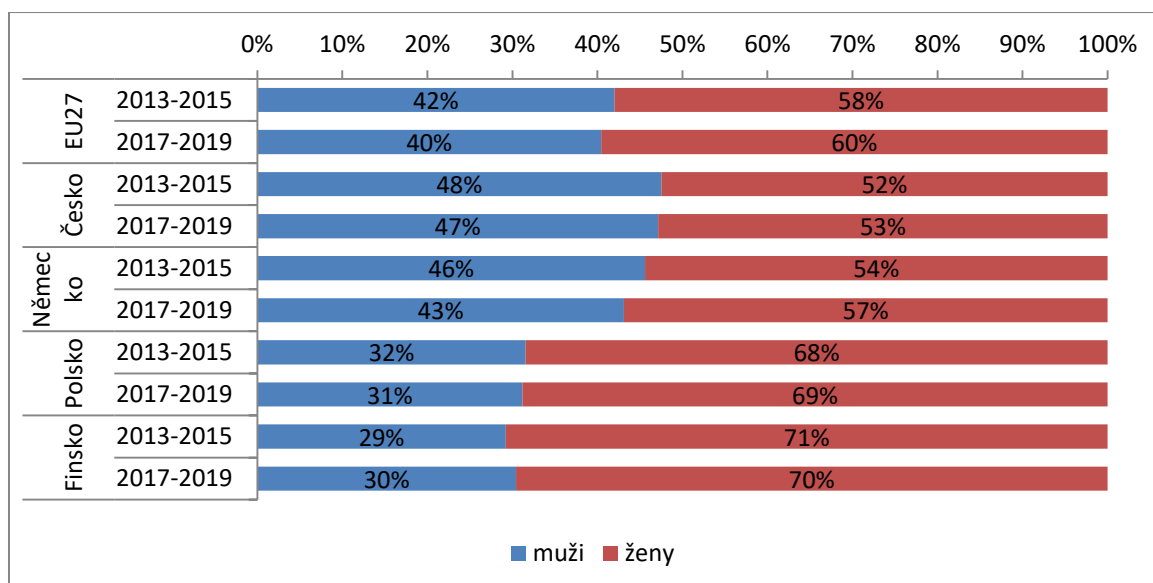
*V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

I.2.8 Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (ISCED 09)

V oborové skupině ISCED 09 zdravotní a sociální péče v období 2013-2015 převažovaly mezi studenty DS spíše ženy (EU27, Polsko, Finsko) nebo byl poměr s muži téměř vyrovnaný (Česko a Německo). Trend pak ukazuje spíše na další růst podílu žen, kdy v období 2017-2019 narostl podíl žen ve všech

sledovaných zemích kromě Finska, kde při výrazně vyšším podílu žen než mužů mezi studenty DS jejich podíl poklesl o 1 p.b. na 70 % (Graf 18).

Graf 18: Podíl studentek a studentů DS na všech studentech DS v ISCED 09 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt03)

V oborové skupině zdravotnictví a sociální péče lze vidět značné rozdíly mezi podíly mužů a žen v doktorském a magisterském studiu (Tabulka 9). Do DS nastoupilo výrazně více mužů než by odpovídalo jejich procentuálnímu zastoupení mezi magisterskými absolventy. Největší rozdíl nalezneme v ČR, kde do DS studia nastoupilo o 23, resp. 21 p.b. méně žen, než činil jejich podíl mezi absolventy magisterského studia. Ženy tak, zvláště v ČR, pokračují v této oborové skupině v doktorském studiu méně často než muži.

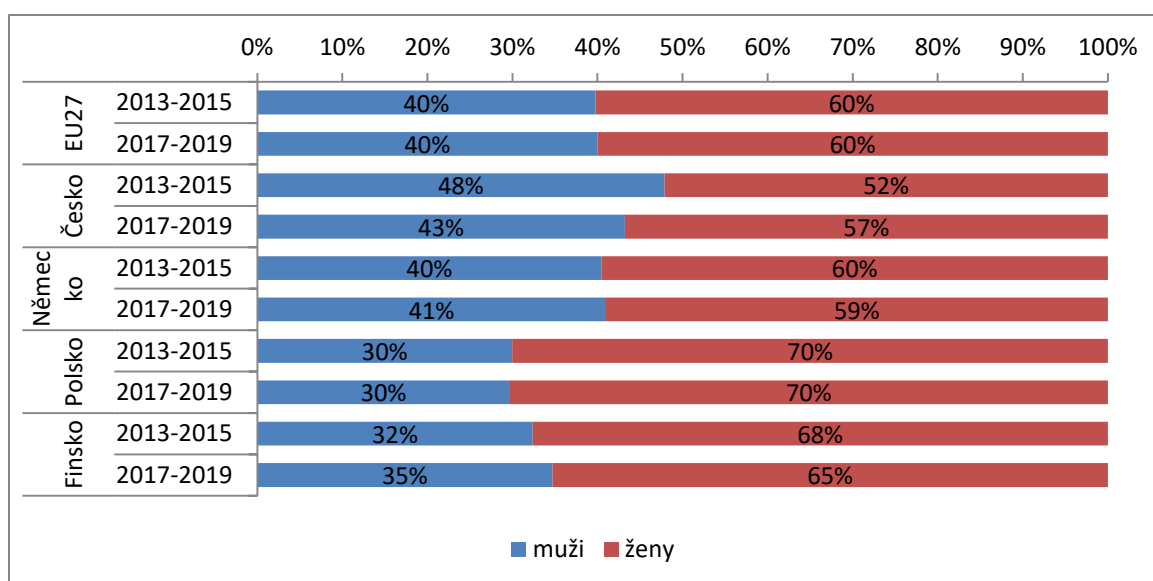
Tabulka 9: Rozdíl v podílech studentů a studentek doktorského studia a absolventů a absolventek magisterského stupně studia v ISCED 09 (srovnání tříletých průměrů; v p.b.)

	2013-2015		2017-2019	
	muži	ženy	muži	ženy
EU27	11%	-11%	8%	-8%
Česko	23%	-23%	21%	-21%
Německo	12%	-12%	9%	-9%
Polsko	10%	-10%	11%	-11%
Finsko	6%	-6%	10%	-10%

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_enrt02; educ_uoe_grad02)

V případě srovnání podílu mužů a žen mezi studenty v období 2013-2015 a absolventy DS v období 2017-2019 (Graf 19) se ukazuje na o něco větší podíly žen mezi absolventy v EU27 (o 2 p.b.), Česku (5 p.b.), Německu (5 p.b.) a Polsku (2 p.b.), pouze ve Finsku je naopak podíl absolventek menší než studentek DS (o 6 p.b.).

Graf 19: Podíl absolventek a absolventů DS na všech absolventech DS v ISCED 09 (srovnání tříletých průměrů)

Zdroj: Eurostat (educ_uoe_grad02)

* V případě Polska kvůli chybějícím údajům reprezentuje průměr za období 2013-2015 pouze rok 2015

II. Zastoupení žen v jednotlivých oborech doktorských studijních programů v ČR

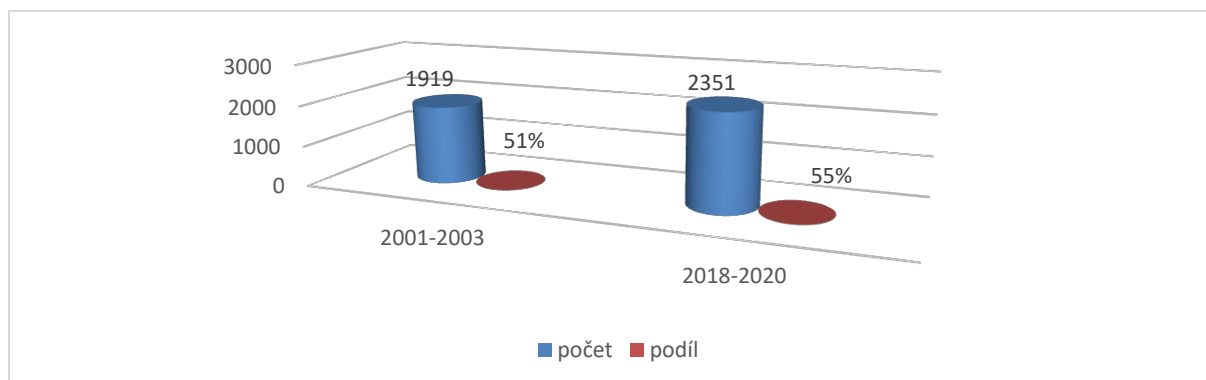
II.1 Humanitní a sociální obory (ISCED 01+02+03)

Následující kapitola se věnuje analýze genderových aspektů doktorských studijních programů v humanitních a sociálních oborech ve třech kategoriích ISCED, a to ISCED F 01 Vzdělávání a výchova, ISCED 02 Umění a humanitní vědy a ISCED 03 Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy.

Z níže uvedeného grafu je patrné, že zastoupení žen studentek DSP těchto programů je mírně nadprůměrné a během dvou posledních dekad dále nepatrně vzrostlo. V letech 2001-2003 studovalo tyto obory v průměru 1919 studentek, což představovalo 51% všech studentů, v letech 2018-2020 to bylo 2351 studentek, což odpovídá 55% všech studentů. Lze říci, že rostoucí absolutní počet studentek více méně kopíruje rostoucí počet všech studentů.

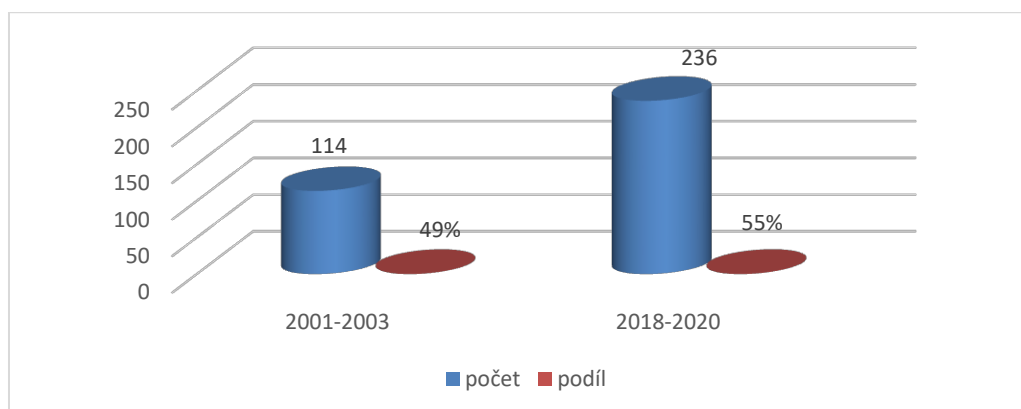
Velmi podobný výsledek ukazuje i srovnání počtu absolventů těchto oborů. V letech 2001-2003 je absolvovalo v průměru 114 studentek ročně, což odpovídalo 49% všech absolventů. V letech 2018-2020 se již jednalo o 236 absolventek, tedy 55% všech absolventů. Svědčí to o podobném, velmi mírném trendu růstu podílu žen, který se projevil i mezi studenty. Z hlediska úspěšnosti absolvování se muži a ženy v těchto oborových skupinách nijak neliší.

Graf 20: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Humanitní obory (ISCED F 01+02+03)

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 21: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu studujících DSP Humanitní obory (ISCED F 01+02+03)

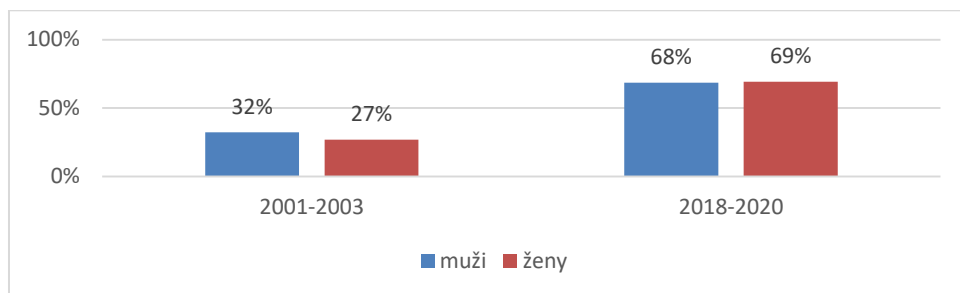

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Zastoupení studentů v prezenční formě studia se v průběhu sledovaného období poměrně značně změnilo. V letech 2001-2003 studovalo tyto obory prezenčně 27% žen a 32% mužů. V letech 2018-2020 se již jednalo o 69% žen a 68% mužů. Jedná se tedy o nárůst podílu prezenčních studií o 42 p.b. u žen a o 36 p.b. u mužů. Z hlediska rozdílů mezi pohlavími zde tedy není změna tolik výrazná (v obou porovnávaných obdobích byly rozdíly relativně malé) oproti celkovému výraznému příklonu k prezenčnímu studiu u studentů obou pohlaví.

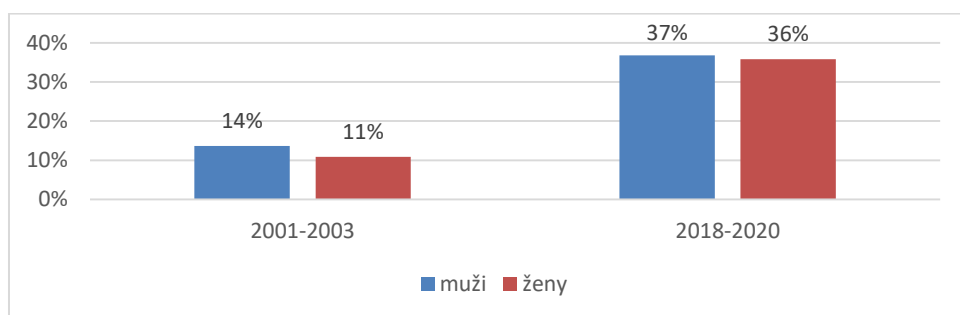
Odpovídající podíly prezenčních studií mezi absolventy ilustrují, obdobně jako i u jiných oborových skupin, skutečnost, že mnoho studentů přestoupí během studia z prezenční do kombinované formy. Mezi absolventy je zastoupení prezenčních studií výrazně nižší než mezi studenty, a to v obou sledovaných obdobích. Celkové zastoupení prezenčních studií mezi absolventy však rovněž výrazně roste. Rozdíly mezi muži a ženami jsou opět spíše malé. V letech 2001-2003 absolvovalo DSP těchto oborů v prezenční formě 11% žen a 14% mužů, v letech 2019-2020 to již bylo 36% žen a 37% mužů. I zde je patrné, že u žen je trend růstu podílů prezenčních studií mírně rychlejší, jedná se nicméně pouze o mírné rozdíly.

Graf 22: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 01+02+03 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 01+02+03 v %

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 23: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCO F 01+02+03 na celkovém počtu absolventů DSP ISCED F 01+02+03 v %

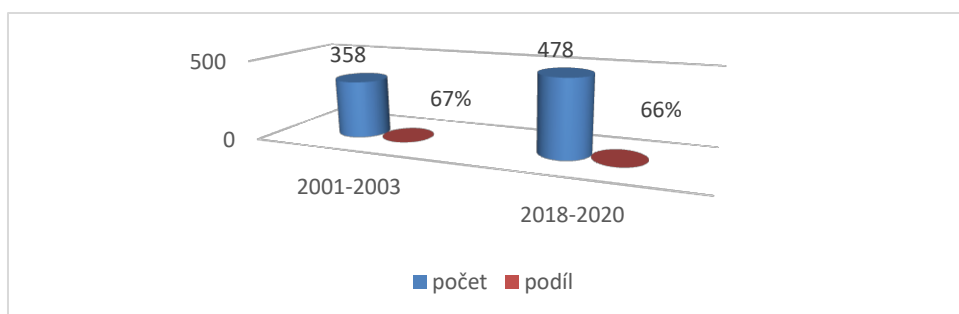
Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.1.1 Pedagogické obory (ISCED F 011)

První sledovanou podskupinou oborů je ISCED F 011 Vzdělávání a výchova, kam patří programy se zaměřením na výchovu, pedagogiku a učitelství. Zde je patrná poměrně výrazná míra feminizace. Celkový počet studentů ve sledovaném období roste, stejnými tempem muži i ženy, podíl žen tak zůstává prakticky stejný. Tuto skupinu oborů studovalo v doktorských programech v letech 2001-2003 358 žen, což odpovídá 67% všech studentů. V letech 2018-2020 to bylo již 478 žen – 66% všech studentů.

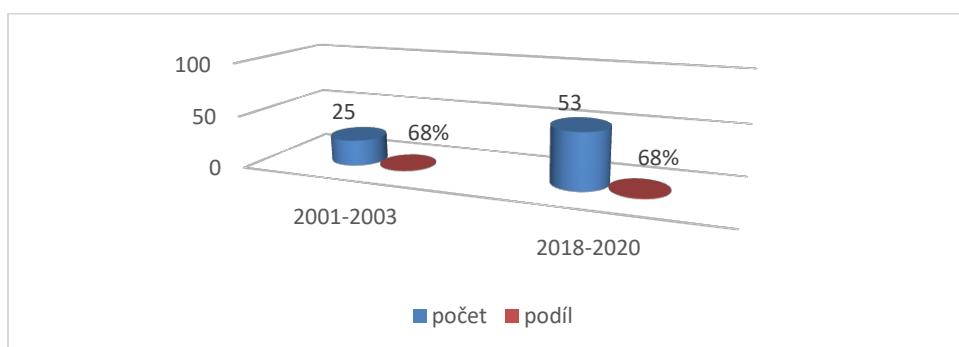
Prakticky stejné zastoupení žen je i mezi absolventkami, z čehož vyplývá, že se míra úspěšného zakončování studia u mužů a u žen nijak neliší. V letech 2001-2003 absolvovalo tyto DSP v průměru 25 žen, v letech 2018-2020 53 žen, což v obou případech představovalo přibližně dvě třetiny (68%) všech absolventů.

Graf 24: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP F: 011 Vzdělávání a výchova

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

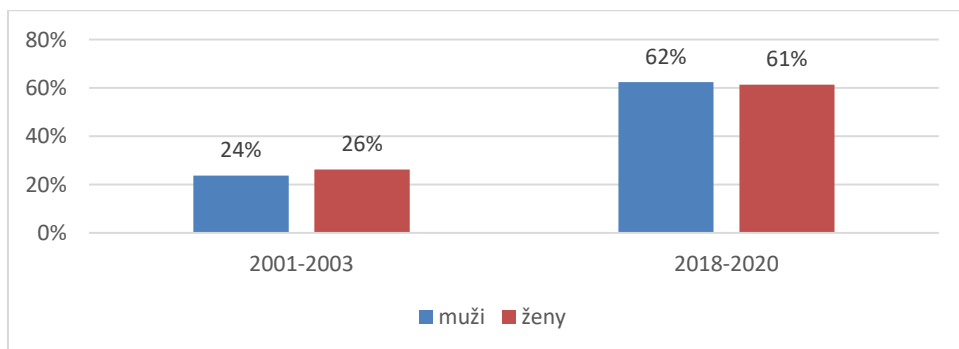
Graf 25: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP F: 011 Vzdělávání a výchova

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

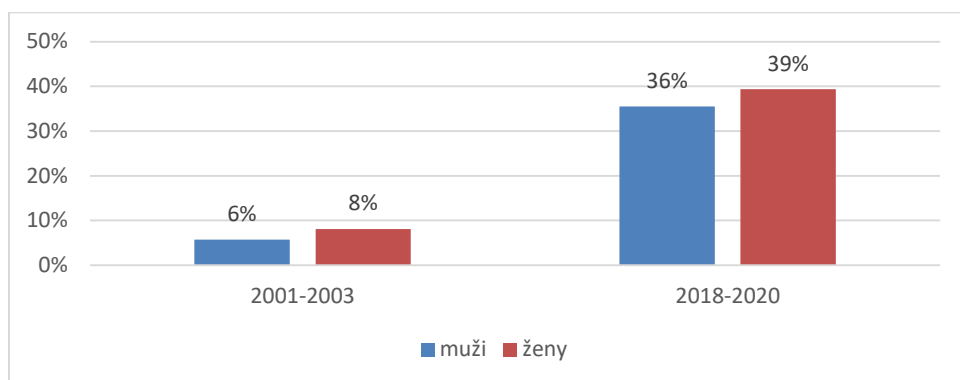
V pedagogických DSP se projevuje ve sledovaném období poměrně výrazný růst podílu studujících v prezenční formě. Rozdíly mezi muži a ženami přitom nejsou výrazné. V letech 2001-2003 studovalo v prezenční formě 26 % žen a 24 % mužů, v letech 2018-2020 se již jednalo o 61 % žen a 62 % mužů. Pokud se týče absolvování, ukončuje v prezenční formě studium podstatně nižší podíl studentů. V letech 2001-2003 to bylo jen 8 % žen a 6 % mužů, což vzhledem k nízkým absolutním počtům odpovídá pouze jednotkám osob. V letech 2018-2020 je možné pozorovat již výraznější podíl prezenčních studií mezi absolventy – 39 % žen a 36 % mužů. Opět je možné poznamenat, že z hlediska porovnání mezi pohlavími zde nebyly zjištěny žádné významné rozdíly v preferenci prezenčního studia.

Graf 26: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu studujících mužů a žen v DSP 011 Vzdělávání a výchova v %

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 27: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů v DSP žen F: 011 Vzdělávání a výchova v %

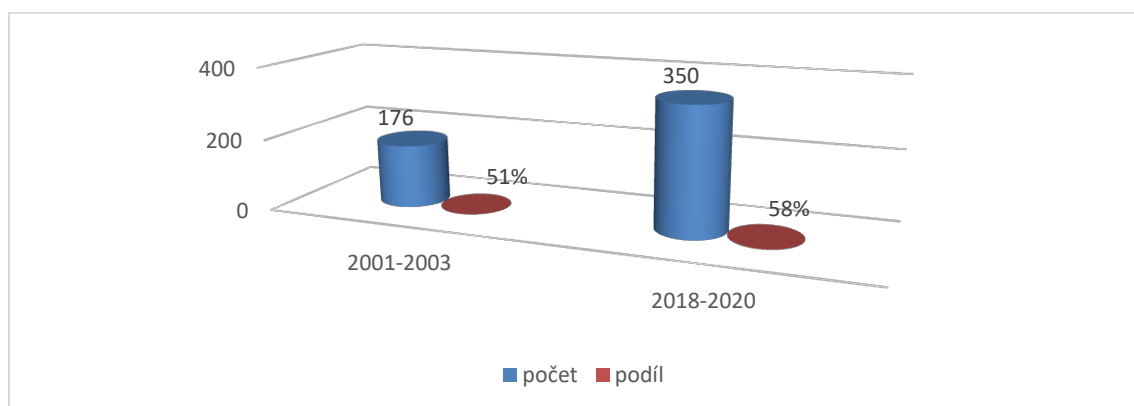
Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.1.2 Umělecké obory (ISCED F 021)

V uměleckých oborech (kam patří zejména programy Audiovizuální technika a mediální produkce, Móda, interiérový a průmyslový design, Výtvarné umění, Umělecká řemesla, Hudební a scénické umění) je možné mezi studenty DSP pozorovat zvyšující se podíl žen. V letech 2001-2003 je studovalo v průměru 176 žen a jejich zastoupení bylo srovnatelné s muži (51 %). V letech 2018-2020 se již jednalo v průměru o 350 žen, což bylo již znatelně více, než mužů (58 %). V těchto oborech se tedy začíná postupně projevovat určitá feminizace.

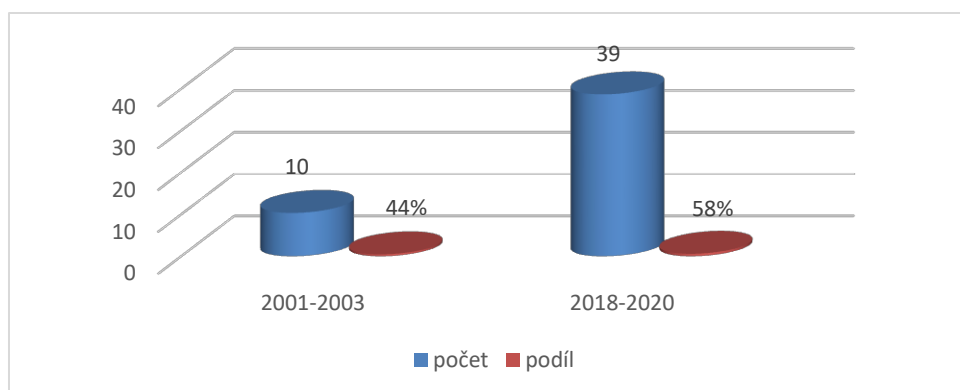
Obdobný trend je pozorovatelný i mezi absolventy, s tím rozdílem, že v průměru let 2001-2003 bylo mezi absolventy méně žen než mužů. V průměru absolvovalo 10 žen, což bylo méně než polovina. Jedná se však pouze o malá absolutní čísla, mohlo se jednat o krátkodobý výkyv a nelze vyvozovat jednoznačné závěry. V letech 2018-2020 již situace mezi absolventy odpovídá situaci mezi studenty. Absolventek bylo v průměru 39, což je nadpoloviční většina.

Graf 28: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP F: 021 Umění

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 29: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP F: 021 Umění

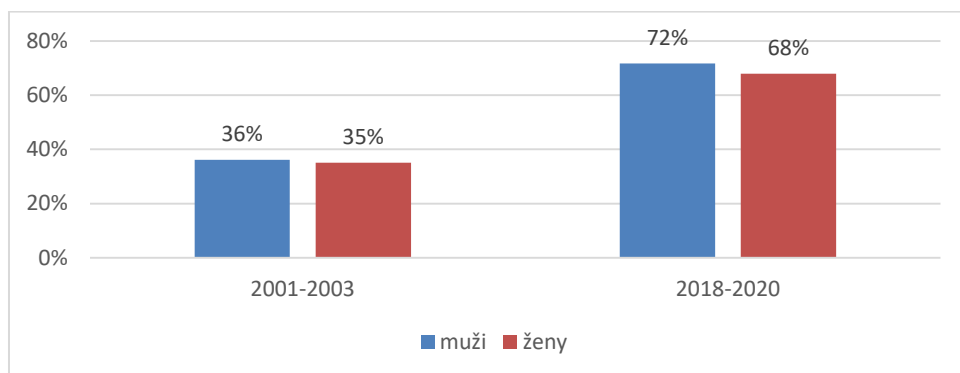

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

I v uměleckých oborech je zřejmý postupný nárůst podílu studentů studujících v prezenční formě, rozdíly mezi muži a ženami však ani v tomto případě nejsou výrazné. V letech 2001-2003 studovalo prezenčně 35 % žen a 36 % mužů, zatímco v letech 2018-2020 již 68 % žen a 72 % mužů.

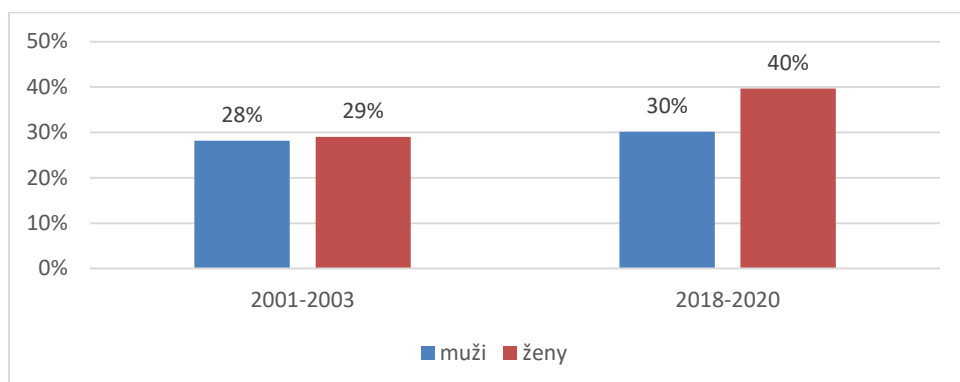
Co se týče absolventů, lze konstatovat, že v letech 2001-2003 nebyl přechod studujících do kombinované formy studia tak frekventovaný. Podíl absolventů v prezenční formě byl pouze o málo nižší než podíl studentů – 29 % mezi ženami a 28 % mezi muži. V letech 2018-2020 byl podíl obdobný – 30 %, avšak mezi ženami výrazněji vzrostl na 40 %. Toto zjištění by napovídalo méně častým přechodům do kombinované formy mezi ženami v uměleckých oborech, vzhledem k nízkým četnostem případů však nelze takovýto trend spolehlivě potvrdit.

Graf 30: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu studujících mužů a žen v DSP 021 Umění v %

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 31: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů v DSP 021 Umění v %

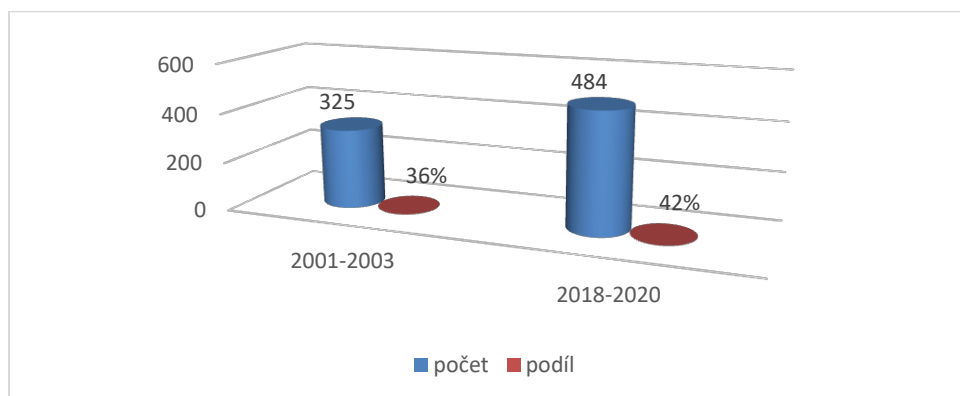

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.1.3 Humanitní vědy kromě jazyků (ISCED F 022)

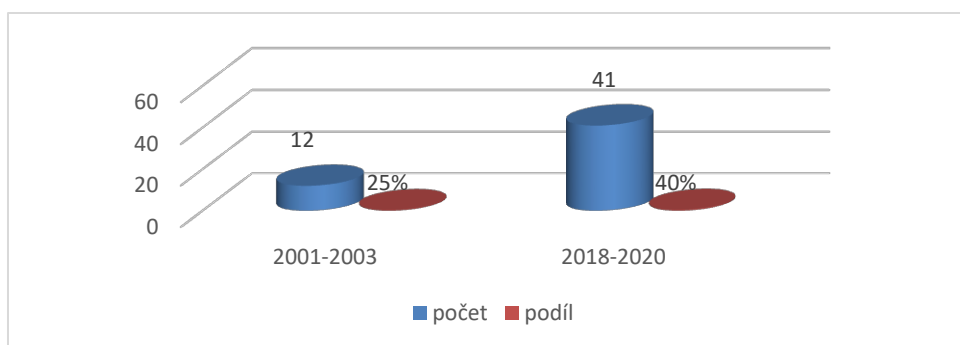
Ve skupině oborů 022 Humanitní vědy jsou sdruženy zejména obory jako Historie a archeologie, Filozofie a etika, Náboženství a teologie aj. V tomto typu oborů jsou mezi studenty výrazněji zastoupeni muži, ačkoli se podíl mužů a žen pozvolna vyrovnává – v letech 2001-2003 tyto obory studovalo v průměru 325 žen, tedy 36 % všech studentů, v letech 2018-2020 to bylo 484 žen, což odpovídá již 42 % studentů. Mezi absolventy je situace podobná, v letech 2001-2003 absolvovalo DSP v těchto oborech v průměru 12 žen, což byla čtvrtina všech studentů. V letech 2018-2020 to bylo již 41 žen, tj. 40 % absolventů.

Graf 32: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP F: 022 Humanitní vědy (kromě jazyků)

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

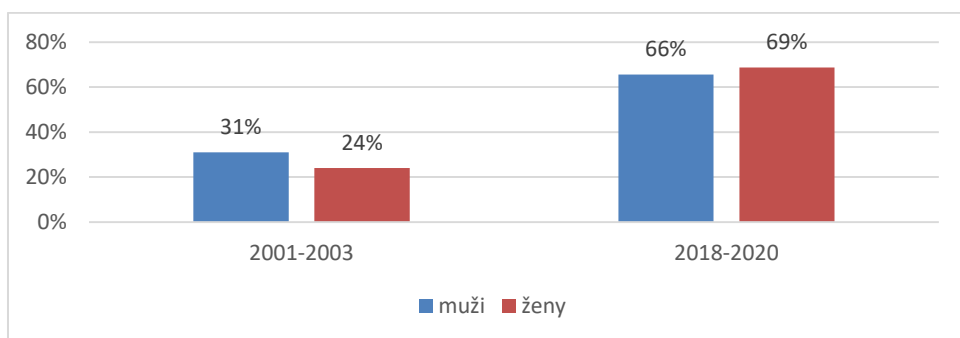
Graf 33: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP F: 022 Humanitní vědy (kromě jazyků)

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

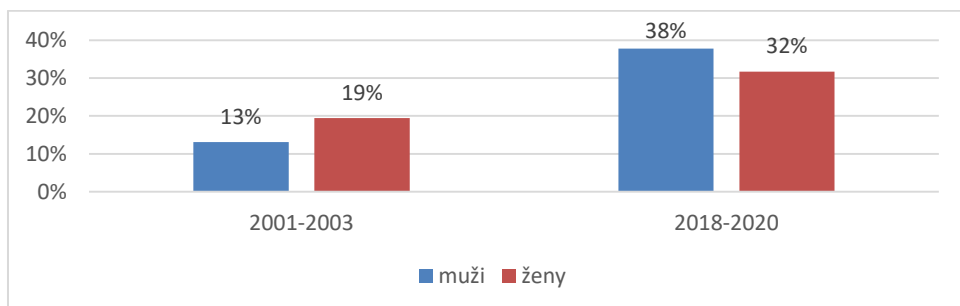
V prezenční formě studovalo v letech 2001-2003 v průměru 24 % žen a 31 % mužů. Oba tyto podíly výrazně narostly a v letech 2018-2020 šlo již o 69 % žen a 66% mužů. Stejně jako v jiných oborových skupinách je zde jednoznačně stoupající příklon k prezenčnímu studiu. Totéž platí i pro odpovídající podíly mezi absolventy, rozsahem se však jedná pouze o jednotky až nižší desítky osob.

Graf 34: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu studujících mužů a žen v DSP 022 Humanitní vědy (kromě jazyků) v %

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 35: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů v DSP 022 Humanitní vědy (kromě jazyků) v %

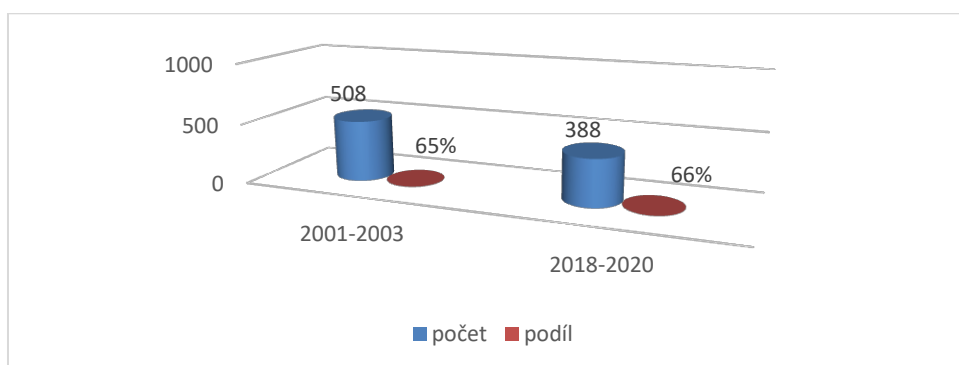
Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.1.4 Jazykové obory (ISCED F 023)

V oborové skupině Jazyky (ISCED F 023) mezi studujícími dominují ženy. Zároveň se jedná o jednu z mála oborových skupin, kde došlo ve sledovaném období k celkovému poklesu počtu studentů. Podíl žen přitom zůstává přibližně stejný. V letech 2001-2003 jazykové DSP studovalo 508 žen, v letech 2018-2020 388 žen. V obou případech ženy představovaly přibližně dvě třetiny studentů (65%, respektive 66 %).

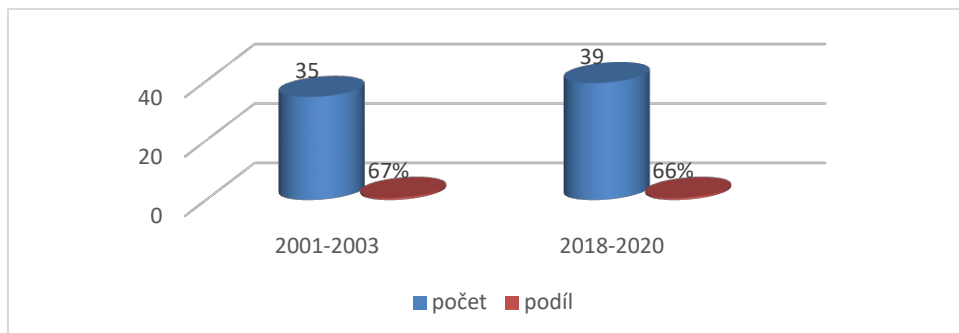
Pokles počtu studujících se však neprojevil na počtu absolventů, který je v obou porovnávaných obdobích srovnatelný, dokonce se i mírně zvýšil. Roste tedy relativní úspěšnost ukončování studií. V letech 2001-2003 absolvovalo v průměru 35 žen, v letech 2018-2020 39 žen. I zde tvořily ženy přibližně dvě třetiny absolventů.

Graf 36: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP F: 023 Jazyky

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

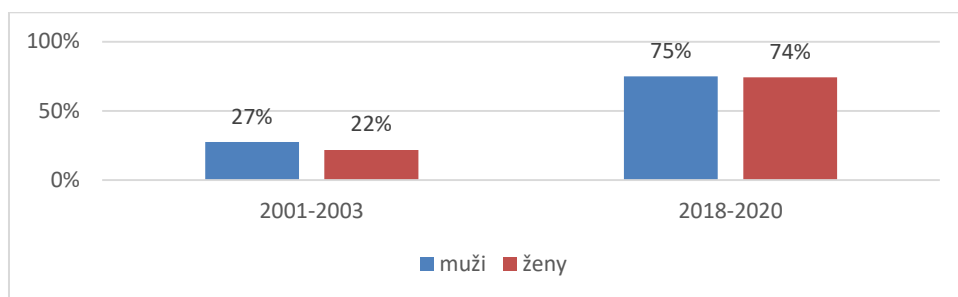
Graf 37: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP F: 023 Jazyky

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

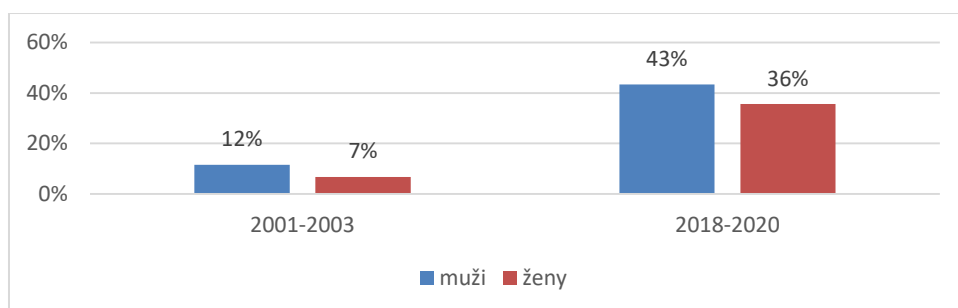
Podíl studentů v prezenční formě roste výrazněji než ve většině ostatních oborových skupin v rámci Humanitních a sociálních oborů. V letech 2001-2003 studovalo prezenčně 22 % žen a 27 % mužů, v letech 2018-2020 se jednalo již o tři čtvrtiny všech studentů – 74 % a 75%. Mezi absolventy bylo na začátku sledovaného období prezenčních 7 % žen a 12 % mužů, na konci to bylo již 36% žen a 43% mužů. Trendy odpovídají výše popsanému vývoji i v jiných oborových skupinách, nižší podíly prezenčních absolventek u žen by nasvědčovaly mírně častější preferenci přechodu na kombinovanou formu během studia u žen, nízké absolutní počty osob však neumožňují spolehlivé závěry o trendech.

Graf 38: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu studujících mužů a žen v DSP 023 Jazyky v %

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 39: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů v DSP 023 Jazyky v %

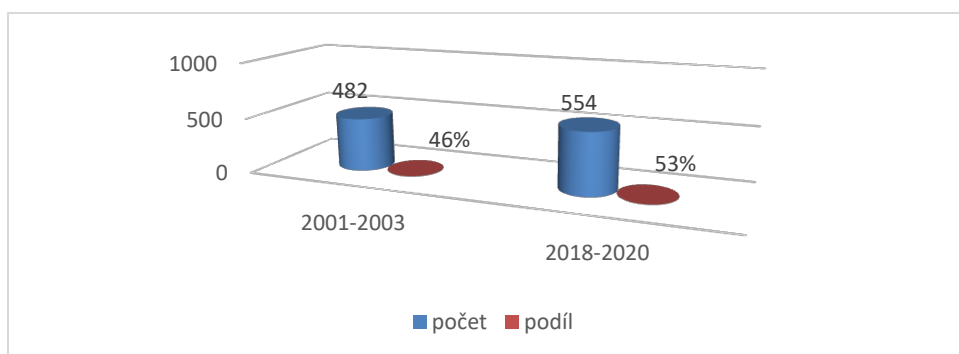
Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.1.5 Společenské vědy a vědy o lidském chování (ISCED 031)

Do oborové skupiny F 031 Společenské vědy a vědy o lidském chování patří zejména Ekonomie, Politické vědy a občanská výchova, Psychologie, Sociologie a kulturologie. Zastoupení mužů a žen je DSP této oborové skupiny víceméně vyrovnané, je však možné pozorovat v průběhu let velmi pozvolný nárůst podílu žen. V letech 2001-2003 tyto obory studovalo 482 žen, což odpovídalo 46 % všech studentů. V letech 2018-2020 je studovalo 554 žen, tj. 53 % všech studentů. Během sledovaného období došlo tedy ke zvýšení počtu studentek, stejně jako všech studentů, je však patrné, že tento růst není tak výrazný jako v některých jiných oborových skupinách.

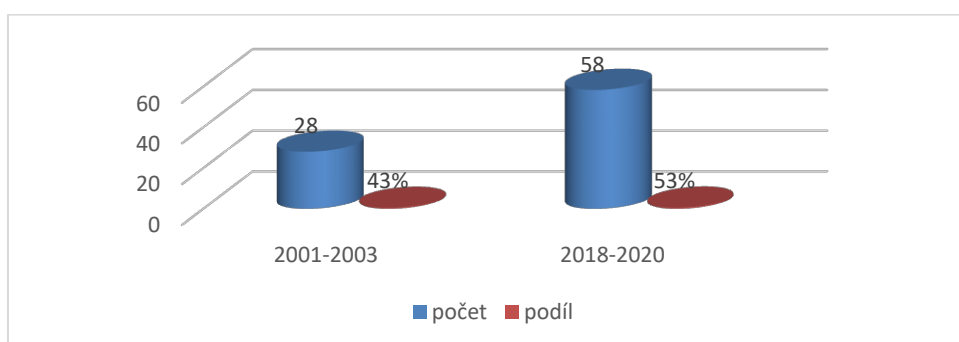
Průměrné počty absolventek dokládají podobný obrázek. V letech 2001-2003 absolvovalo tyto obory 28 žen, což odpovídalo 43 % všech absolventů, v letech 2018-2020 jejich počet vzrostl na průměrných 58 absolventek, a podíl na 53 %.

Graf 40: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP 031 Společenské vědy a vědy o lidském chování

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

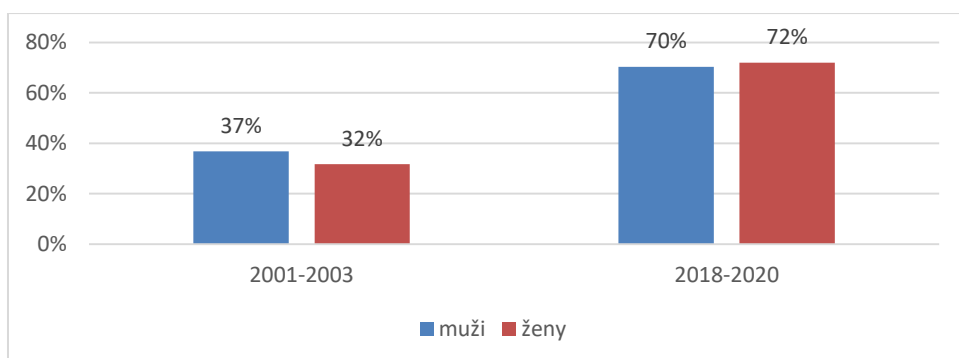
Graf 41: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP 031 Společenské vědy a vědy o lidském chování

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

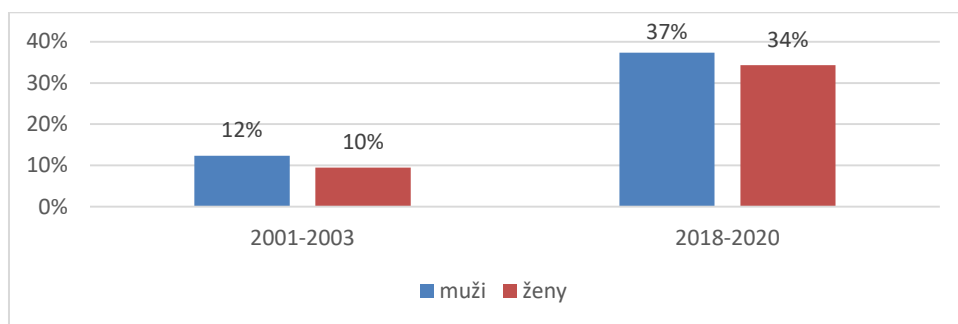
Mezi studujícími ženami byly v letech 2001-2003 zastoupeny prezenční formy studia ze 32 %, mezi muži z 37 %. V letech 2018-2020 byly tyto podíly 72 % v případě žen a 70% v případě mužů. Mezi absolventy je situace z hlediska srovnání mužů a žen obdobná a opět se zde ukazuje skutečnost, že mnohem více studentů ukončuje studium v kombinované formě, než do ní nastupuje. V průměru let 2001-2003 bylo 10 % absolventek a 12 % absolventů z prezenčního studia. Na konci sledovaného období již byl tento podíl výrazněji vyšší – 34 % žen a 37 % mužů.

Graf 42: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 031 na celkovém počtu studujících mužů a žen v DSP 031 Společenské vědy a vědy o lidském chování v %

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 43: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 031 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů v DSP 031 Společenské vědy a vědy o lidském chování v %

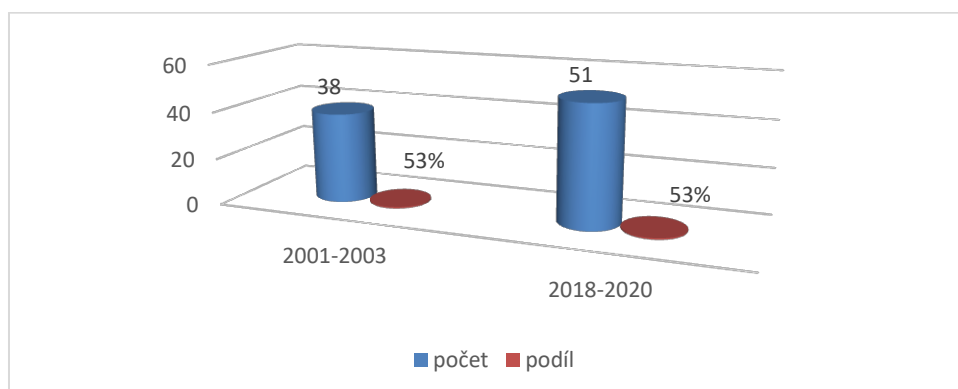
Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.1.6 Žurnalistika a informační vědy (ISCED F 032)

Do skupiny oborů 032 Žurnalistika a informační vědy je kromě žurnalistiky, zpravodajství a informačních věd řazeno rovněž knihovnictví a archivnictví. Jedná se o slaběji zastoupenou skupinu co do počtu studentů, z tohoto důvodu neuvádíme statistiky absolventů, neboť tyto obory ročně absolvují v podstatě pouze jednotky osob.

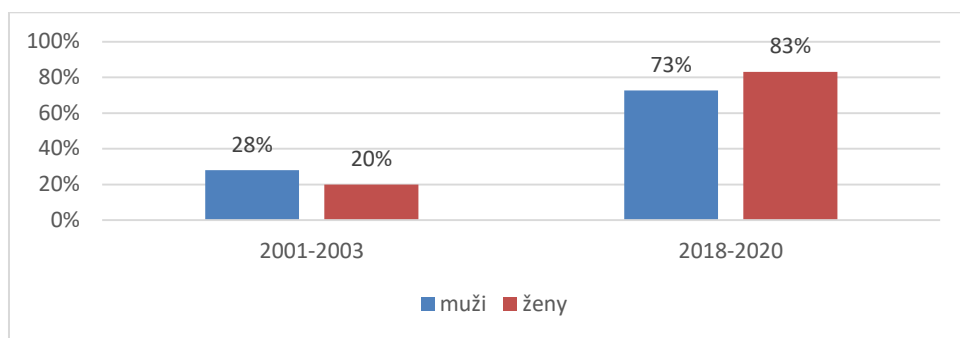
Oborová skupina vykazuje rovnoměrné zastoupení mužů a žen. V letech 2001-2003 tyto DSP v průměru studovalo 38 žen, v letech 2018-2020 51 žen. V obou případech šlo přibližně o polovinu všech studentů. V letech 2001-2003 studovalo prezenčně 20 % žen a 28 % mužů, v letech 2018-2020 stouply tyto podíly na 53 % a 73 %. Je patrné, že postupně se zvyšující preference prezenčního studia, která se projevuje u většiny oborových skupin, je v případě Žurnalistiky a informačních věd výraznější u žen.

Graf 44: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP F: 032 Žurnalistika a informační vědy

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 45: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 032 na celkovém počtu studujících mužů a žen v DSP 032 Žurnalistika a informační vědy v %

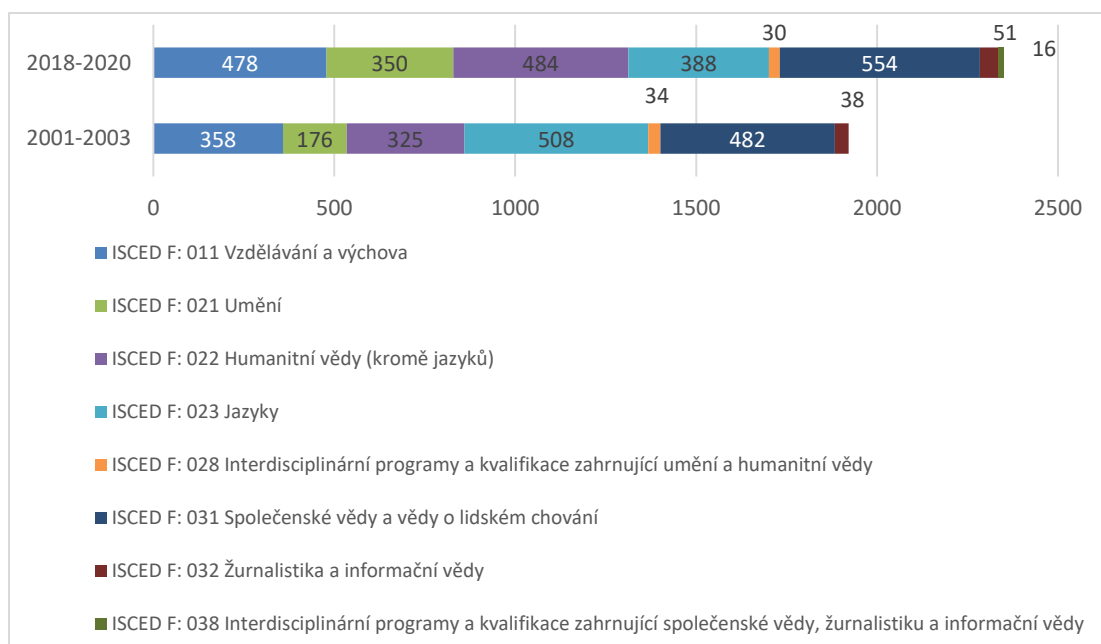
Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.1.7 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů

V níže uvedeném grafu je zobrazena celková změna průměrného počtu studentek mezi dvěma sledovanými obdobími. Graf pro ilustraci zahrnuje i interdisciplinární obory F28 a F38, které do analýz výše nebyly zahrnuty, z důvodu nízkého počtu studentů a absolventů. Je zřejmé, že počet žen studujících DSP vzrostl napříč všemi oborovými skupinami. V zásadě však tento nárůst odpovídá celkově se zvyšujícímu počtu studentů obou pohlaví. Ve většině oborů nedochází k výraznému vývoji z hlediska procentuálního zastoupení žen, ať už se jedná o oborové skupiny s tradičně vysokým podílem žen jako je Vzdělávání a výchova a Jazyky, nebo o obory, kde je podíl mužů a žen víceméně vyrovnaný jako je Žurnalistika a informační vědy.

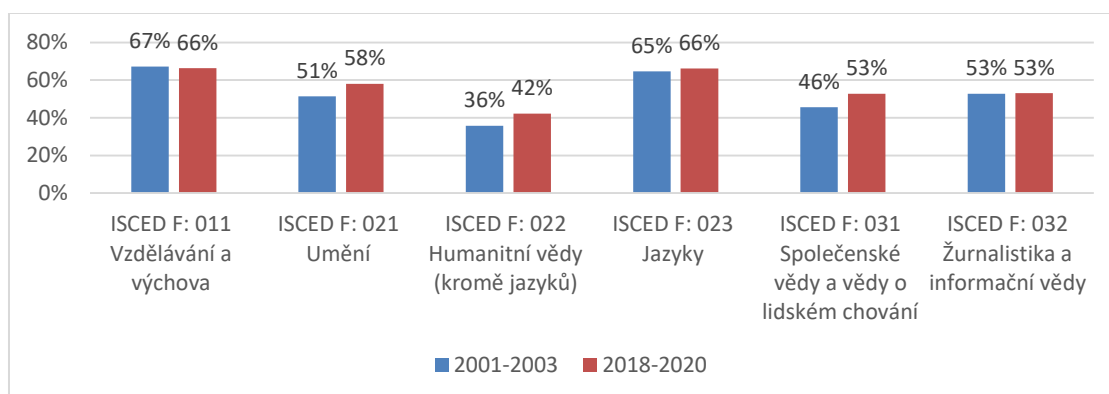
Určitý nárůst podílu žen můžeme pozorovat v uměleckých oborech, kde počet žen postupně mírně převyšuje počet mužů (z 53 % na 58 %), dále ve společenských vědách, kde byly na počátku ženy v mírné menšině, postupně se však zastoupení obou pohlaví vyrovnalo s mírně naznačenou převahou žen (nárůst z 46 % na 53 %). Humanitní vědy jako jediné v rámci této skupiny vykazují vyšší podíl mužů, i zde však zastoupení žen postupně roste (z 36 % na 42 %).

Graf 46: Vývoj průměrného ročního počtu studentek v DSP

Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 47: Vývoj průměrného ročního podílu studentek na celkovém počtu studujících

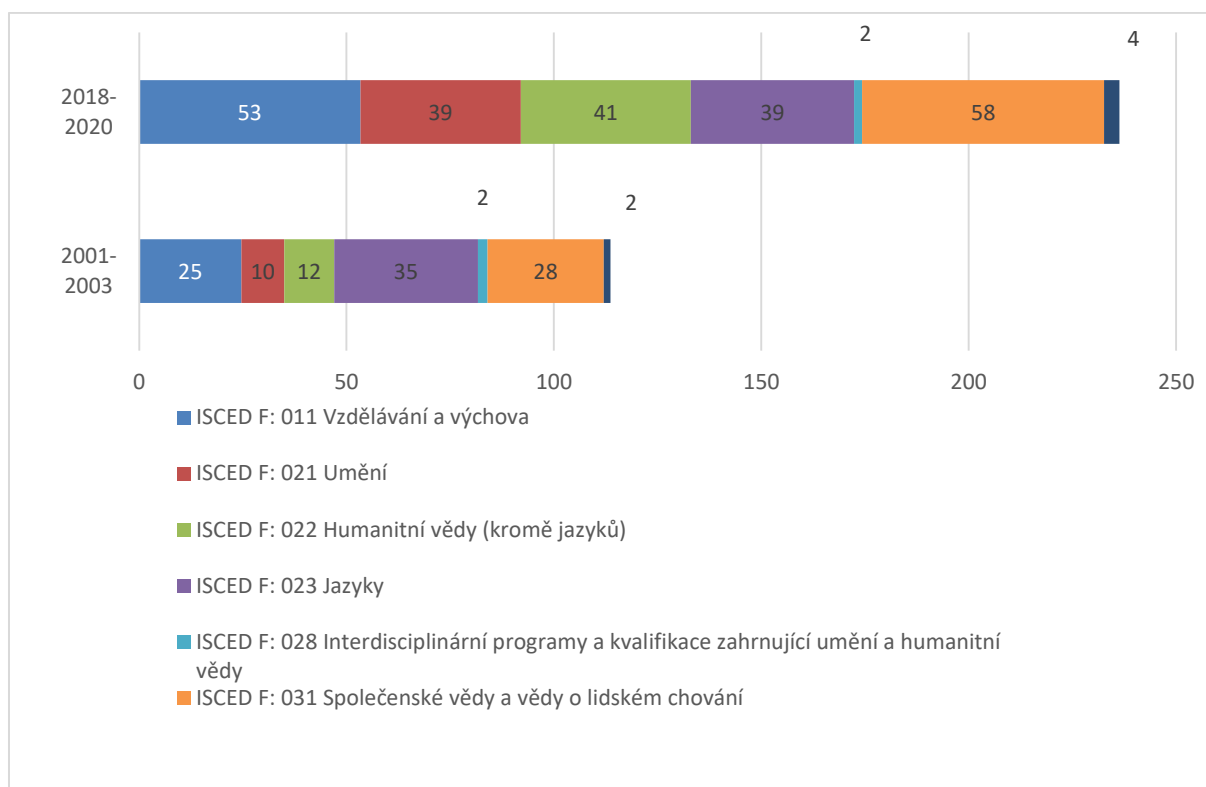
Zdroj. MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

DSP jednotlivých oborů této oborové skupiny každoročně absolvují poměrně malé počty studentů. Přesto však jsou patrné určité trendy, např. jednoznačně rostoucí počet absolventek prakticky ve všech oborech, který roste rychlejším tempem, než počet studentek, z čehož by vyplývalo, že úspěšnost ukončování studia se zvyšuje. Ve dvou nejvíce feminizovaných oborech – Výchova a vzdělávání a Jazyky je situace mezi absolventy prakticky stejná jako mezi studenty – v obou případech představují absolventky ženy přibližně dvě třetiny všech absolventů a tento podíl se z dlouhodobé perspektivy nemění. V oboru Žurnalistika a informační vědy je poměr zastoupení obou pohlaví vyrovnanější, s mírně naznačenou převahou žen, které se dlouhodobě také prakticky nemění (56 % a 55 %).

V případě uměleckých oborů se ukazuje mírně odlišná situace mezi absolventy ve srovnání se studenty. V letech 2001-2003 bylo mezi absolventy tohoto oboru 44 % žen (ačkoli mezi studenty jich bylo 51 % - viz výše). V letech 2018-2020 již byly podíly žen mezi absolventkami i studentkami vyrovnané – 58 %. To by naznačovalo, že určitá nižší míra úspěšného ukončování uměleckých oborů mezi ženami se postupně zlepšila. Ve Společenských vědách je situace mezi absolventy srovnatelná se studenty – i zde byly ženy podrepresentovány v letech 2001-2003 (43 %) a postupně došlo k vyrovnání a i mírné nadrepresentaci žen (53 %) v letech 2018-2020.

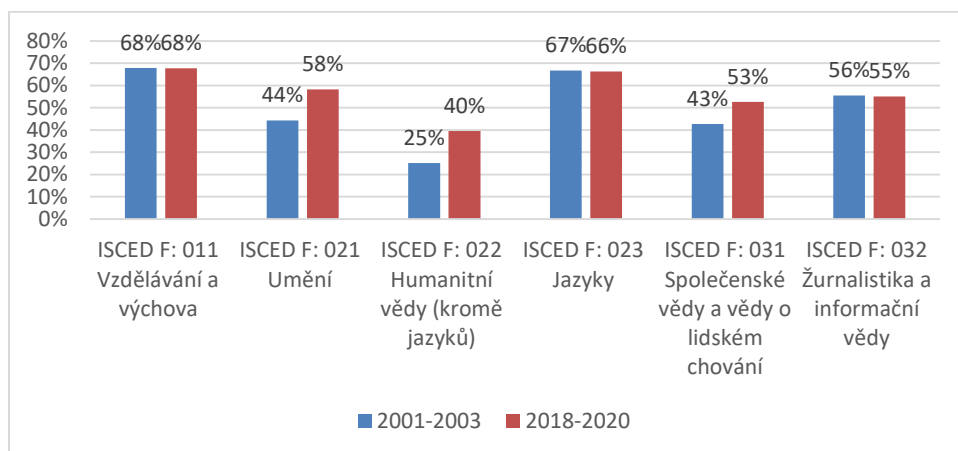
I mezi absolventy jedinou oborovou skupinou, kde nepřevažují ženy, jsou Humanitní obory. V letech 2001-2003 bylo mezi těmito absolventy pouze 25 % žen, v letech 2018-2020 to již bylo 40 %. Kromě zřejmého vyrovnávání zastoupení obou pohlaví mezi absolventy, je i zde možno se domnívat, že se zvyšuje úspěšnost absolvování u žen, neboť podíl žen absolventek byl na začátku sledovaného období výrazně nižší než podíl studentek (25 % vs. 36 %), zatímco na konci již byly oba podíly srovnatelné (40% vs. 42 %).

Graf 48: Vývoj průměrného ročního počtu absolventek v DSP

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 49: Vývoj průměrného ročního podílu absolventek na celkovém počtu absolvujících

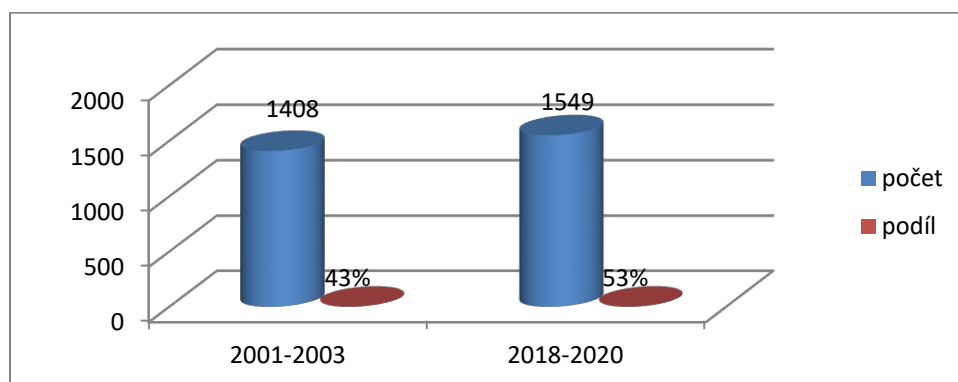

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.2 Přírodní vědy, matematika a statistika (ISCED F 05)

Účast žen v DSP Přírodní vědy, matematika a statistika v uplynulém období rostla, zvyšoval se nejen počet **studentek**, ale i jejich podíl na celkovém počtu studujících. Průměrně ročně studovalo tento SP v období 2018 – 2020 1549 žen, tj. o 141 žen více než v letech 2001 – 2003, což v procentuálním vyjádření představuje desetiprocentní nárůst. Tento početní nárůst se promítl i do nárůstu podílu na žen celkovém počtu studujících, a to o plných 10 p.b. (ze 43 % na 53 %). Znamená to, že v průměru let 2018-2020 se tento obor stal oborem s mírnou převahou žen mezi studujícími.

Graf 50: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP přírodní vědy, matematika a statistika (ISCED F 05)

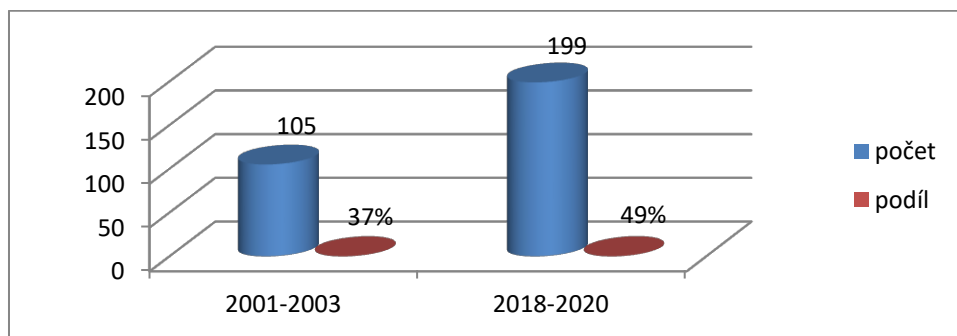

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Příznivě se vyvíjely i počty **absolventek**. Dynamika nárůstu byla výrazná, počet absolventek se ve sledovaném období téměř zdvojnásobil, ze 105 na 199 absolventek. Podíl žen se na celkovém počtu absolvujících zvýšil o 12 p.b. z 37 % na 49 %. Z hlediska vývoje počtu absolvujících můžeme tento

studijní obor hodnotit jako obor, kterému dominovali muži a který se v průběhu uplynulých let přeměnil na obor relativně genderově vyvážený. S ohledem na podíl žen mezi studujícími lze, za předpokladu srovnatelné míry úspěšnosti ukončování studia mužů a žen, předpokládat další zvýšení podílu žen na celkovém počtu absolventů.

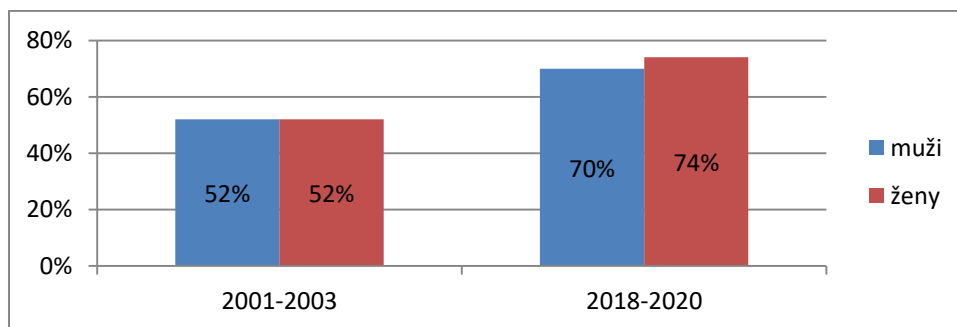
Graf 51: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolventů DSP přírodní vědy, matematika a statistika (ISCED F 05)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

V průběhu let ženy i muži upřednostňovali **prezenční formu studia**. Po shodném podílu v prvním sledovaném období na úrovni 52 %, ve druhém sledovaném období prezenční formu studia zvolilo téměř ¾ studujících žen, mužů o 4 p.b. méně. Zvýšený zájem o studium prezenční formy DSP je ovlivněn zřejmě zlepšujícími se podmínkami prezenční formy studia i možnostmi skloubit toto studium s případnými přivýdělkami formou účasti na grantech či prostřednictvím jiných výdělečných aktivit.

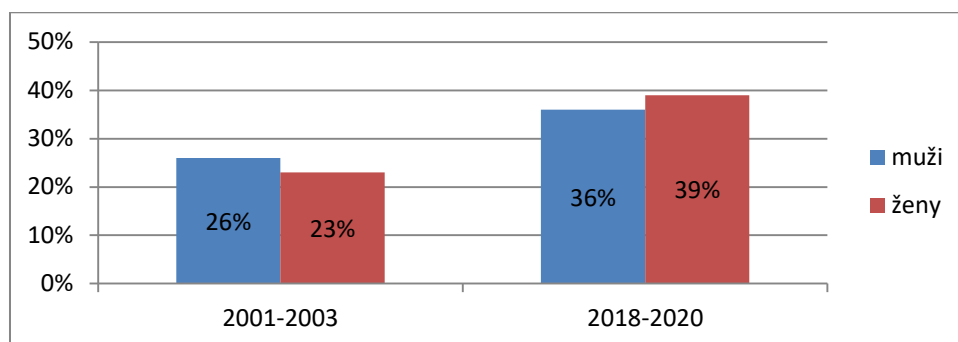
Graf 52: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 05 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 05 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ženy i muži ukončují svá doktorská studia převážně v distanční a kombinované formě, podíl těch, kteří úspěšně absolvuji v prezenční formě, se u mužů i žen sice zvýšil, nicméně se i po tomto zvýšení jedná o cca 1/3 všech absolventek a absolventů. Ženy svá studia v letech 2018-2020 úspěšně ukončily v rámci prezenčního studia z 39 %, což představuje nárůst o cca 3 p.b. v porovnání s obdobím 2001-2003, u mužů se daný ukazatel též zvýšil, a to na 36 % z počátečních 26 %.

Graf 53: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 05 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 05 v %

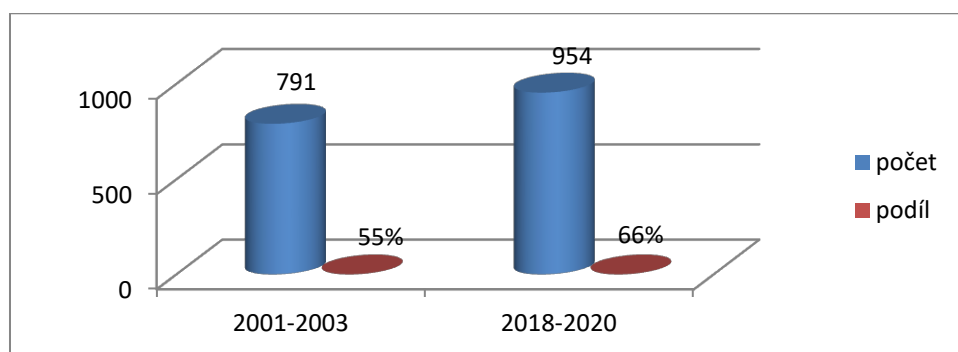
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ke zvyšování podílu prezenční formy ukončování studia dochází i přesto, že se průměrný věk absolventek i absolventů zvyšuje. V prvním sledovaném období absolvovali ženy i muži v průměrném věku 31 let, v druhém období ve věku 32 let. Tato skutečnost odráží nejen zlepšující se podmínky doktorského studia, které mladým lidem umožňují zajištění akceptovatelného životního standardu, ale zřejmě i pokračující trend zvyšování věku vysoce vzdělaných osob při zakládání rodin, tedy určitá míra preference profesního před rodinným životem.

II.2.1 Biologické a příbuzné vědy (ISCED F 051)

Průměrný roční počet žen **studujících** DSP Biologické a příbuzné vědy se ve sledovaném období vyvíjel příznivě. Počet studentek se v letech 2018-2020 zvýšil ze 791 žen na 954 žen, tj. o 21 %. Došlo tak k posílení feminizace tohoto oboru, ženy představují již 66 % celkového počtu studujících tento obor, tj. o 11 p.b. více než v předchozím období.

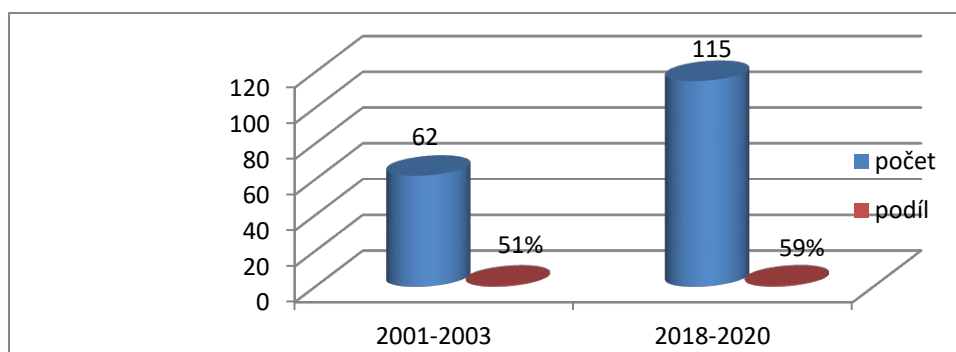
Graf 54: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Biologické a příbuzné vědy (ISCED F 051)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

V počtu **absolventek** je patrný ještě pozitivnější vývoj než v počtu studentek. Došlo téměř ke zdvojnásobení jejich počtu, z 62 absolventek v letech 2001-2003 na 115 absolventek v letech 2018-2020. Dynamika růstu podílu žen na celkovém počtu absolvujících vykazovala mírnější růst než v případě podílu studentek, převaha žen mezi absolventy převyšuje hranici 50 % v prvním sledovaném období o 1 p.b., ve druhém již o 9 p.b. I v dalších letech lze očekávat nárůst podílu žen absolvujících DSP ISCED F 051).

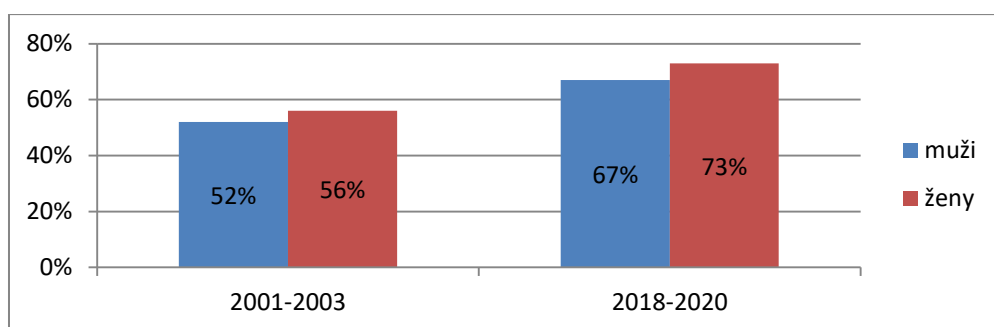
Graf 55: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Biologické a příbuzné vědy (ISCED F 051)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Studenti DSP F 051 bez ohledu na pohlaví mírně upřednostňují **prezenční formu studia**, ženy ve větší míře než muži. Obliba prezenčního studia se zvyšuje, podíl žen studujících prezenčně se zvýšil o 17 p.b. , podíl mužů o 15 p.b. V období 2018-2020 studovaly téměř $\frac{3}{4}$ studentek prezenčně, u mužů tento podíl přesáhl mírně $\frac{2}{3}$ celkového počtu studujících mužů.

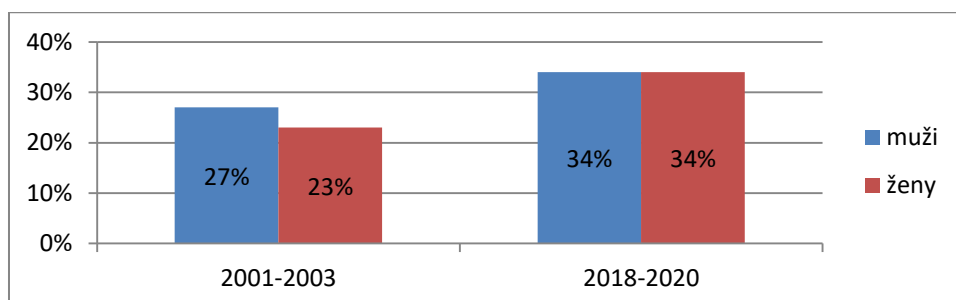
Graf 56: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 051 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Prezenční forma se stává oblíbenější i v případě formy **absolvování** DSP. Nicméně její podíl je výrazně nižší ve srovnání s prezenční formou studia, v letech 2018-2020 absolvovalo v této formě shodně cca $\frac{1}{3}$ z celkového počtu absolvujících mužů i žen. Převažuje distanční a kombinovaná forma absolvování.

Graf 57: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 051 v %

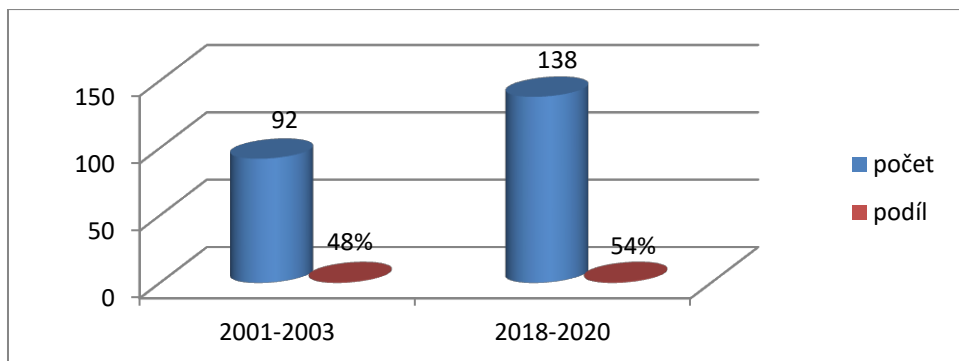

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.2.2 Životní prostředí (ISCED F 052)

Účast žen ve **studiu** DSP Životní prostředí rostla. V období 2018-2020 studovalo tento obor o polovinu více žen než v období 2001-2003 (138 žen oproti 92 ženám). Zvýšil se také jejich podíl na celkovém počtu studujících, v období 2018-2020 tvořily ženy již více než polovinu celkového počtu studujících (54 %), zatímco v předchozím srovnávaném období to bylo 48 %. Tento obor se stal atraktivnějším pro ženy než muže.

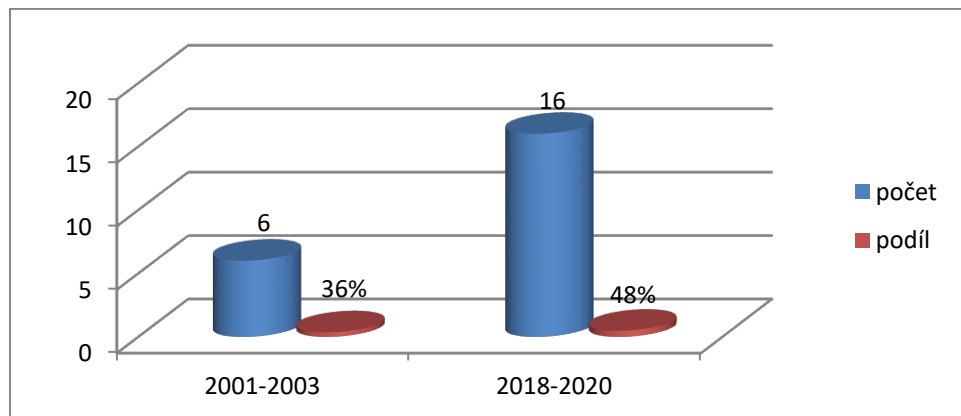
Graf 58: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Životní prostředí (ISCED F 052)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Pozitivně se vyvíjel i počet **absolventek** DSP ISCED F 052, který se zdvojnásobil. Jedná se však o nízké počty. V prvním sledovaném období absolvovalo 6 žen, ve druhém období 16 žen. Ve druhém sledovaném období se ženy podílejí na celkovém počtu téměř polovinou (48 %), což představuje nárůst oproti předchozímu období o 12 p.b.

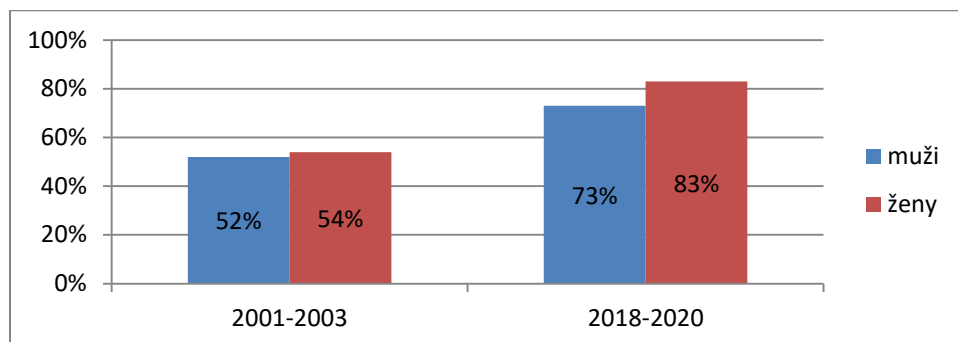
Graf 59: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Biologické a příbuzné vědy (ISCED F 052)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Studenti i studentky dávají přednost **prezenčnímu studiu**, ženy mají v oblibě tuto formu studia ve větší míře než muži. V období 2001-2003 byl podíl žen studujících v prezenční formě pouze o 2 p.b. vyšší než mužů, v letech 2018-2020 již o 10 p.b. a tento podíl přesáhl 80 %.

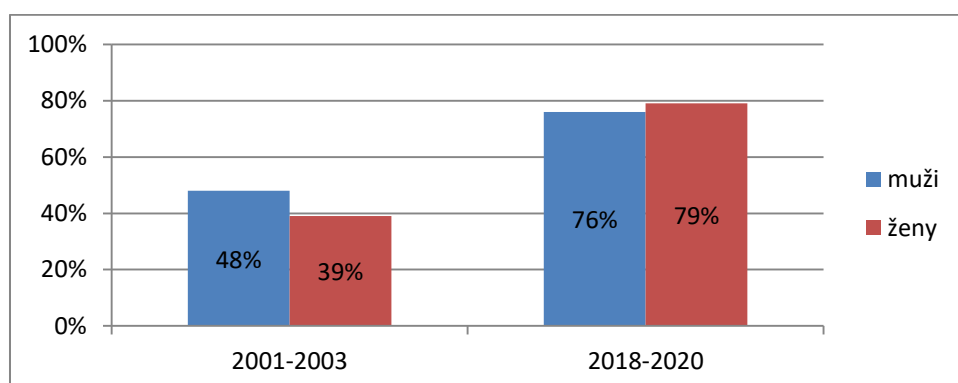
Graf 60: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 052 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 052 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Příznivé podmínky v prezenčním studiu tohoto oboru se odrážejí i v relativně vysokém podílu absolujících v této formě studia, který se do značné míry odlišuje od ostatních oborů. Ve druhém sledovaném období absolvovalo v této formě více než $\frac{3}{4}$ žen i mužů, žen o 3 p.b. více než mužů. Oproti předchozímu období se hodnota tohoto ukazatele zvýšila o 28 p.b., u žen dokonce o 40 p.b. Z hlediska podílu prezenční formy absolvování je tento obor výjimečný, v ostatních součástech DSP ISCED F 05 se její podíl pohybuje okolo jedné třetiny.

Graf 61: Podíly žen a mužů absolujících v prezenční formě DSP ISCED F 052 na celkovém počtu absolujících žen a mužů DSP ISCED F 052 v %

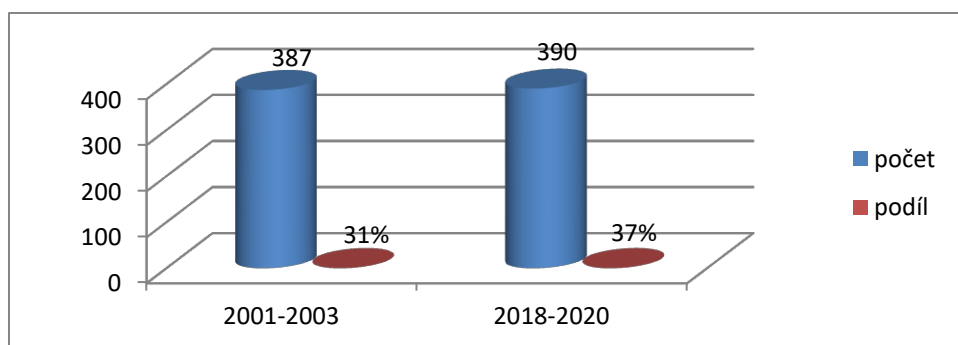

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.2.3 Vědy o neživé přírodě (ISCED F 053)

Průměrné roční počty žen **studujících** Vědy o neživé přírodě jsou ve sledovaném období relativně stabilní. V období 2018-2020 ročně tento obor studovalo 390 žen, tj. o 3 ženy více než v předchozím sledovaném období. Jejich podíl na celkovém počtu studujících tento obor se však zvýšil poměrně výrazně, a to o 6 p.b. Je zřejmé, že zatímco zájem žen o tento obor je stabilní, zájem mužů klesá, i když je stále výraznější než u žen.

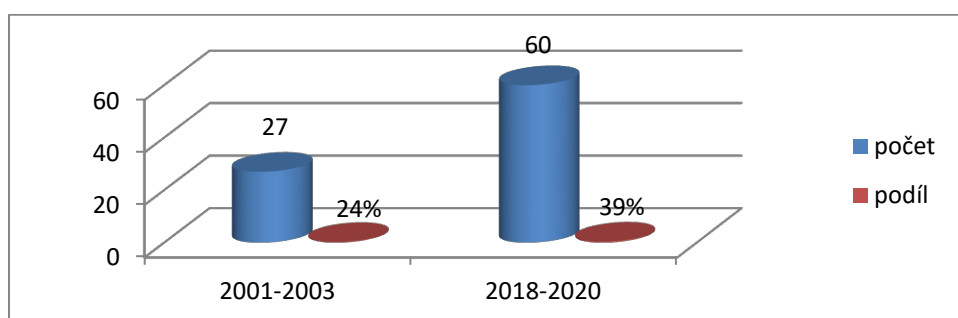
Graf 62: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Vědy o neživé přírodě (ISCED F 053)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Počet žen úspěšně **absolvujících** studium se více jak zdvojnásobil. Zatím co v prvním sledovaném období absolvovalo ročně pouze 27 žen, ve druhém období to bylo již 60 žen. Podíl absolventek na celkovém počtu absolventů se z 24 % zvýšil na 39 %, tedy o 15 p.b. Tento procentní nárůst je razantnější než procentní nárůst podílu žen na studujících.

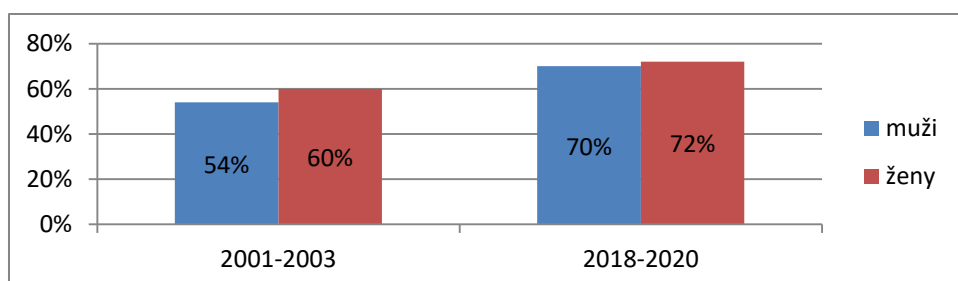
Graf 63: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Vědy o neživé přírodě (ISCED F 053)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ženy i muži upřednostňují v obou obdobích **prezenční** formu studia. Preference této formy se u mužů ve druhém období zvýšila razantněji než u žen, a tím se výrazně sblížila preference prezenční formy studia mužů a žen. Původní rozdíl ve výši 6 p.b. ve prospěch žen se snížil na pouhé 2 p.b. v období 2018-2020. V tomto období v prezenční formě studovalo 72 % žen a 70 % mužů.

Graf 64: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 053 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 053 v %

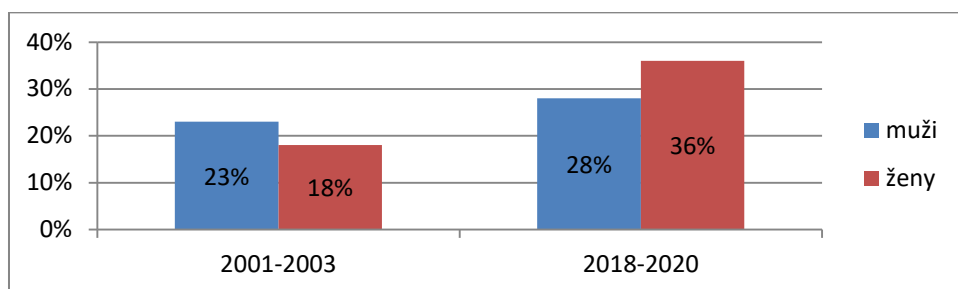

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Na rozdíl od samotného studia při jeho ukončování převažuje distanční a kombinovaná forma, i když se podíl prezenční formy mírně zvyšuje, a to výrazněji u žen než u mužů. U žen se podíl prezenční

formy ukončování studia zdvojnásobil (z 18 % na 36 %), u mužů se zvýšil pouze o 5 p.b. (z 23 % na 26 %). Rostoucí podíl prezenční formy je spojen se zlepšujícími se podmínkami doktorského studia.

Graf 65: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 053 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 053 v %

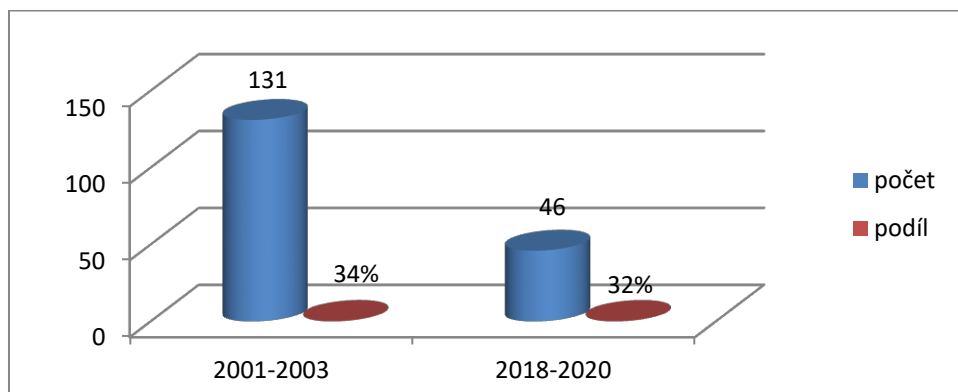

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.2.4 Matematika a statistika (ISCED F 054)

O DSP Matematika a statistika ženy ztratily výrazným způsobem zájem. V letech 2018-2020 tento program **studovalo** ročně pouze 46 žen oproti 131 ženě v období 2001-2003. Tento téměř dvoutřetinový pokles počtu studujících žen však nevedl k výraznému snížení jejich podílu na celkovém počtu studujících. Ten klesl pouze o 2 p.b., z 34 % na 32 %. Ženy tedy stále tvoří téměř třetinu studujících tento DSP. Je zřejmé, že odliv studujících se netýkal pouze žen, ale i mužů, že zájemci o matematiku a statistiku dávají přednost jiným studijním programům, ve kterých je matematika a statistika také silně zastoupena, ale není výlučným oborem.

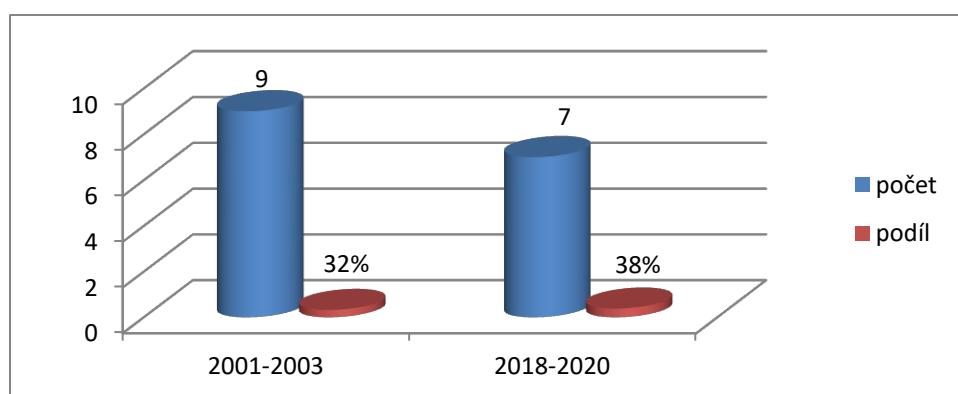
Graf 66: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Matematika a statistika (ISCED F 054)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Počty **absolventek** se počítají pouze na jednotky, ročně absolvovalo v letech 2001-2003 9 žen, v letech 2018-2020 7 žen. S ohledem na počty studentek lze očekávat, že dojde k dalšímu snížení ročního počtu absolventek. Obdobně jako v případě ostatních programů zahrnutých do DSP Přírodních věd se však jejich podíl na celkovém počtu absolventů zvyšuje, a to z 32 % na 38 %.

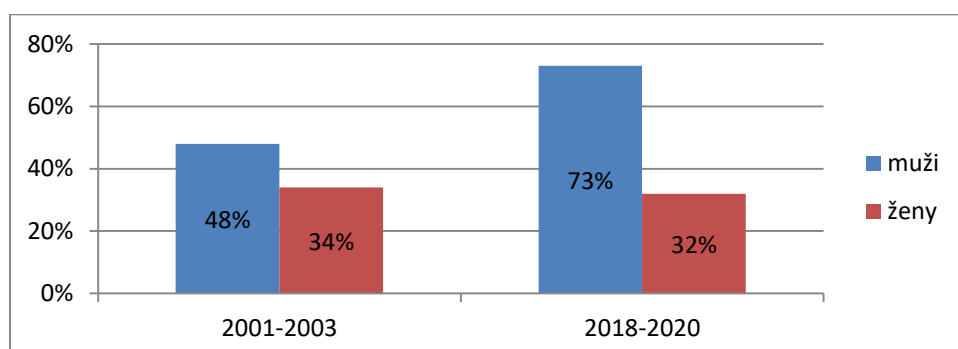
Graf 67: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Matematika a statistika (ISCED F 054)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

DSP Matematika a statistika je jediným programem, ve kterém se podíl žen studujících v **prezenční formě** snížil, i když pouze o 2 p.b. (z 34 % na 32 %). Ženy po obě sledovaná období dávají přednost distančnímu studiu. Naopak u mužů se výrazným způsobem zvýšila účast v prezenčním studiu. V období 2001-2003 v této formě studovala necelá polovina mužů, ve druhém sledovaném období to byly již téměř ¾ mužů studujících tento DSP.

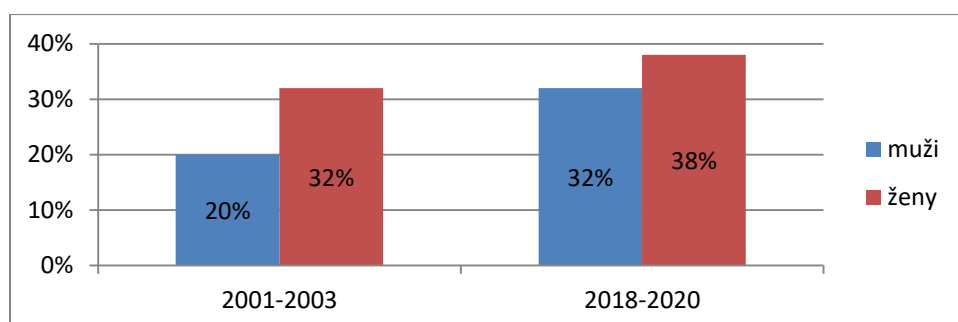
Graf 68: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 054 na celkovém počtu studujících žen a mužů DSP ISCED F 054 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

V prezenční formě absolvovalo v obou sledovaných obdobích naopak více žen než mužů, i když tuto formu ukončování studia volí cca pouze 1/3 všech absolventů.

Graf 69: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 054 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 054 v %

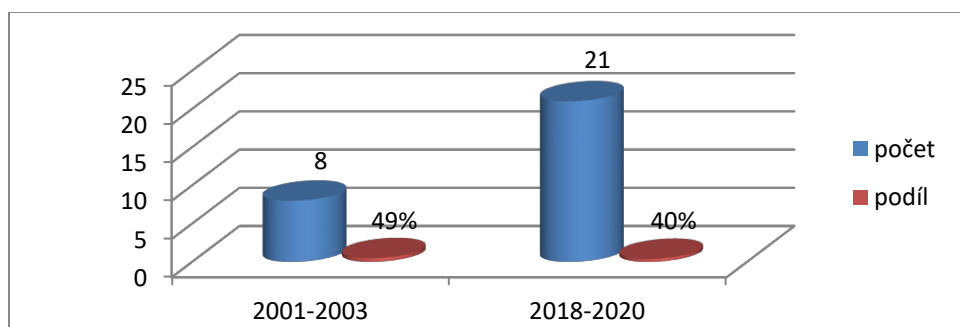

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.2.5 Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující přírodní vědy, matematiku a statistiku (ISCED F 058)

Interdisciplinární programy patří k programům s nízkým počtem **studentek**. Přestože se jejich počet zvýšil z 8 žen v letech 2001-2003 na 21 žen v období 2018-2020, jejich podíl se na celkovém počtu studujících tento obor snížil, o 9 p.b. z 49 % na 40 %. Zájem mužů o tento obor roste rychleji než zájem žen.

Graf 70: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Interdisciplinární programy (ISCED F 058)

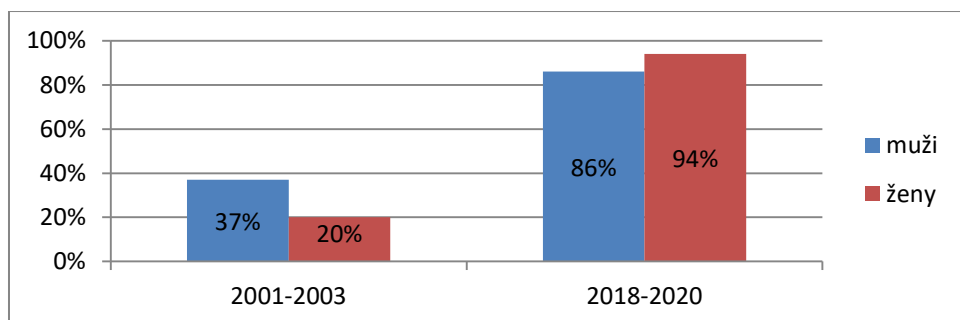

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

V období 2001-2003 **absolvovala** tento obor pouze jedna žena, a to v roce 2002, v dalším sledovaném období to byly již 2 ženy v roce 2019 a 3 ženy v roce 2020. Tyto počty absolventek však stačily na poloviční podíl na celkovém počtu absolvujících.

V prvním sledovaném období studovalo v **prezenční formě** pouze 1/5 žen a cca 1/3 mužů, v období 2018-2020 byla tato forma studia využívána cca 90 % všech studujících. Žen tuto formu upřednostňovalo o 8 p.b. více než mužů.

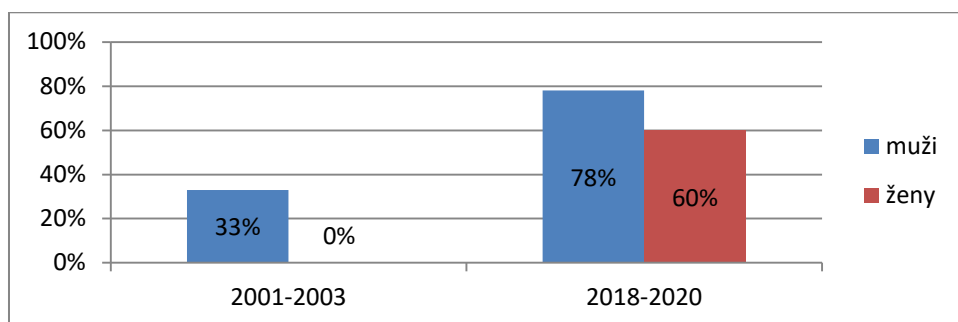
Graf 71: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 053 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 058 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

V případě absolvujících to byli muži, kteří dali ve větší míře než ženy přednost ukončit svá studia v prezenční formě. V období 2018-2020 tuto formu absolvování volilo 78 % mužů a 60 % žen. V předchozím období žádná žena neabsolvovala studia prezenční formou.

Graf 72: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 053 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 054 v %

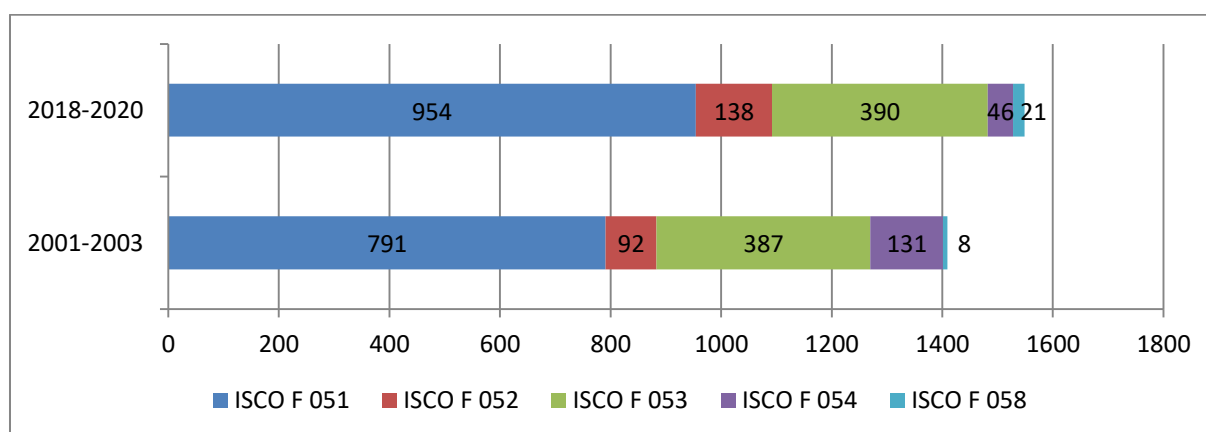

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.2.6 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů

DSP Přírodní vědy, matematika a statistika zahrnuje pět studijních oborů. Pro tento DSP je charakteristický zvyšující se počet studentek ve všech součástech tohoto oboru s výjimkou oboru Matematika a statistika. Nejvýraznějším oborem zůstává s rostoucím významem obor Biologické a příbuzné vědy, jehož podíl se na celkovém počtu studentek DSP ISCED F 05 zvýšil z 56 % na 62 %. Druhým oborem, i když s klesajícím významem z hlediska počtu studentek, jsou Vědy o neživé přírodě. Přestože jejich počet zůstal relativně stabilní, podíl se snížil o 2 p.b., z 27 % na 25 %. Poměrně dynamicky rostoucí počet studentek oboru Životní prostředí vedl ke zvýšení jejich podílu o 2 p.b. na 9 % v období 2018-2020. Největší propad zaznamenal obor Matematika a statistika, kdy výrazný úbytek počtu studentek vedl ke snížení jeho podílu z 9 % na 3 %. Obor Interdisciplinární programy si díky zvýšení počtu studentek udržuje stabilní jednoprocenní podíl.

Graf 73: Vývoj průměrného ročního počtu studentek jednotlivých oborů DSP ISCED F 05

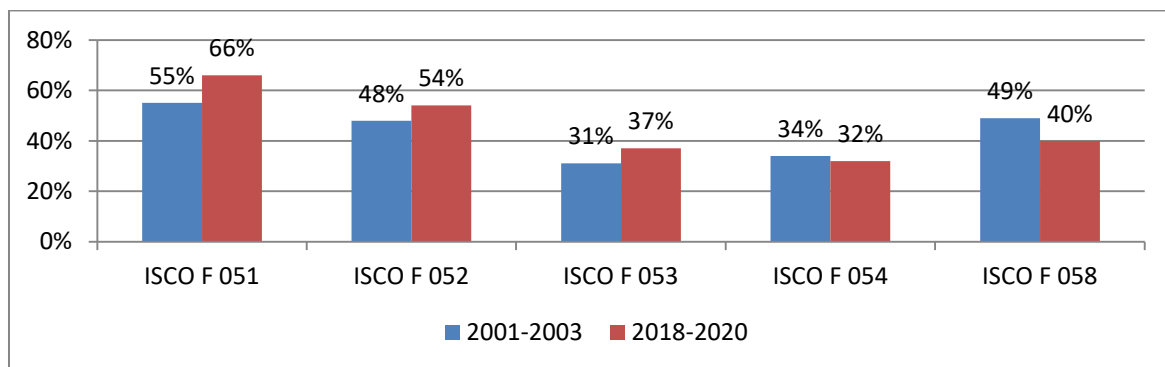

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Rostoucí počty studentek se projevily i v nárůstu jejich podílu na celkovém počtu studujících, a to nejvýrazněji v oboru Biologické vědy, u kterého je patrná feminizace oboru. Ženy mezi studujícími tvoří již 66 %. Nadpolovičního podílu dosáhly ženy v období 2018-2020 i u oboru Životní prostředí, i když převaha žen je na úrovni pouze 4 %. Zvýšil se i podíl studentek oboru Vědy o neživé přírodě z 31 % na 37 %, a to přesto, že jejich počet zůstal relativně stabilní. Je zřejmé, že zájem mužů o tento obor v posledních letech klesl. Obory Matematika a statistika a Interdisciplinární obory představují obory,

u kterých podíl žen klesl, a to u oboru Interdisciplinární programy o 9 p.b. na 40 %, u oboru Matematika a statistika pouze o 2 p.b. na 32 %. Vývoj podílu studentek na celkovém počtu studujících naznačují, že aktivity směřující ke zvyšování zájmu žen o studium přírodovědných oborů se setkávají s rozdílnou odezvou u jednotlivých součástí studijního programu ISCED F 05.

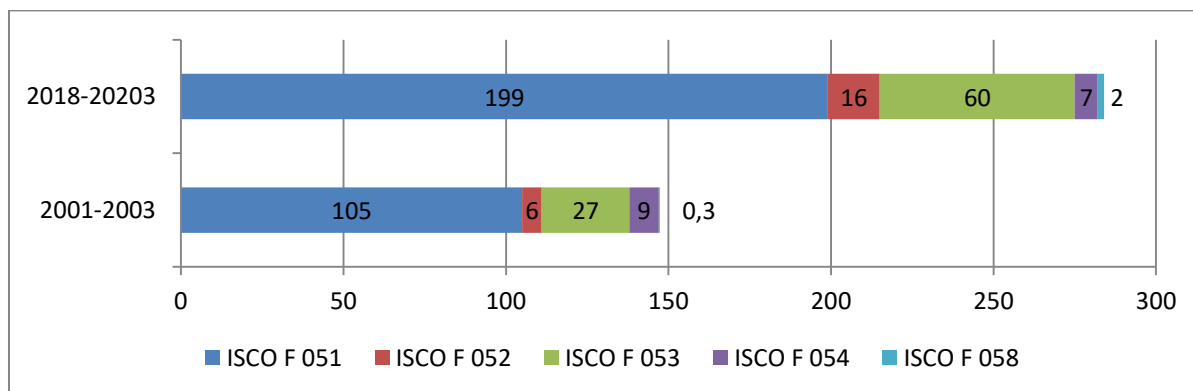
Graf 74: Vývoj průměrného ročního podílu studentek na celkovém počtu studujících jednotlivé obory DSP ISCED F 05

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

I z hlediska počtu absolventek dominantní roli hraje obor Biologické vědy, jejich podíl je vcelku stabilní na úrovni 70 %. Je to výrazně více než podíl na studentkách, což do určité míry může odkazovat na skutečnost, že úspěšnost při ukončování tohoto oboru je vyšší než v případě ostatních oborů. Druhý nejvyšší počet absolventek vykazuje obor Vědy o neživé přírodě, jehož podíl vzrostl z 18 % na 21 %. Tyto dva obory tak tvoří cca 90 % celkového počtu absolventek ISCED F 05.

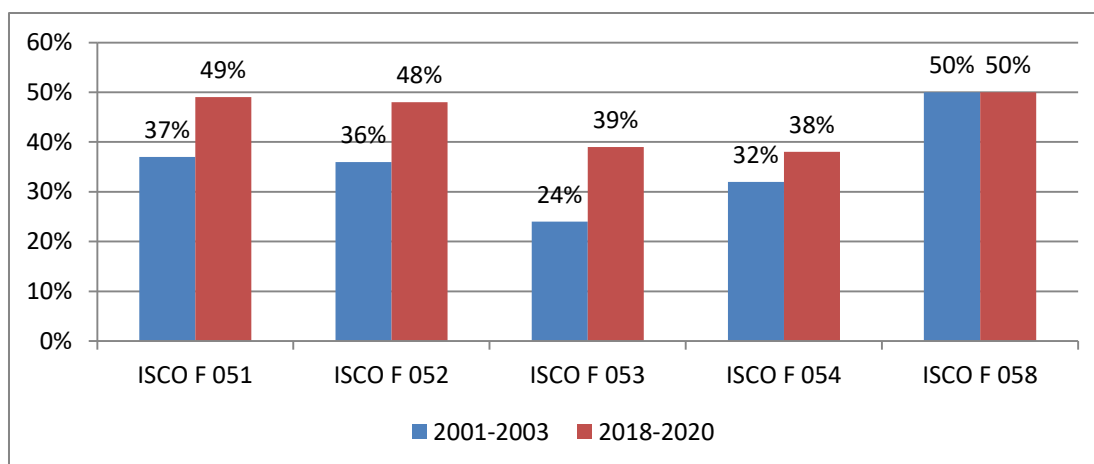
Graf 75: Vývoj průměrného ročního počtu absolventek jednotlivých oborů DSP ISCED F 05

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ženy ve všech oborech DSP ISCED F 05 zvyšovaly svůj podíl na celkovém počtu absolvujících s výjimkou Interdisciplinárních programů, ve kterých dosáhly stabilního polovičního podílu. V Biologických vědách a v Životním prostředí se podíl absolventek blíží k poloviční hranici, u oboru Vědy o neživé přírodě a Matematika a statistika překračují třetinový podíl.

Graf 76: Vývoj průměrného ročního podílu absolventek na celkovém počtu absolvujících jednotlivé obory DSP ISCED F 05

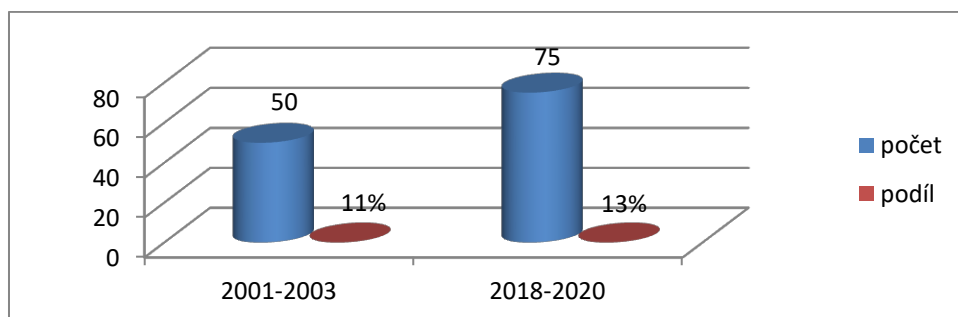

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.3 Informační a komunikační technologie (ISCED F 06)

Studium DP Informační a komunikační technologie se těší rostoucí oblibě mezi ženami. V období 2018-2020 se průměrný roční počet studujících žen DSP zvýšil z 50 žen na 75 žen, tj. o 50 %. Tento početní nárůst se odrazil i ve zvýšeném podílu žen na celkovém počtu studujících z 11 % na 13 %, tj. o 2 p.b. Je zřejmé, že aktivity usilující o zvýšení žen v technicky zaměřených oborech jsou do určité míry úspěšné, i když se podíly žen na tomto typicky maskulinním oboru daří zvyšovat pouze v malé míře. Jedná se však o nejvyšší úroveň možného vzdělávání, která odráží vývoj zájmu dívek o tento obor na středoškolské a terciární úrovni s určitým časovým zpožděním.

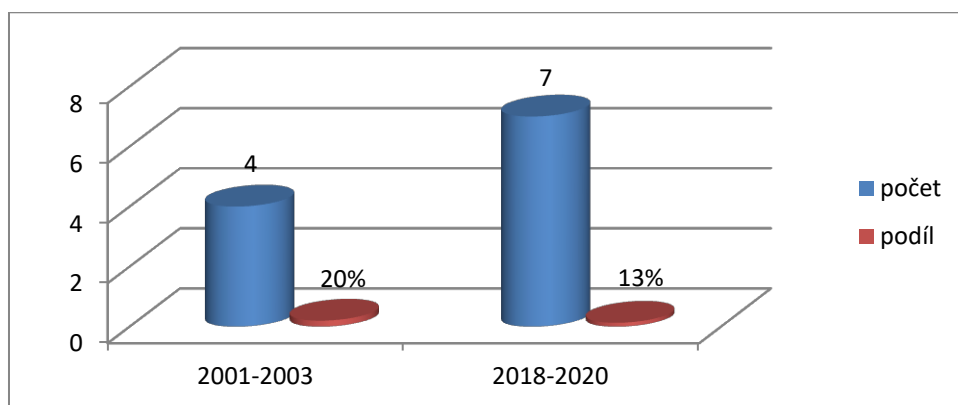
Graf 77: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP informační a komunikační technologie (ISCED F 06)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

I když se počty **absolventek** vyvíjely relativně příznivě, jejich počet se téměř zdvojnásobil, stále nedosahuje v průměru ani deseti absolventek ročně. Došlo však ke vcelku výraznému snížení jejich podílu na celkovém počtu absolvujících z 20 % na 13 %. Je zřejmé, že nástup žen do studia tohoto oboru byl opožděn před muži. Mírně rostoucí podíl studentek by se v dalším období měl projevit ve zvyšujícím se podílu žen na absolventech, ovšem za předpokladu srovnatelné míry úspěšnosti při ukončování studia. Podíl žen v tomto oboru bude ovšem i nadále minoritní.

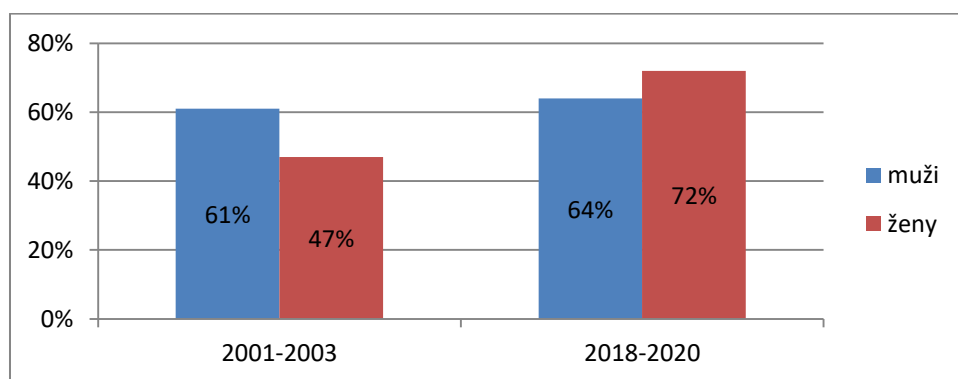
Graf 78: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP informační a komunikační technologie (ISCED F 06)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Obliba **prezenční formy** studia byla v prvním sledovaném období nižší u žen než u mužů, necelá polovina studujících žen (47 %) dala přednost prezenční formě studia, zatímco tuto formu studia upřednostnila nadpoloviční většina studujících mužů (61 %). Ve druhém sledovaném období ženy předčily muže, jejich podíl se výrazně zvýšil a dosáhl 72 %. U mužů byl vývoj pomalejší, v období 2018-2020 jich prezenčně studovalo 64 %. Výrazná změna v podílu žen na prezenčním studiu je zřejmě ovlivněna tím, že doktorskou úroveň vzdělání si v prvním období ženy doplňovaly až v průběhu své profesní dráhy a případně po založení rodiny, zatímco ve druhém období daly přednost dalšímu studiu před profesním a rodinným životem. Určitou roli zde jistě sehrály i zlepšující se podmínky prezenční formy studia.

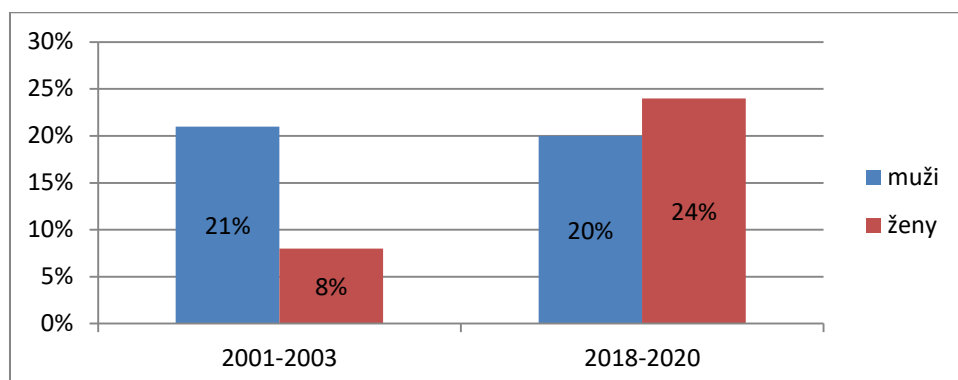
Graf 79: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 06 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 06 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Zatímco při studiu je upřednostňována prezenční forma, s výjimkou žen v prvním sledovaném období, ukončování studia touto formou je relativně vzácné. Podíl žen absolvujících v prezenční formě se ve druhém sledovaném období zvýšil o 16 p.b. oproti prvnímu sledovanému období, dosáhl ale necelého čtvrtinového podílu na celkovém počtu absolventek. U mužů se tento podíl mírně snížil o 1 p.b.. V letech 2018-2020 absolvovalo prezenčně 20 % mužů. Vysoká poptávka po ICT specialstech a jejich nadstandardní odměňování je jistě jedním z důvodů nízkého podílu prezenční formy absolvování studia.

Graf 80: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 06 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 06 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

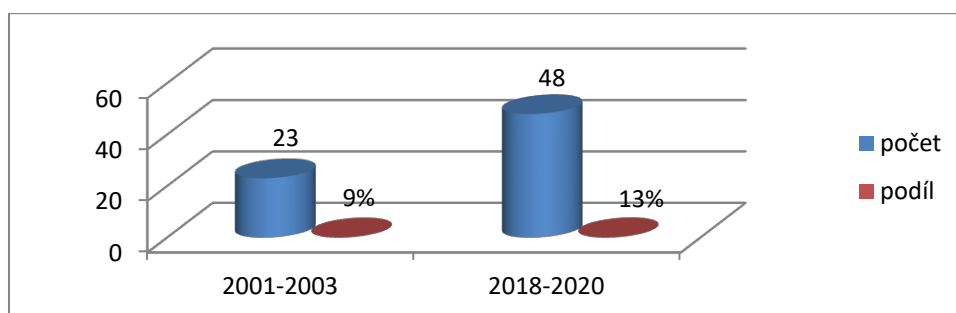
V průběhu sledovaných období došlo ke změnám v průměrném **věku**, ve kterém ženy a muži úspěšně ukončují svá studia. Tento věk je u žen poměrně vysoký, i když došlo k jeho snížení o jeden rok v období 2018-2020 oproti roku 2001-2003, a to z 37 let na 36 let. Muži absolvovali v nižším věku, jejich průměrný věk se naopak zvýšil o jeden rok, z 31 let na 32 let.

DSP Informační a komunikační technologie zahrnuje dva studijní obory, Informační a komunikační technologie (ISCED F 061) a Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující ICT (ISCED F 068).

II.3.1 Informační a komunikační technologie (ISCED F 061)

Počet žen **studujících** DSP ISCED F 061 se zvýšil v letech 2018-2020 oproti letům 2001-2003 o 25 žen na 48 studentek, tj. o 38 %. Tento růst stačil na zvýšení jejich podílu na celkovém počtu studujících z 9 % na 13 %. Studentky i nadále tvoří velmi malou část studentů, pokud se nepodaří přitáhnout k tomuto oboru větší počet žen, zaměstnavatelé zejména v oblasti vědy a výzkumu budou stále obtížně hledat špičkové speciality.

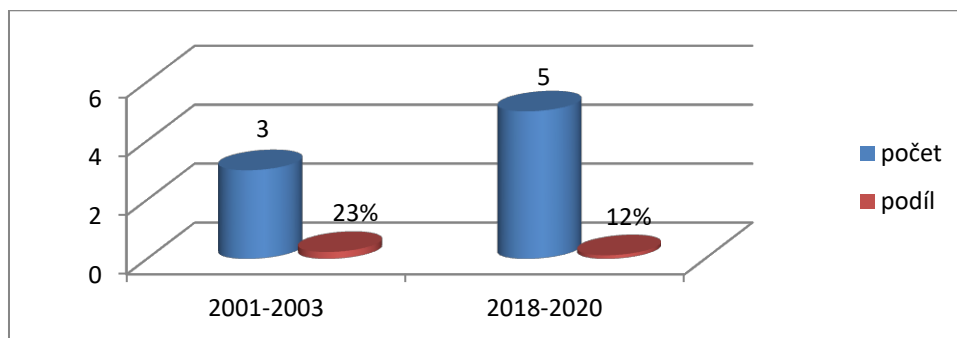
Graf 81: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Informační a komunikační technologie (ISCED F 061)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Situace ve vývoji počtu **absolventek** není optimistická. Ženy absolvují tento DSP pouze v řádu jednotek osob. V letech 2001-2003 úspěšně ukončily svá studia ročně v průměru 3 ženy, v období 2018-2020 o dvě ženy více.

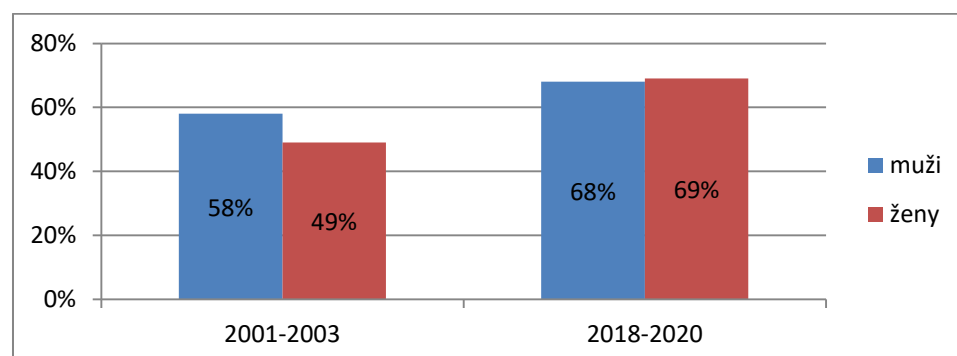
Graf 82: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Informační a komunikační technologie (ISCED F 061)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Mezi ženami i muži rostla obliba **prezenční formy** studia a ve druhém sledovaném období tuto formu preferoval nadpoloviční podíl žen i mužů. Podíl žen rostl rychleji z původních 49 % na 69 % a došlo tak k vyrovnaní tohoto podílu mezi ženami a muži.

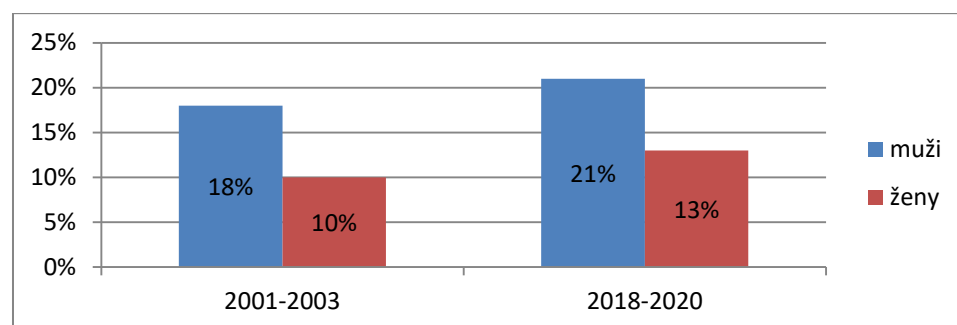
Graf 83: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 061 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 061 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Na rozdíl od studia ženy i muži absolvují v prezenční formě zřídka, ženy v ještě menší míře než muži. Ve druhém sledovaném období zvolilo tuto formu absolvování 13 % žen, tedy o 3 p.b. více než v prvním sledovaném období. Podíl mužů se zvýšil také o 3 p.b., ale z vyššího základu, z úrovně 18 % na 21 %.

Graf 84: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 061 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 061 v %

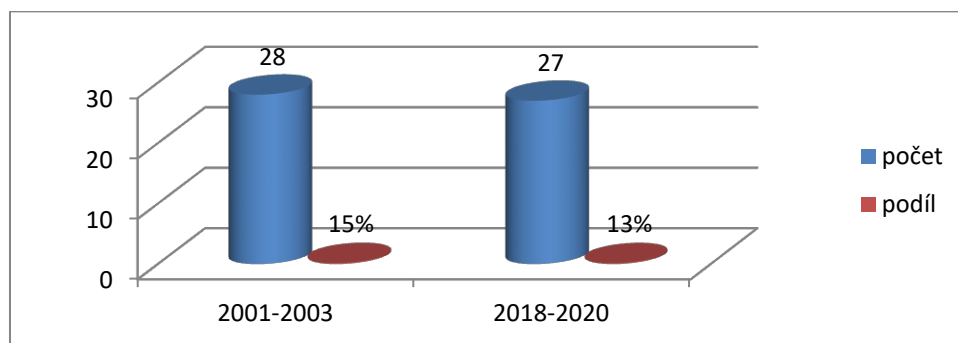

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.3.2 Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující ICT (ISCED F 068)

Interdisciplinární programy tvoří druhou skupinu DSP 06, která v prvním sledovaném období převyšovala z hlediska počtu studentek obor ISCED F 061. Na rozdíl od tohoto oboru však počet studujících žen ISCED F 068 stagnoval. Počty **studujících** žen představují nízké desítky osob, jejich průměrný roční počet se snížil o jednu studentku z 28 žen v letech 2001-2003 na 27 žen v letech 2018-2020. To vedlo ke snížení jejich podílu na celkovém počtu studujících o 2 p. b., z 15 % na 13 %.

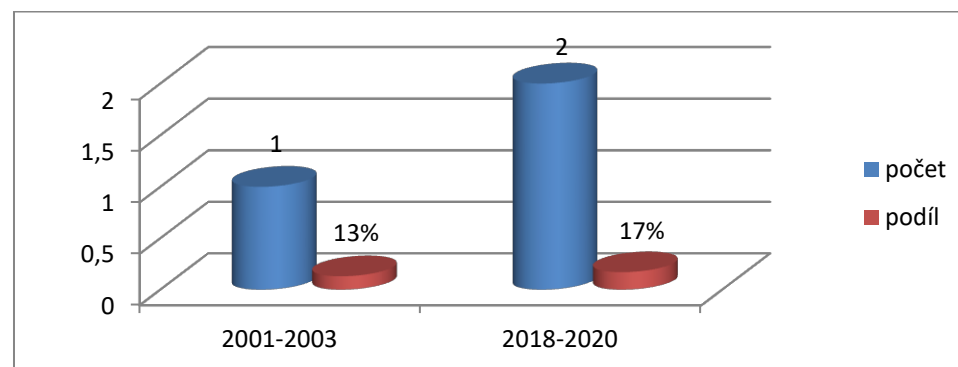
Graf 85: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující ICT (ISCED F 068)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

V letech 2018-2020 **absolvovaly** ročně v průměru pouze 2 ženy, v období 2001-2003 jedna žena. Obdobně jako v případě podílu studentek, i podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících je zanedbatelný. Jedná se o 17 % ve druhém sledovaném období, což je o 4 p.b. více než v prvním sledovaném období.

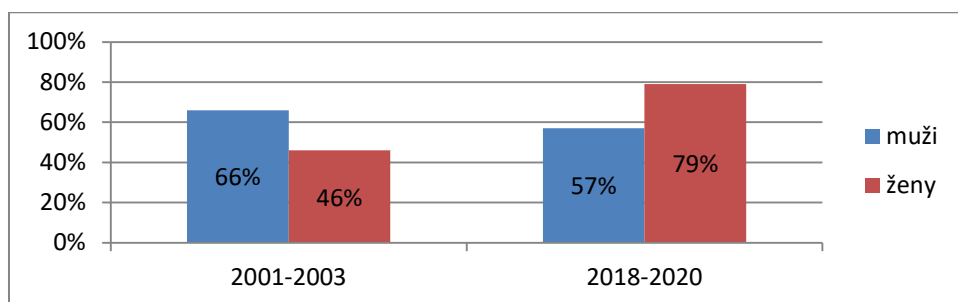
Graf 86: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující ICT (ISCED F 068)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ve druhém sledovaném období téměř 80 % žen studovalo v **prezenční formě**, což je výrazně více než v prvním sledovaném období, kdy tento podíl byl méně než poloviční (46 %). Zatímco u žen preference prezenční formy studia rostla, u mužů naopak došlo ke snížení jejich podílu, a to z původních 66 % na 57 %.

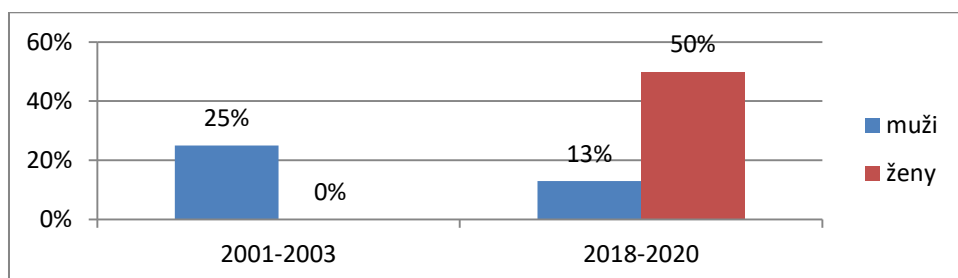
Graf 87: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 068 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 068 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Žádná z žen, které v období 2001-2003 absolvovaly, ne zvolily prezenční formu absolutoria, v druhém sledovaném období to byla již polovina. Podíl mužů absolvujících studia v prezenční formě naopak ve druhém sledovaném období oproti prvnímu období poklesl na téměř polovinu, z 25 % na 13 %.

Graf 88: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 068 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 068 v %

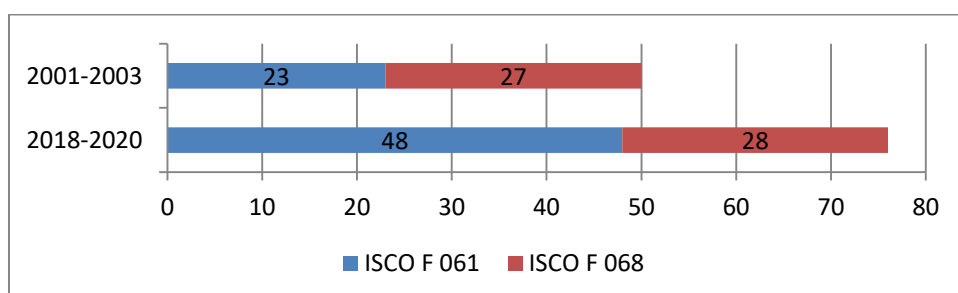

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.3.3 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů

DSP Informační a komunikační technologie je tvořen pouze dvěma SP. Dominantním se stal program ISCED F 061, jehož podíl se zvýšil z původních 46 % na 63 %. Zatímco počet žen studujících tento program se zdvojnásobil, počet studujících DSP ISCED F 068 zůstal více méně stabilní, na úrovni necelých tří desítek žen.

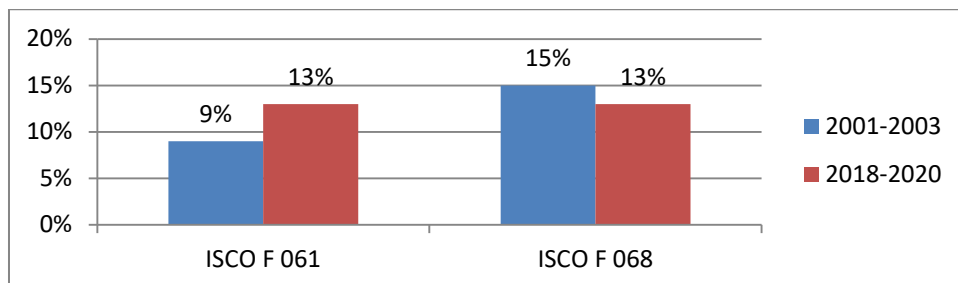
Graf 89: Vývoj průměrného ročního počtu studentek jednotlivých oborů DSP ISCED F 06

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Zvyšující se počty studentek ISCED F 061 se projevily i v růstu jejich podílu na celkovém počtu studujících o 4 p.b.. Opačný trend je patrný v případě ISCED F 068, u kterého se podíl žen naopak snížil. Tímto vývojem došlo k vyrovnání podílu žen u obou součástí ISCED F 06 na úroveň 13 %.

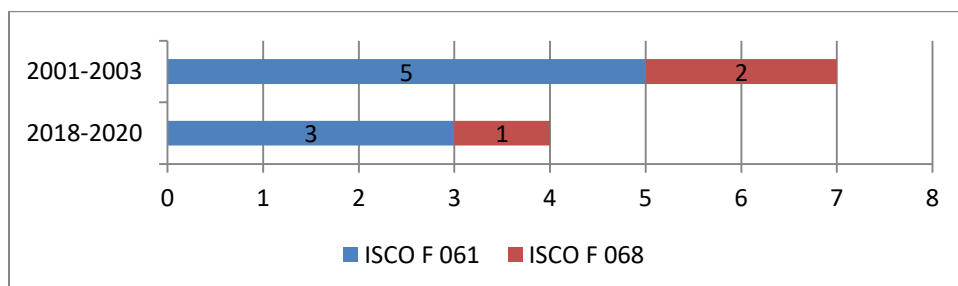
Graf 90: Vývoj průměrného ročního podílu studentek na celkovém počtu studujících jednotlivé obory DSP ISCED F 06

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Počty absolventek se u obou SP nepatrně zvýšily v řádu jednotek osob. Tento trend byl výraznější u DSP ISCED F 061, což vedlo ke zvýšení podílu absolventek tohoto SP ze 75 % na 79 % na celkovém počtu absolventek ISCED F 06. Stále je to však méně než v případě podílu na studentkách, který je devadesátiprocentní. Za předpokladu stejné míry ukončování studia u obou SP lze do budoucna očekávat další zvyšování podílu absolventek ISCED F 061 na celkovém počtu absolventek ISCED F 06.

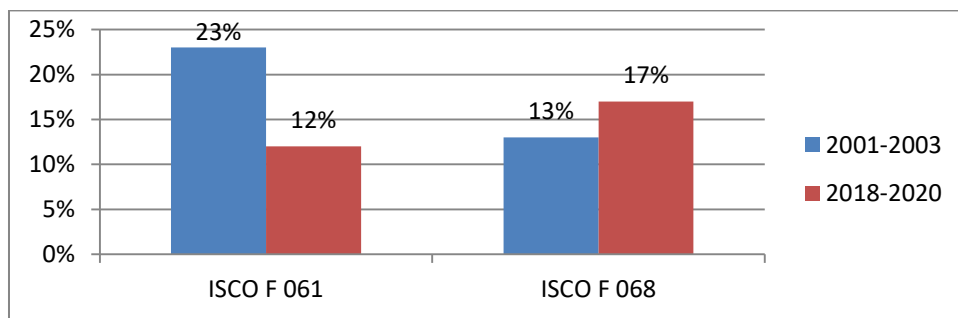
Graf 91: Vývoj průměrného ročního počtu absolventek jednotlivých oborů DSP ISCED F 06

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Z hlediska podílu žen na celkovém počtu absolvujících byl vývoj příznivější u DSP ISCED F 068 než u ISCED F 061. Zatímco podíl absolventek ISCED F 061 klesl ve druhém sledovaném období na méně než polovinu hodnoty v prvním sledovaném období, u ISCED F 068 se podíl absolventek zvýšil o 4 p.b. Přes tento vývoj se stále jedná o obory s dominantním podílem mužů.

Graf 92: Vývoj průměrného ročního podílu absolventek na celkovém počtu absolvujících jednotlivé obory DSP ISCED F 06

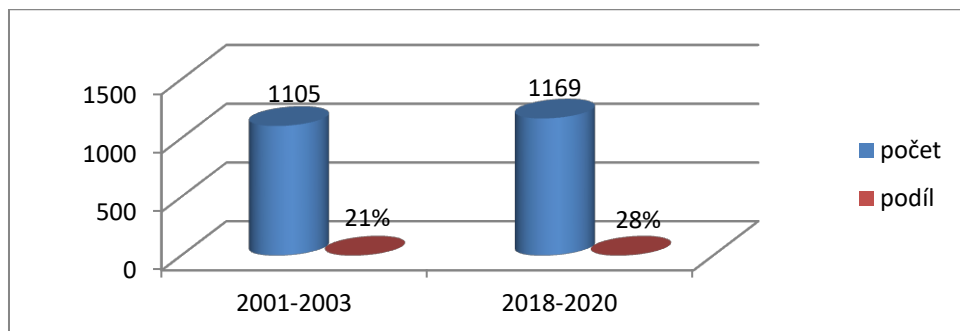

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.4 Technika, výroba a stavebnictví (ISCED F 07)

Zájem žen o studium DSP Technika, výroba a stavebnictví se mírně zvýšil v období 2018-2020 oproti letům 2001-2008. V průměru ročně **studovalo** tento program v prvním sledovaném období 1105 žen, ve druhém sledovaném období o 64 žen více, což představuje zvýšení o téměř 6 %. Tento pozitivní vývoj se odrazil i ve zvýšeném podílu žen na celkovém počtu studujících DSP ISCED F 07, a to z 21 % na 28 %. Jedná se tedy stále o obor s výraznou převahou mužů mezi studujícími.

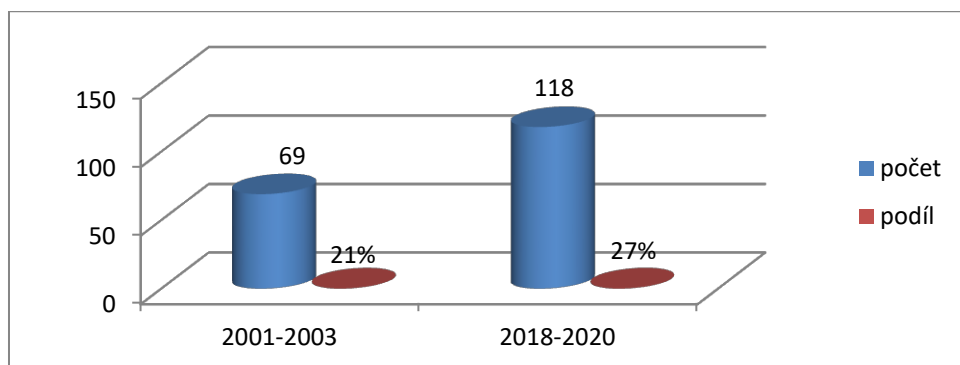
Graf 93: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Technika, výroba a stavebnictví (ISCED F 07)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Obdobný pozitivní trend je patrný i v podílu **absolventek** na celkovém počtu absolvujících DSP ISCED F 07. Podíl žen absolventek se zvýšil z původních 21 % na 27% v letech 2018-2020. Tento nárůst byl ovlivněn téměř zdvojnásobením počtu absolventek z 69 žen na 118 žen. Podíl žen na studujících naznačuje, že do budoucna nelze očekávat výrazné zvýšení podílu žen na celkovém počtu absolvujících tento studijní program.

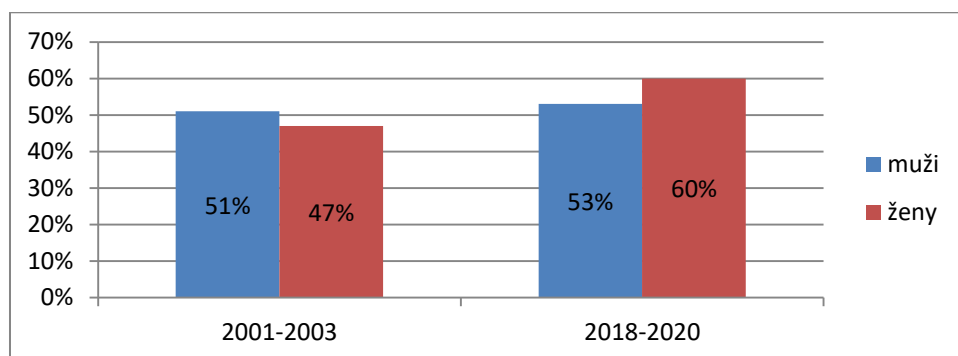
Graf 94: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Technika, výroba a stavebnictví (ISCED F 07)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

V prvním sledovaném období ženy dávaly přednost **prezenční formě studia** v menší míře než muži (47 % oproti 51 %), ve druhém sledovaném období byla situace opačná. Ženy v tomto ohledu předčily muže, prezenčně studovalo již 60 % žen, zatímco mužů 53 %.

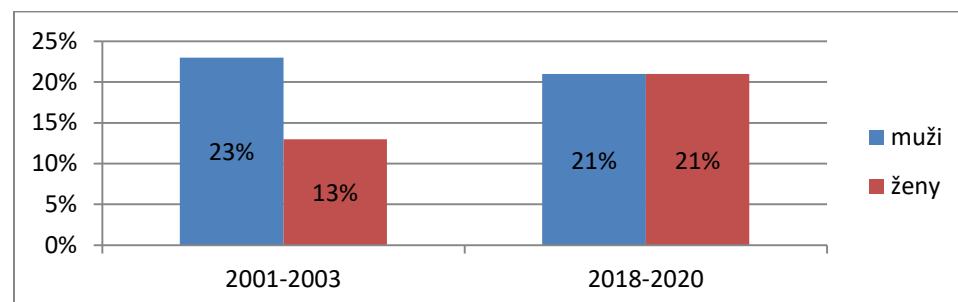
Graf 95: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 07 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 07 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Zatímco prezenční forma převládá v případě studia, při ukončování studia dávají ženy i muži přednost distanční a kombinované formě. V období 2001-2008 v prezenční formě absolvovalo pouze 13 % žen, mužů téměř dvojnásobek ve srovnání s ženami (23 %). V období 2018-2020 se podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě sjednotily na úrovni 21 %.

Graf 96: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 07 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 07 v %

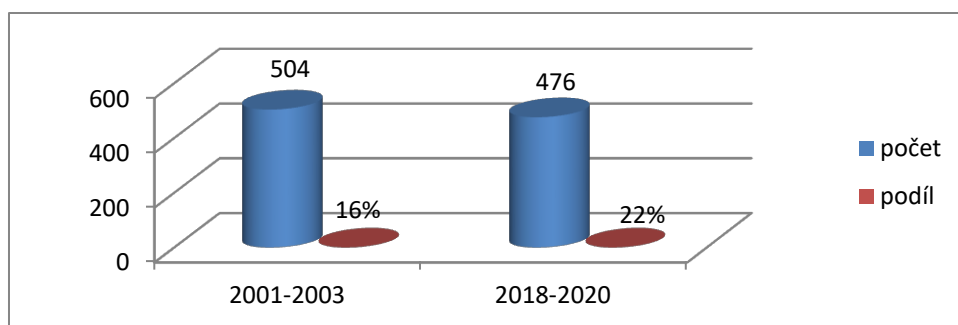
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Lze předpokládat, že forma ukončování studia souvisí i s věkem absolventů, že osoby ve vyšším věku v souvislosti s jejich profesním i osobním životem dávají přednost ukončení studia distanční formou. Tento předpoklad se do určité míry potvrzuje u žen, jejichž průměrný věk absolvování se snížil z 34 let v období 2001-2003 na 33 let v období 2018-2020 a současně se zvýšil podíl prezenční formy absolutoria. U mužů však došlo ke snížení jejich podílu na prezenční formě absolvování, ale zároveň se i snížil průměrný věk absolventů z 35 let na 34 let. Je zřejmé, že vliv jiných faktorů je výrazně silnější než samotný věk.

II.4.1 Inženýrství a strojírenství (ISCED F 071)

Z hlediska počtu **studentek** je pro DSP Inženýrství a strojírenství charakteristický negativní vývoj. V období 2018-2020 se počet studentek snížil na 476, tj. o 28 žen méně než v období 2001-2003. Přes snižující se počet žen studujících tento DSP došlo ke zvýšení jejich podílu na celkovém počtu studujících, a to z 16 % na 26 %. Je zřejmé, že muži o tento obor ztratili zájem ve větší míře než ženy.

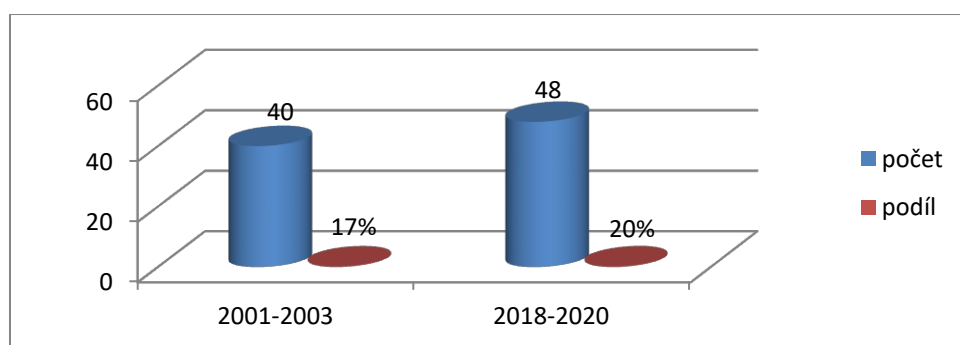
Graf 97: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Technika, výroba a stavebnictví (ISCED F 071)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Počet studujících žen se propadl o 6 %, počet **absolventek** naopak vzrostl o 20 %. V letech 2001-2003 ročně absolvovalo 40 žen, v letech 2018-2020 již 48 žen. S ohledem na podíl studentek mezi studujícími lze do budoucna očekávat mírné pokračování trendu rostoucího podílu žen na celkovém počtu absolvujících za předpokladu srovnatelné míry úspěšnosti ukončování studia žen a mužů. Přesto se i nadále bude jednat o obor s převahou mužů.

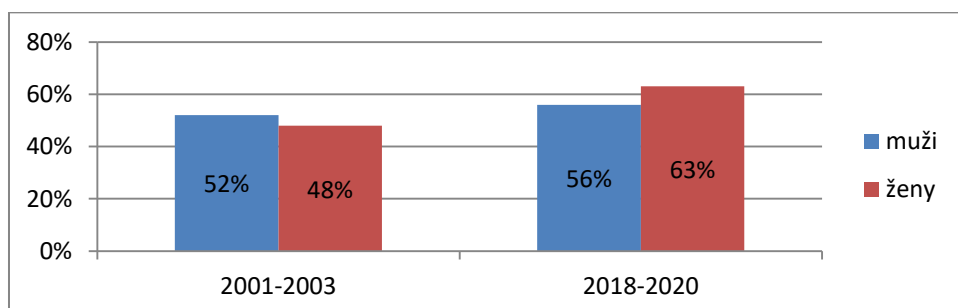
Graf 98: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Technika, výroba a stavebnictví (ISCED F 071)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ženy v období 2001-2003 studovaly v menší míře než muži v **prezenční formě studia**. Zatímco podíl mužů studujících v této formě mírně přesáhl padesátiprocentní podíl (52 %), podíl žen se naopak lehce pohyboval pod touto padesátiprocentní hranicí (48 %). V období 2018-2020 se však situace změnila, a ženy studovaly v prezenční formě ve větší míře než muži (63 % vs. 56 %). Preference této formy studia se u žen výrazně zvýšila (o 15 p.b.), u mužů došlo k relativně mírné změně (o 8 p.b.).

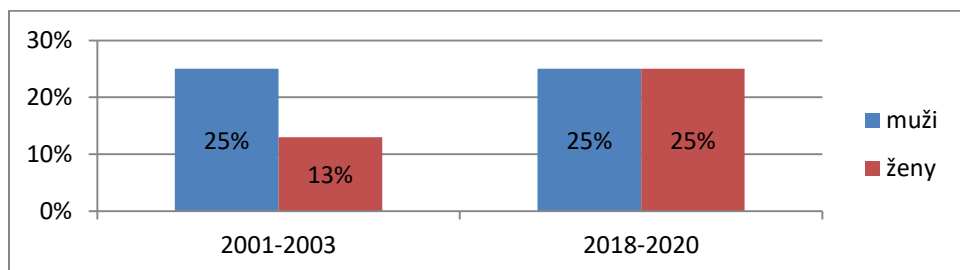
Graf 99: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 071 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 071 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Při ukončování svého studia dávají ženy i muži přednost distanční formě. Muži absolvují v prezenční formě stabilně na úrovni 25 % absolvujících mužů. U žen se podíly absolvujících v prezenční formě téměř zdvojnásobily ve druhém sledovaném období oproti období prvnímu, z původních 13 % na 25 %. Tím došlo k vyrovnání preferencí žen a mužů ohledně formy absolvování studia.

Graf 100: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 071 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 071 v %

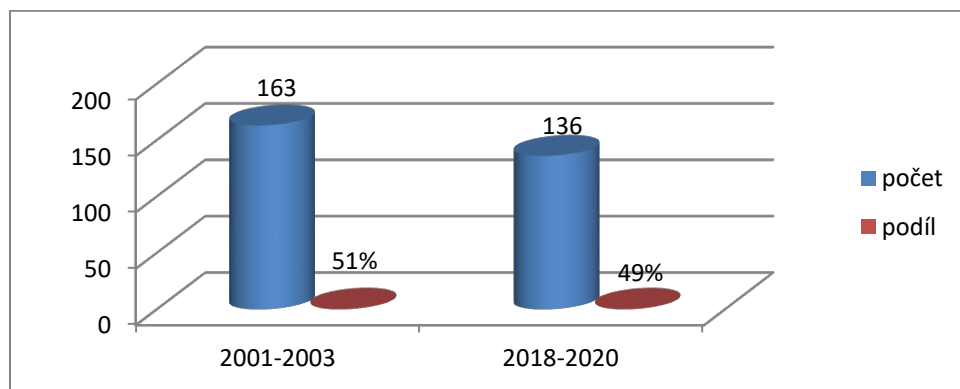

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.4.2 Výroba a zpracování (ISCED F 072)

V počtech žen **studujících** DSP Výroba a zpracování se prosadila negativní tendence, počty studentek se snížily ze 163 žen v letech 2001-2003 na 136 žen v letech 2018-2020. Znamená to pokles o 17 %. Tento vývoj absolutních počtů studujících žen vedl ke snížení jejich podílu na celkovém počtu studujících o 2 p.b., z 51 % na 49 %.

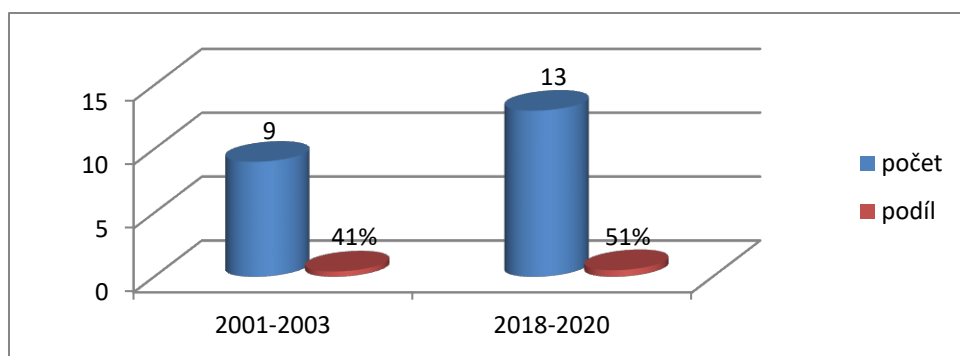
Graf 101: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Výroba a zpracování (ISCED F 072)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ročně tento DSP **absolvovalo** v období 2001-2003 9 žen, v období 2018-2020 o 4 ženy více, tj. 13 žen a jejich podíl se na celkovém počtu absolvujících zvýšil o plných 10 p.b., ze 41 % na 51 %. Lze očekávat, že i v dalším období se bude udržovat určitá rovnováha v počtech absolventek a absolventů při srovnatelné míře úspěšnosti ukončování studia.

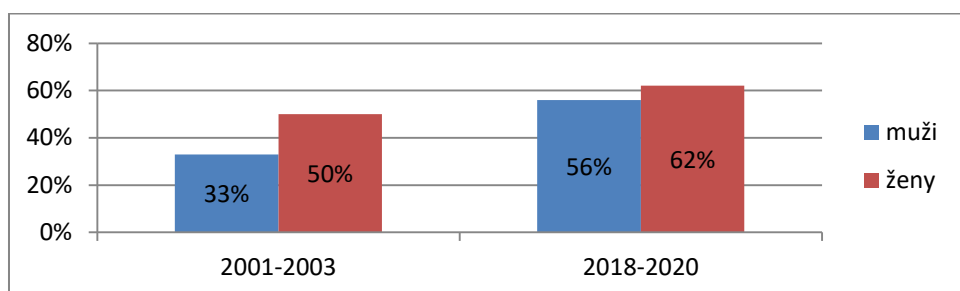
Graf 102: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Výroba a zpracování (ISCED F 072)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

V obou sledovaných obdobích ženy upřednostňovaly studium v **prezenční formě** více než muži, ve druhém období se preference této formy studia sblížily. V období 2018-2020 studovalo v prezenční formě 62 % žen, mužů o 6 p.b. méně.

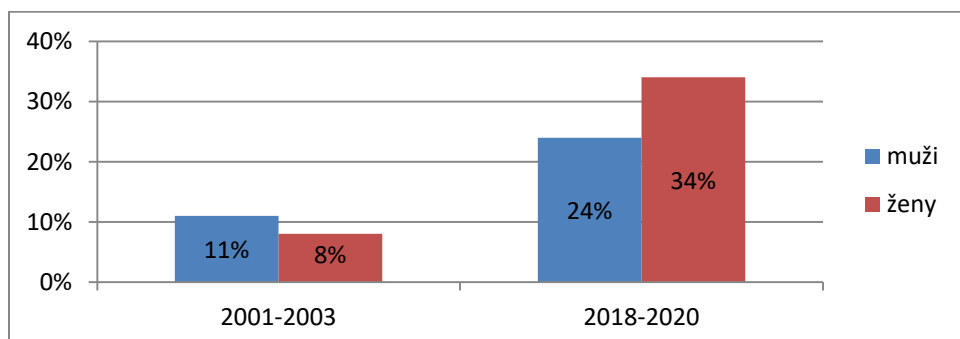
Graf 103: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 072 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 072 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Při ukončování studia se zvýšilo využívání prezenční formy, i když se stále jedná o formu minoritní. Z žen tuto formu ukončování studia zvolilo v období 2018-2020 34 % absolventek, absolventů 24 %. Ve srovnání s předchozím sledovaným obdobím se využívání prezenční formy zvýšilo u žen cca čtyřikrát, u mužů dvojnásobně.

Graf 104: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 072 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 072 v %

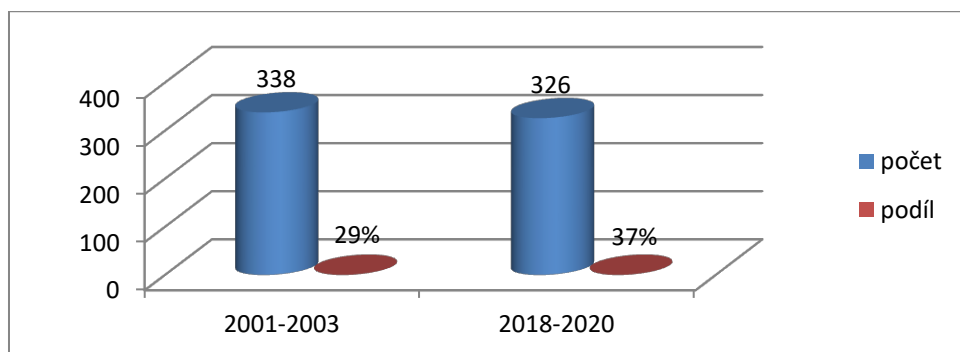

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.4.3 Architektura a stavebnictví (ISCED F 073)

DSP Architekturu a stavebnictví **studovalo** ročně v období 2018-2020 méně žen než v předchozím sledovaném období, a to o 12 žen, což znamená pokles počtu studujících žen o 4 %. Pokles počtu studujících žen byl však výrazně nižší než snížení počtu studujících mužů, jak je patrné z toho, že došlo k poměrně výraznému růstu podílu žen na celkovém počtu studujících, z počátečních 29 % na 37 %.

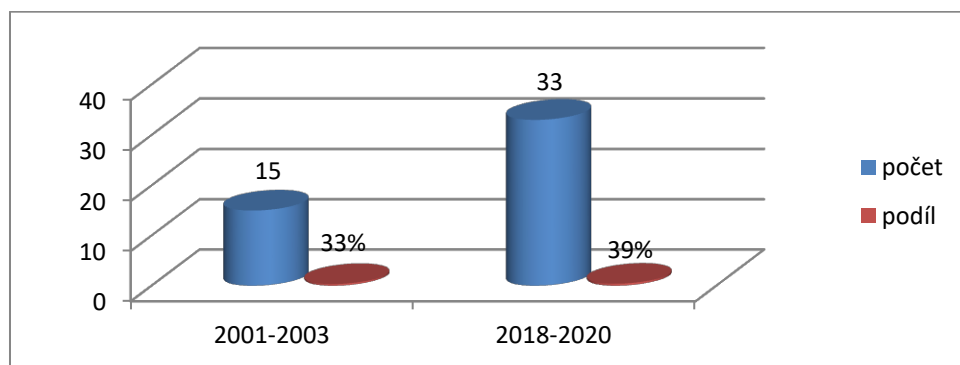
Graf 105: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Architektura a stavebnictví (ISCED F 073)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ve druhém sledovaném období ročně **absolvovalo** svůj DSP 33 žen, tj. více jak dvojnásobek absolventek v prvním sledovaném období. Zvýšil se i podíl žen na celkovém počtu absolvujících z 33 % na 39 %. S ohledem na změny v genderovém složení studujících, lze i do budoucna očekávat pokračování trendu rostoucího podílu žen na počtu absolvujících, pokud bude genderově srovnatelná míra úspěšnosti absolvování studia.

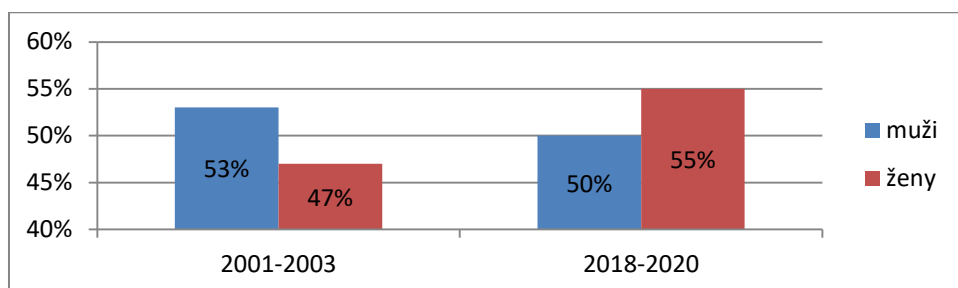
Graf 106: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Architektura a stavebnictví (ISCED F 073)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Prezenčně studovala více jak polovina studentek až v období 2018-2020 (55 %). V předchozím sledovaném období tuto formu preferovala pouze necelá polovina z nich (47 %). U mužů se prosadil opačný trend, ve druhém sledovaném období tuto formu studia volilo o 3 p.b. méně studentů než v prvním sledovaném období (50 % vs. 53 %).

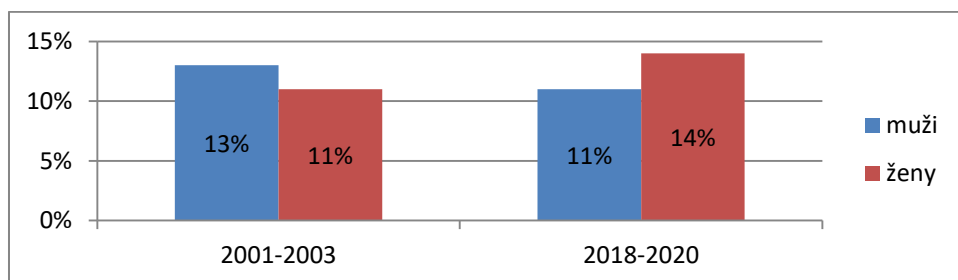
Graf 107: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 073 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 073 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Obdobné rozdíly ve vývoji preferencí formy studia žen a mužů jsou patrné i ve vývoji preferencí ukončování studia. Zatímco u žen se zvyšoval podíl těch, které zvolily prezenční formu ukončení z 11 % na 14 %, u mužů se tento podíl snížil ze 13 % na 11 %. Při absolvování studia jednoznačně převládá distanční forma jak u žen, tak u mužů.

Graf 108: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 073 na celkovém počtu absolvujících mužů a žen DSP ISCED F 073 v %

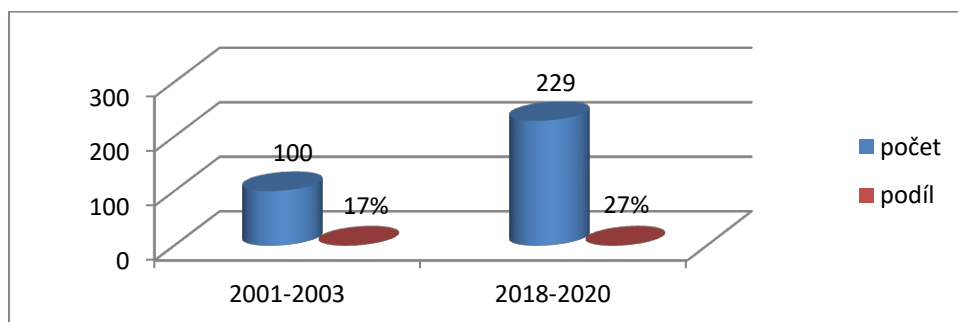

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.4.4 Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující výrobu, architekturu a stavebnictví (ISCED F 078)

Účast žen ve **studiu** DSP Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující výrobu, architekturu a stavebnictví (dále Interdisciplinární programy) se výrazně zvýšila. V období 2018-2020 ročně studovalo dvakrát více žen než v období 2001-2003 (229 žen oproti 100 ženám). Tento početní nárůst se odrazil i ve zvýšeném podílu žen na celkovém počtu studujících ze 17 % na 27 %.

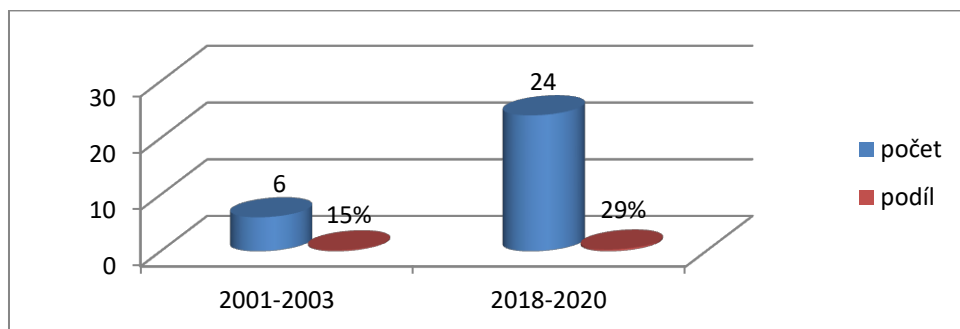
Graf 109: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Interdisciplinární programy (ISCED F 078)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Obdobně příznivě se vyvíjel i počet **absolventek**, který se též ve druhém sledovaném období zvýšil čtyřikrát oproti prvnímu sledovanému období (24 žen vs. 6 žen). Téměř dvojnásobný růst je patrný u podílu žen na celkovém počtu absolvujících. V období 2018-2020 se ženy podílely na počtu absolvujících 29 % oproti 15 % v letech 2001-2003.

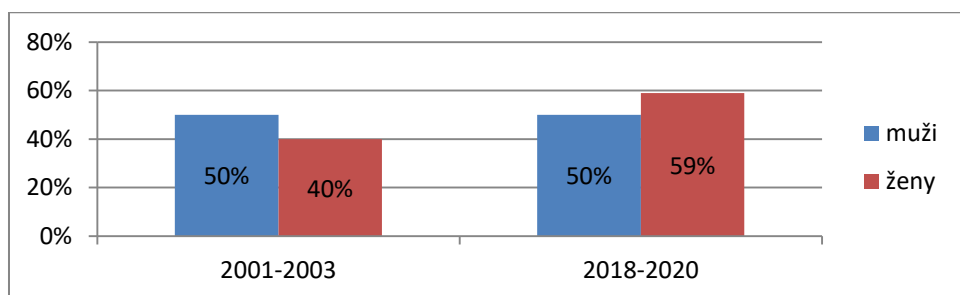
Graf 110: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Interdisciplinární programy (ISCED F 078)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

U žen vzrostla obliba **prezenční formy studia** ze 40 % v období 2001-2003 na 59 % v období 2018-2020. Muži volili tuto formu studia stabilně na úrovni 50 %.

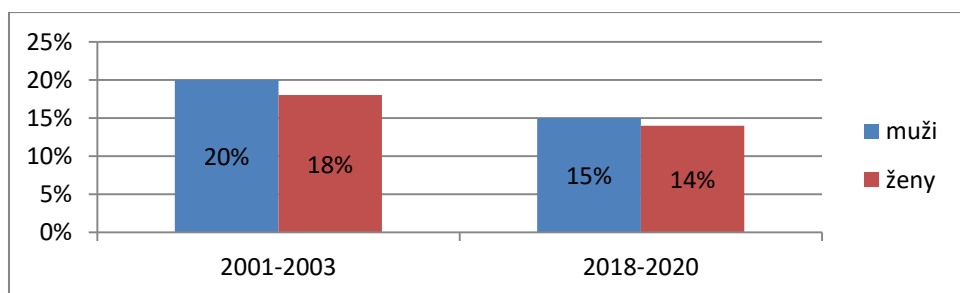
Graf 111: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 078 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 078 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Zatímco podíl žen studujících v prezenční formě se zvýšil o 19 p.b., podíl absolvujících žen v prezenční formě se snížil o 4 p.b., z 18 % v období 2001-2003 na 14 % v období 2018-2020. Snížil se i podíl mužů absolvujících v prezenční formě, a to z 20 % na 15 %, tedy relativně shodným tempem jaké bylo zaznamenáno u žen. Prezenční forma ukončování doktorského studia sehrává minoritní a stále se snižující roli.

Graf 112: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 078 na celkovém počtu absolvujících mužů a žen DSP ISCED F 078 v %

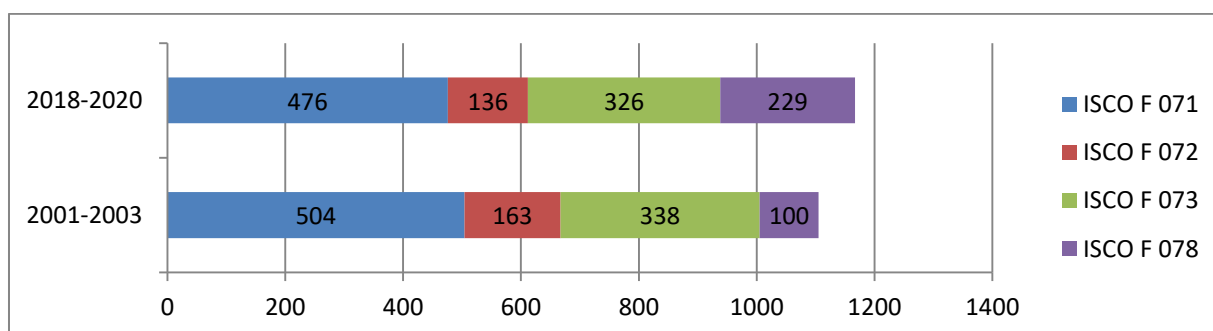

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.4.5 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů

DSP Technika, výroba a stavebnictví je tvořen čtyřmi DSP. Z hlediska počtu **studujících** žen je stále nejčetnějším oborem Inženýrství a strojírenství (ISCED F 071), i když se počet studentek a tím i jejich podíl na celkovém počtu studentek snížil ze 46 % v letech 2001-2003 na 41 % v letech 2018-2020. Obdobný trend zaznamenal i druhý nejčetnější obor Architektura a stavebnictví (ISCED F 073), podíl žen studujících tento obor klesl o 3 p.b. z 31 % na 28 %. Výrazný nárůst počtu studujících Interdisciplinární programy (ISCED F 078) vedl k tomu, že tento obor předstihl obor Výroba a zpracování (ISCED F 072) a stal se tak v letech 2018-2020 třetím nejčetnějším oborem s dvacetiprocentním podílem na celkovém počtu studujících žen DSP ISCED F 07. Nejméně žen studovalo v období 2018-2020 obor Výroba a zpracování, jehož podíl klesl z 15 % na 12 %.

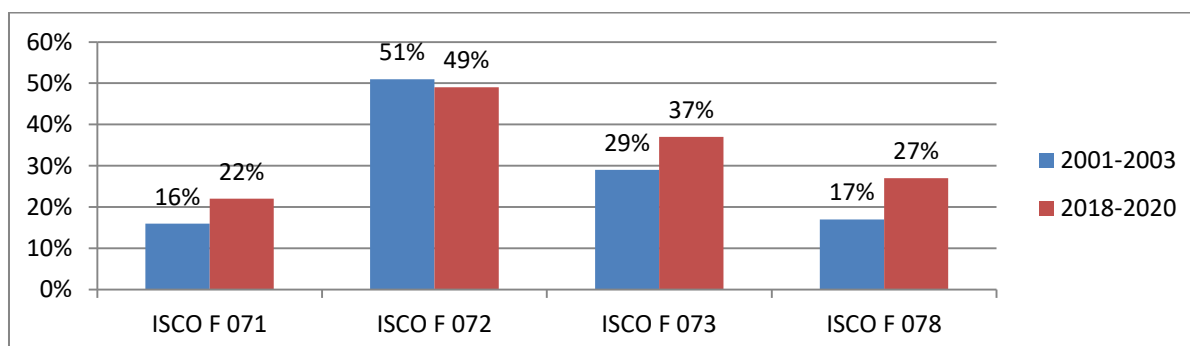
Graf 113: Vývoj průměrného ročního počtu studentek jednotlivých oborů DSP ISCED F 07

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

I když obor Výroba a zpracování (ISCED F 072) je z hlediska počtu studentek v rámci DSP ISCED F 07 oborem nejmenším, vyznačuje se nejvyšším procentuálním zastoupením žen mezi studujícími DSP ISCED F 07. Ženy se podílejí cca 50 % na studujících oboru Výroba a zpracování, u ostatních oborů se jejich podíl pohybuje v letech 2018-2020 od 22 % u oboru Inženýrství a strojírenství přes 27 % u Interdisciplinárních programů po 37 % u Architektury a stavebnictví. Výroba a zpracování představuje v tomto ohledu jediný obor, který lze považovat za genderově vyvážený.

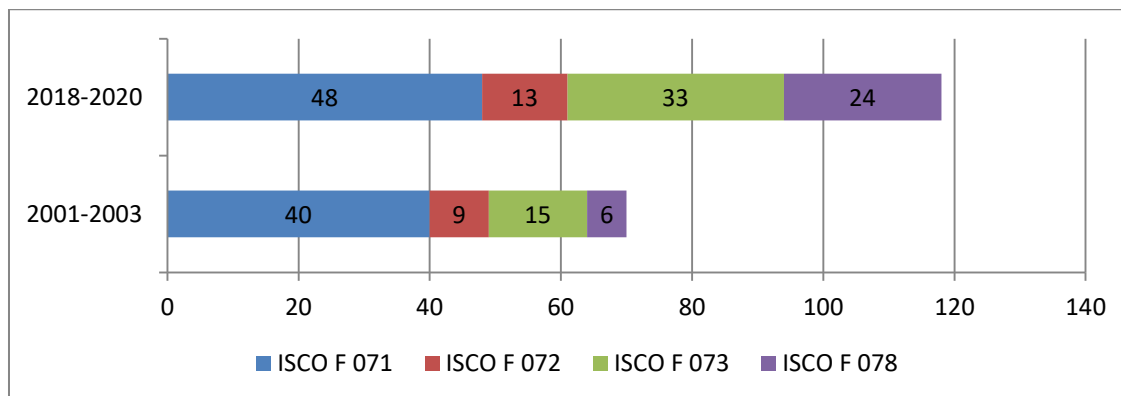
Graf 114: Vývoj průměrného ročního podílu studentek na celkovém počtu studujících jednotlivé obory DSP ISCED F 07

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Počty **absolventek** se nejdynamičtěji vyvíjely v Interdisciplinárním programu a v Architektuře a stavebnictví, nicméně obor Inženýrství a strojírenství uhájil svoji dominantní pozici, i když jeho podíl klesl z 57 % na 41 %.

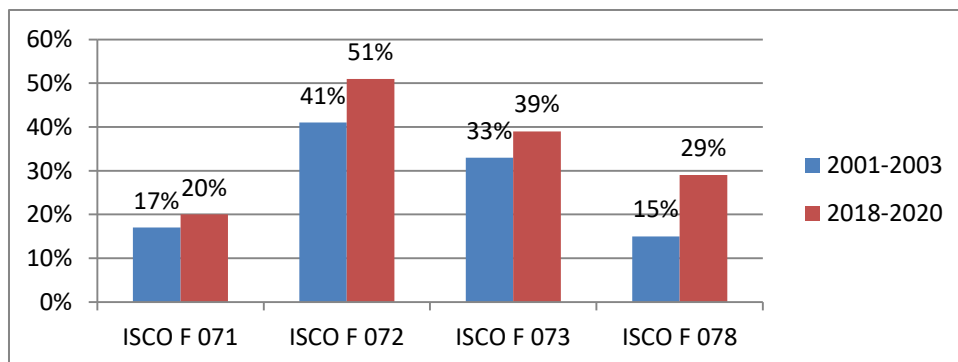
Graf 115: Vývoj průměrného ročního počtu absolventek jednotlivých oborů DSP ISCED F 07

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Obdobně jako v případě studentek, i u absolventek tvoří ženy nejvyšší podíl na celkovém počtu absolvujících v rámci oboru Výroba a zpracování, jejich podíl se výrazně zvýšil ze 41 % na 51 %. U ostatních oborů došlo též ke zvýšení podílu absolventek, druhý nejvyšší podíl je patrný u oboru Architektura a stavebnictví (39 % v letech 2018-2020). Nejmenší podíl absolventek a také nejnižší zvýšení jejich podílu je patrné u oboru Inženýrství a strojírenství (nárůst ze 17 % na 20 %). Přes pozitivní vývoj podílu absolventek se stále jedná o obory s výjimkou ISCED F 072 s výraznou převahou mužů.

Graf 116: Vývoj průměrného ročního podílu absolventek na celkovém počtu absolvujících jednotlivé obory DSP ISCED F 07

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.5 Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (ISCED F 08)

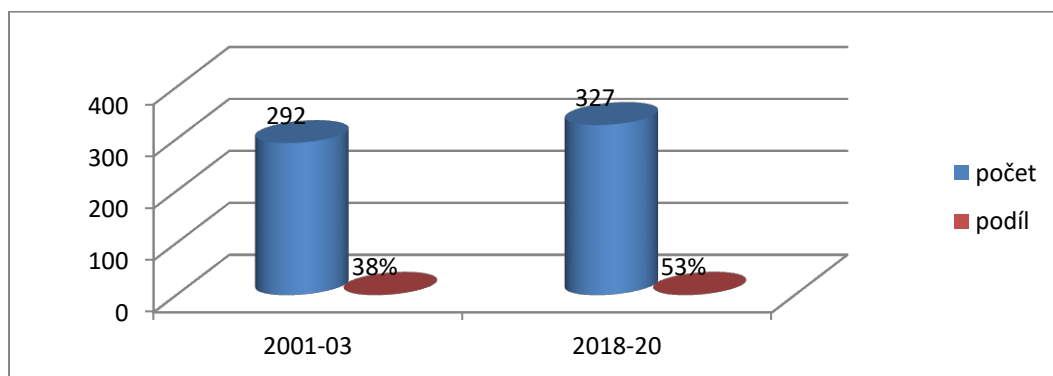
Celkový počet studujících v doktorských programech skupiny zemědělských a příbuzných oborů ISCED F 08 rostl poměrně rychle až do roku 2010, kdy nastal v důsledku demografických změn zlom k poklesu. Počty studentek odrážely tento vývoj, avšak jejich pokles byl podstatně pomalejší než u mužů, což se projevilo ve výrazném nárůstu jejich podílu na celkovém rozsahu studujících. Na konci

desátých let počet studentek tak stále převyšoval počáteční stav oproti období 2001-03 (došlo ke zvýšení z průměrného počtu 292 v období 2001-03 na 327 v období 2018-20). Naproti tomu počty mužů na konci sledovaného období klesly dokonce pod výchozí úroveň.

Je pravděpodobné, že na nižší zájem mužů o studium těchto oborů má vliv kromě jiného i nízká úroveň mzdového ohodnocení po nástupu do praxe, která je na nejnižší úrovni ze všech skupin absolventů doktorského studia. Je o zhruba čtvrtinu nižší mzdy ve srovnání s absolventy technických věd a dokonce nižší, než dosahují absolventi humanitních oborů³.

S tím jak digitalizace a moderní technologie pronikají do všech sfér výrobních činností, otevírá se i v zemědělství stále více prostoru pro uplatnění vysoce kvalifikovaných odborníků v zemědělském výzkumu, ale i v praxi. Postupné zavádění metod precizního zemědělství, autonomních robotů, monitoring stavu porostů a zvířat, jeho vyhodnocování, speciální zásahy pomocí pokročilé techniky, to vše je náročné na výzkum a inovace a jejich zavádění do praxe. V praxi pak chybí specialisté, kteří vedle zemědělských disciplin zvládají práci s navigačními systémy, výpočetní technikou, geodetickými informačními systémy a mapovými soubory, databázemi či se statistickým zpracováním dat. Vzhledem k tomu, že moderní technologie a jejich zvládání je stále méně náročné na fyzické předpoklady, bezprostřední práci v terénu a na časovou disponibilitu, otevírá se zde i větší prostor pro uplatnění žen.

Graf 117: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (ISCED F 08)

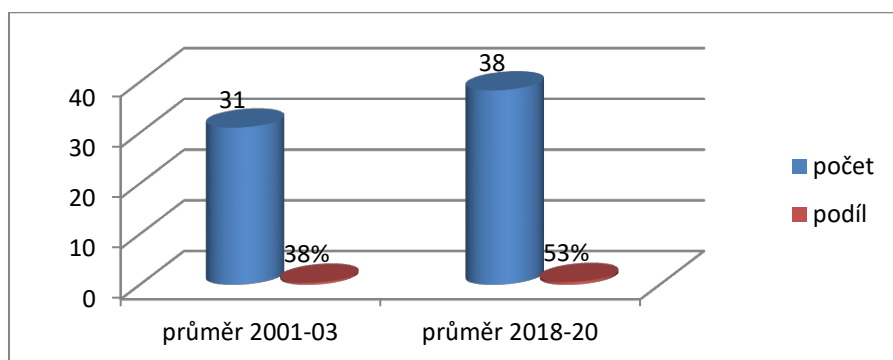

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Návazně na zvyšující se zastoupení žen mezi studujícími v programech DSP Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinární péče rostl i počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolventů těchto oborů. Zatímco na počátku období 2001-03 tvořily ženy 38 % z absolventů, potom koncem období 2018-20 to byla již více než polovina, tj. 53 %. Nárůst byl zejména díky stále rostoucímu zájmu žen o studium veterinárních oborů, které se silně feminizují. Z hlediska celkového rozsahu studujících žen však jde stále o velmi malé počty osob mezi 31 až 38 jednotlivců v daném roce.

³ CSVŠ 2020: Absolventi doktorského studia.

Graf 118: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (ISCED F 08)

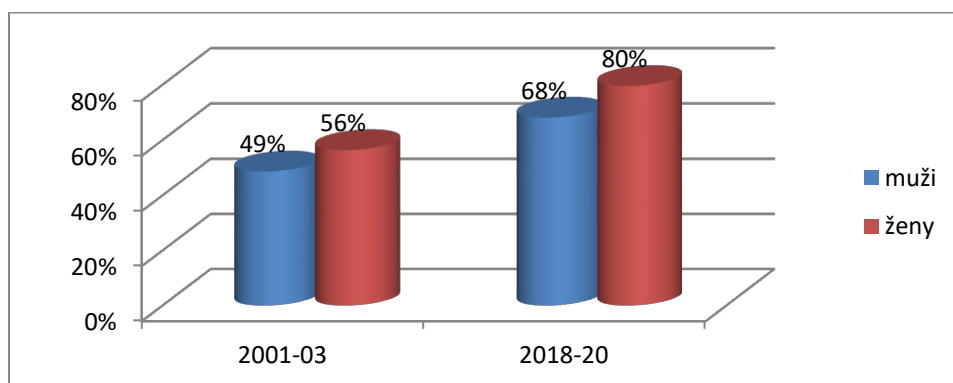

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ženy dávaly vždy přednost prezenční formě před distanční a kombinovanou a tento trend se v průběhu času ještě zesiloval. Bylo to jednak v souvislosti s tím, jak se rozšiřoval přístup slabších populačních ročníků ke studiu a mezi nimi i podíl žen vstupujících do doktorského studia, neboť tento trend lze obecně pozorovat v ČR. Preference prezenční formy však je u studentek DSP ISCED 08 mnohem výraznější než u ostatních oborů, a to téměř dvojnásobně. Podíl žen na studujících vzrostl z 56 % na počátku období 2001-03 až na 80 % na konci období 2018-20. Je to dokonce podstatně více než v přírodovědných oborech, které svým charakterem výuky inklinují k prezenční formě. Zřejmě je u zemědělských a příbuzných oborů obtížnější zkombinovat výuku s výdělečnou praxí. Vedle toho např. veterinární studium, kde je převaha žen, je velmi intenzivní a časově náročné, což posiluje preference prezenčního studia.

Co do absolutního počtu jde stále o nízké desítky osob, na počátku období 2001-03 to bylo 16 a na konci období 2018-20 průměrně 23 žen v studujících v prezenční formě ročně.

Graf 119: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 08 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 08 v %

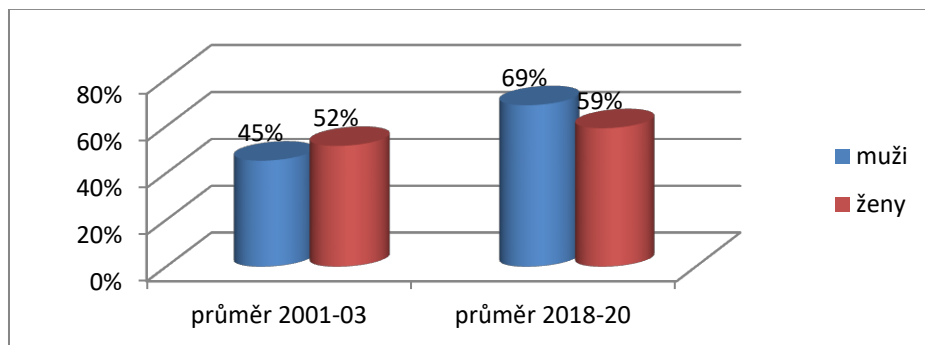
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Preference prezenčního studia Zemědělských a příbuzných oborů DSP F 08 u žen se promítá také do poměrně vysokého podílu žen, které v prezenční formě setrvávají až do zakončení studia absolutoriem (59 % ze všech absolventek této skupiny oborů). Ve srovnání s jinými skupinami vědních oborů je to stále vysoký podíl, cca dvojnásobný.

Celkově se podíl absolventek, které zakončily prezenční studium, zvýšil z 52 % na 59 % na konci období. Ve srovnání se svými mužskými kolegy však byl tento růst pomalejší, neboť podíl mužů, kteří

absolvovali v prezenční formě se zvyšoval mnohem rychleji a to ze 45 % na 69 %. Svědčí to o tom, že ženy mají ve srovnání s muži větší problémy dostudovat v plánovaném termínu, sladit studium s jinými mimostudijními povinnostmi, neboť současně se zvyšoval věk žen typický pro absolvování z 27-30 let na počátku sledovaného období na 29-33 roků, kdy mladí lidé již začínají zakládat své rodiny.

Graf 120: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 08 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 08 v %

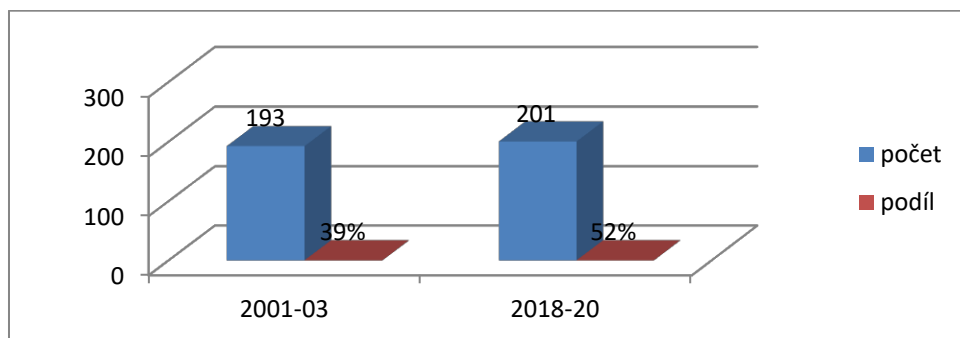
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Skupina doktorských studijních programů ISCED F 08 Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství zahrnuje 5 studijních oborů, které jsou reálně naplněné studenty: Zemědělství (ISCED F 081), Lesnictví (ISCED F 082), Rybářství (ISCED F 083), Veterinářství (ISCED F 084) a Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (ISCED 088). Poslední ze jmenovaných oborů, tj. Interdisciplinární programy, byl otevřen pro doktorské studium až po roce 2019. Počty studujících zde teprve startují a logicky tento obor ještě nemá žádné absolventy.

IV.5.1 Zemědělství (ISCED F 081)

Čistě zemědělský obor (ISCED F 081) má největší zastoupení mezi ostatními obory DSP skupiny ISCED F 08. Tuto vědní disciplínu studuje také největší počet žen z celé skupiny ISCED F 08. Jejich počet se zvýšil v letech 2018-2020 oproti letům 2001-2003 ze 193 na 201 studentek. Tento růst byl rychlejší než v případě mužů, takže se podíl žen výrazně zvýšil z 39 % na více než polovinu (52 %) z celkového počtu studujících. Absolutně však jde o navýšení o pouhých 8 jednotlivců.

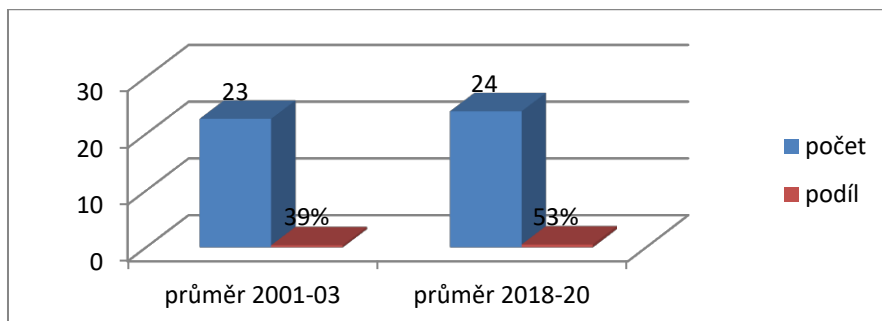
Graf 121: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Zemědělství (ISCED F 081)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Počet absolventek při porovnání obou období přibližně stagnoval mezi 23 a 24 osobami. Avšak vzhledem k tomu, že počet mužů klesl z 35 na 22, vzrostl podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících na více než polovinu (53 %).

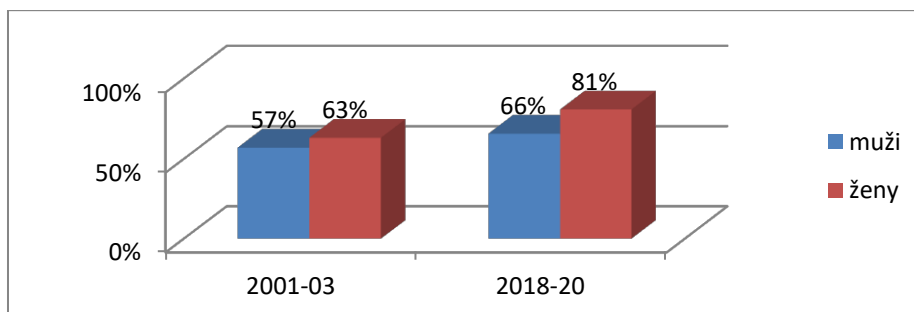
Graf 122: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Zemědělství (ISCED F 081)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

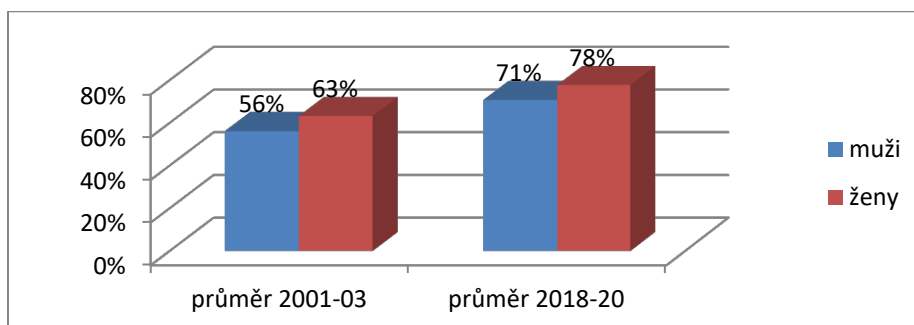
Většina žen studuje v prezenční formě, jejíž podíl rostl a na konci sledovaného období 2018-20 dosáhl 81 % (viz graf IV.5-7). Část studentek během studia přešla na kombinovanou formu, ale stále je podíl žen, které završily studium v prezenční formě velmi vysoký. Z počátečních 63 % se zvýšil na 81 %. Muži si udrželi prezenční formu až do absolutoria méně často než ženy, ale i jejich podíl v čase také stoupal, a to z 56 % na 78 % (viz graf IV.5-8).

Graf 123: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP Zemědělství (ISCED F 081) na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 081 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 124: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 081 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů DSP ISCED F 081 v %

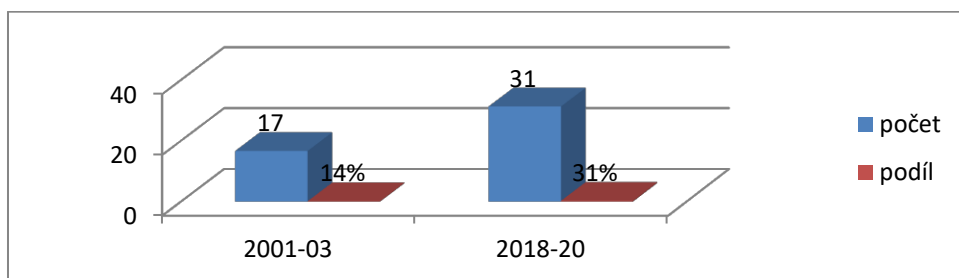

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.5.2 Lesnictví (ISCED F 082)

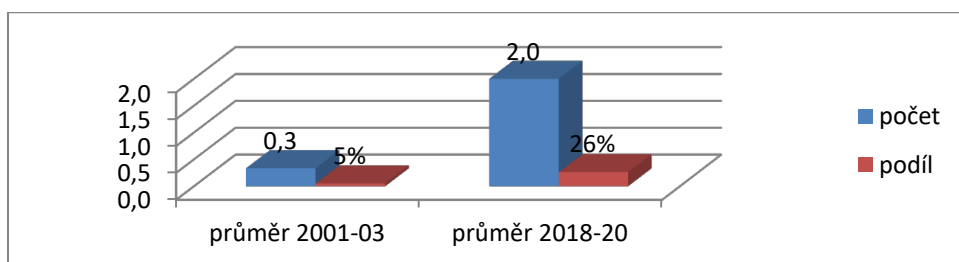
Zájem žen o studium DSP Lesnictví byl tradičně ve srovnání s muži poměrně nízký. I když jejich počet vzrostl téměř dvakrát ze 17 na 31 studentek, tvořily ženy pouze 14 % až 31 % z celkového počtu studujících. Málokdy dokončily studium, takže počet a podíl absolventek byl prakticky zanedbatelný a na konci období absolvovaly tento obor pouze 2 ženy v průměru ročně, a to v prezenční formě.

Graf 125: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Lesnictví (ISCED F 082)

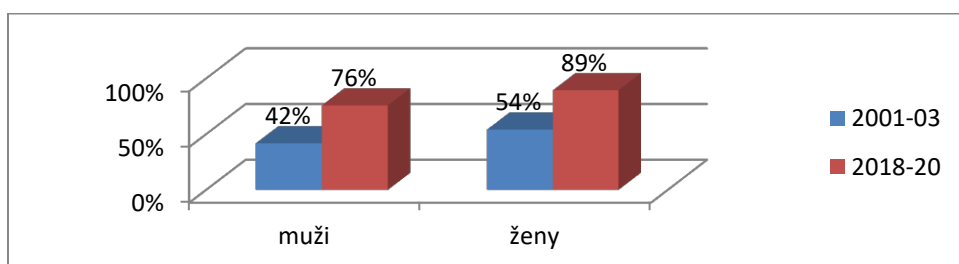
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 126: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Lesnictví (ISCED F 082)

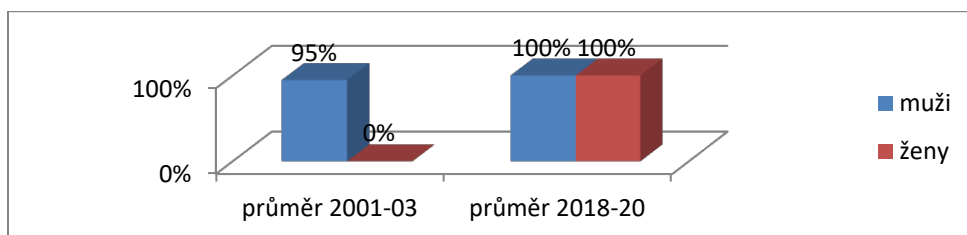
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 127: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP Lesnictví (ISCED F 082) na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 08 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 128: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP Lesnictví (ISCED F 082)

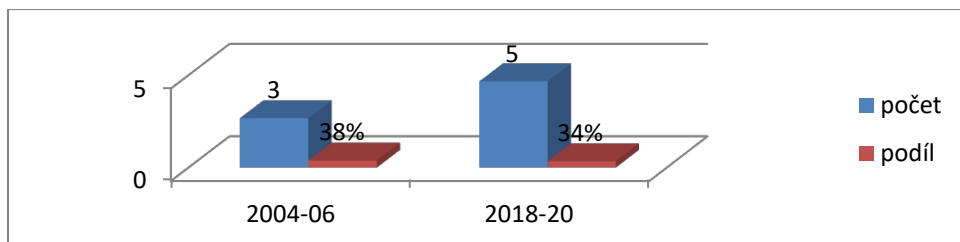

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.5.3 Rybářství (ISCED F 083)

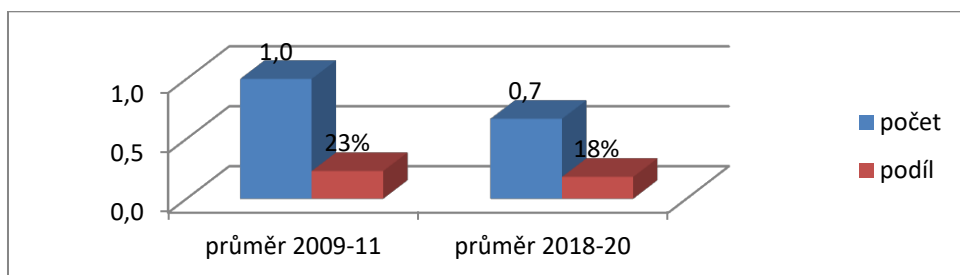
Doktorské studium rybářství patří mezi nejméně početné v rámci celé skupiny zemědělských disciplin ISCED F 08. Po celé sledované období, a to ani v nejčetnějších letech, nepřekročil celkový počet mužů i žen dohromady 25 studujících. Na počátku období 2009-11 studovaly daný obor v průměru 3 ženy a 4 muži ročně a na konci období v letech 2018-20 to bylo 5 žen a 9 mužů. Z toho v prezenční formě studovali téměř všichni muži a z žen to byla více než polovina. Většina žen toto studium nedokončila, neboť na počátku i na konci období absolvovala v průměru ročně pouze jediná žena.

Graf 129: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Rybářství (ISCED F 083)

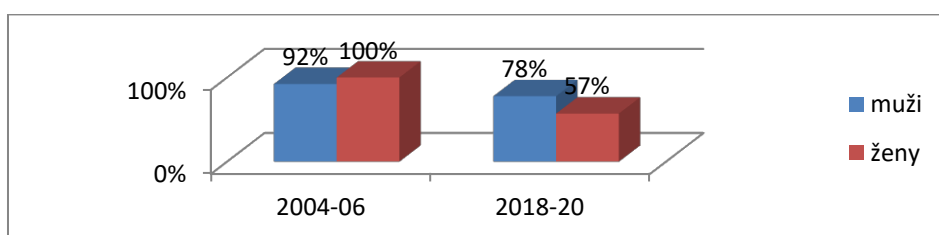
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 130: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Rybářství (ISCED F 083)

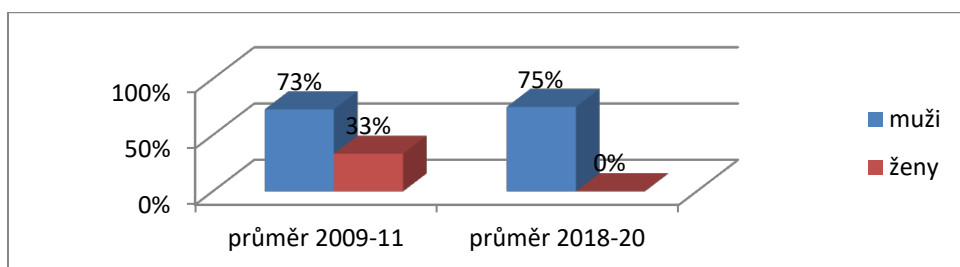
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 131: Podíly studujících v prezenční formě na celkovém počtu studujících DSP Rybářství (ISCED F 083), podle pohlaví, v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 132: Podíly absolvujících v prezenční formě na celkovém počtu absolvujících DSP Rybářství (ISCED F 083), podle pohlaví, v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.5.4 Veterinářství (ISCED F 084)

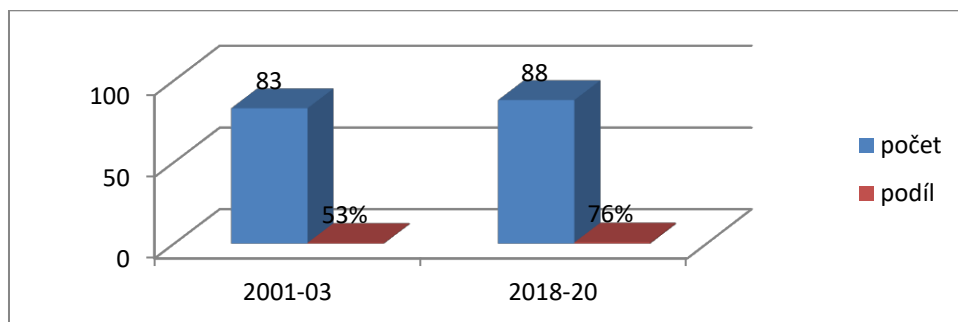
Veterinářství patří naopak k vědním oborům, o který mají ženy–doktorandky v rámci celé skupiny zemědělských disciplin ISCED F 08 velký zájem. Rozsahem sice nejsou studentky tohoto oboru tak početné jako studentky oboru ISCED F 081, avšak ve veterinářství mají výraznou převahu nad muži. Tento trend je výslednicí několika faktorů a měnícího se prostředí pro výkon veterinární profese. Charakter veterinární praxe se proměňuje v souvislosti s poklesem stavů hospodářských zvířat a s přesunem některých fyzicky náročných činností dříve vykonávaných veterináři na veterinární techniky. Zároveň se rychle rozvíjí veterinární medicína společenských zvířat, která stále častěji používá náročné medicínské postupy a stále více se přibližuje humánní medicíně. Vznikly četné veterinární kliniky se špičkovou diagnostikou, léčbou nemocí a problémů všech tělesných orgánů, chirurgií a cíleným poradenstvím. S tím souvisí i rozvoj výzkumu nových léčebných metod a veterinárních léčiv.

Na druhé straně se veterinární obory stávají méně atraktivní pro muže, vzhledem k tomu, že jejich studium je časově poměrně náročné a konečné uplatnění v praxi není ve srovnání např. s technickými obory příliš dobře finančně ohodnoceno.

Celkově se počet studentek veterinárního oboru mezi lety zvyšoval jen mírně a to z 83 na 88 průměrně ročně, avšak v důsledku oslabení zájmu mužů o toto studium se podíl žen na celkovém počtu studujících výrazně zvýšil z 53 % na více než tři čtvrtiny (76 %).

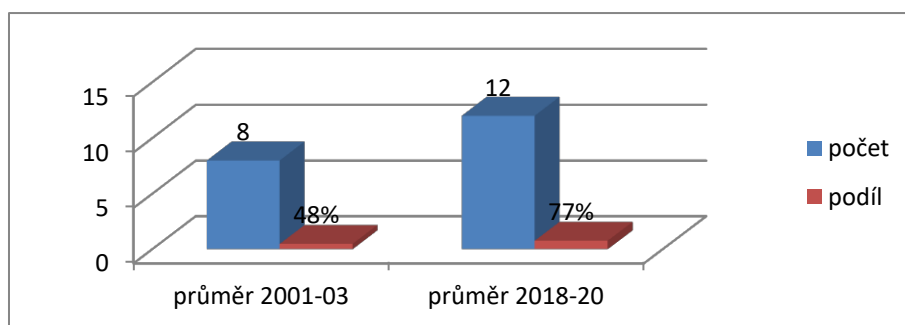
Obdobný byl i nárůst podílu žen mezi absolventy veterinárního oboru.

Graf 133: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Veterinářství (ISCED F 084)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

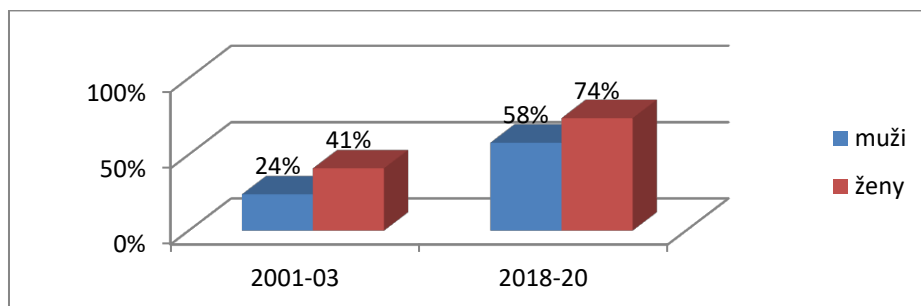
Graf 134: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP Veterinářství (ISCED F 084)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

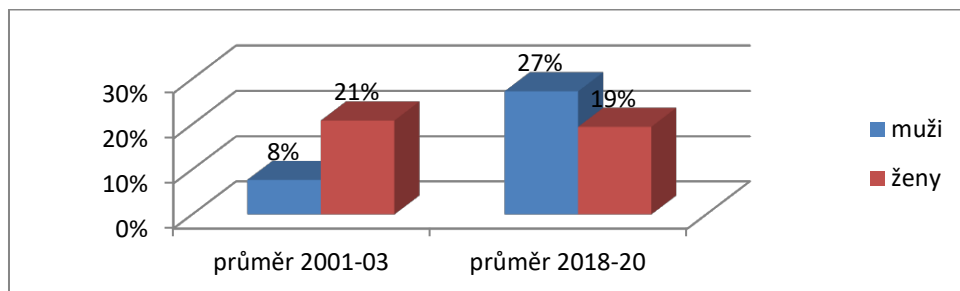
Preference prezenčního studia se zvyšovala v čase jak u mužů, tak u žen (viz graf IV.5-19). Avšak během studia dochází u veterinárních oborů k častým přestupům do distanční a kombinované formy studia, takže prezenčně dokončuje studium pouze 19 % žen a 27 % mužů (viz graf IV.5-20). To patří mezi nejnižší podíly v rámci celého souboru zemědělských disciplin ISCED F 08.

Graf 135: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 084, v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 136: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP na celkovém počtu absolvujících mužů a žen DSP ISCED F 084, v %

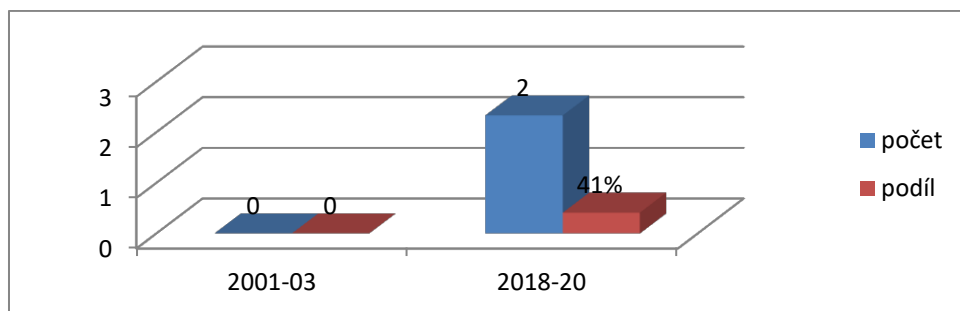
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.5.5 Interdisciplinární programy (ISCED F 088)

Na úrovni doktorského studia byly interdisciplinární obory otevřeny teprve až od roku 2019. Počty studujících sice každoročně rostou, avšak stále jsou na velmi nízké úrovni, kdy průměrně ročně studují pouze 2 ženy a 3 muži, a to v prezenční formě studia.

Vzhledem ke krátké historii existence interdisciplinárních oborů, nejsou zatím evidováni žádní absolventi v rámci této kategorie.

Graf 137: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Interdisciplinární programy (ISCED F 088)

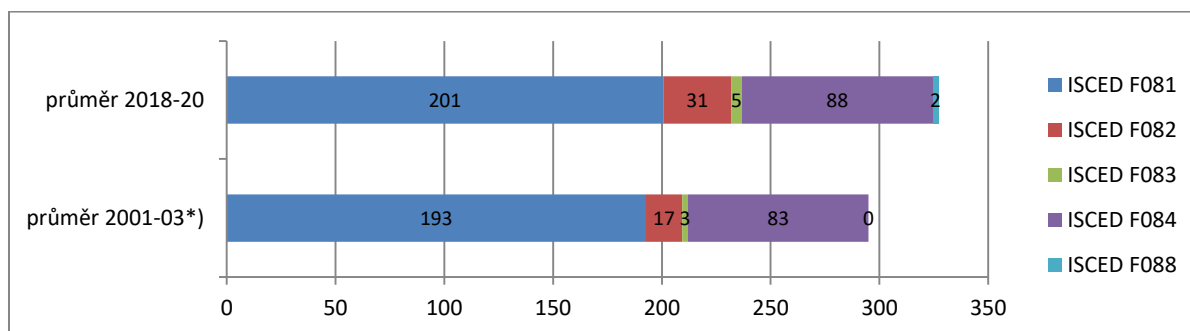
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.5.6 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů

Skupina doktorských studijních programů ISCED F 08 je tvořena čtyřmi základními oborovými programy, a to Zemědělství (ISCED F 081), Lesnictví (ISCED F 082), Rybářství (ISCED F 083), Veterinářství (ISCED F 084) a nově otevřeným programem od roku 2019, kterým jsou Interdisciplinární programy (ISCED F 088).

Celkový počet studentek v celé skupině ISCED F08 se postupně rozrůstal ve všech dílčích oborových programech. Největší zastoupení mezi studentkami má obor Zemědělství následovaný s velkým odstupem Veterinářstvím a dále Lesnictvím. Zbývající obory Rybářství (ISCED F083) a interdisciplinární obory (ISCED F 088), které stojí celkově v pozadí zájmu studentů, jsou z hlediska studia žen prakticky zanedbatelné.

Graf 138: Vývoj průměrného ročního počtu studentek jednotlivých oborů DSP ISCED F 08

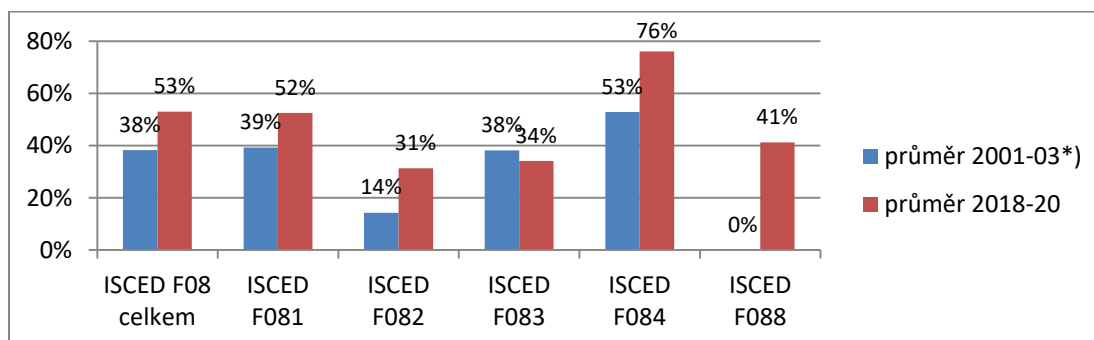

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Poznámka: *) u oboru ISCED F 082 - Rybářství jsou data za období 2004-06

S rostoucími počty studentek na jedné straně a rovněž v důsledku poklesu zájmu mužů o studium na straně druhé, se podíl žen na celkovém počtu studujících v rámci celé skupiny disciplin ISCED F08 podstatně zvýšil z 38 % na více než polovinu. Přispěl k tomu zejména nárůst počtu studentek v oboru Zemědělství a také v oboru Veterinářství.

Graf 139: Vývoj průměrného ročního podílu studentek na celkovém počtu studujících jednotlivé obory DSP ISCED F 08

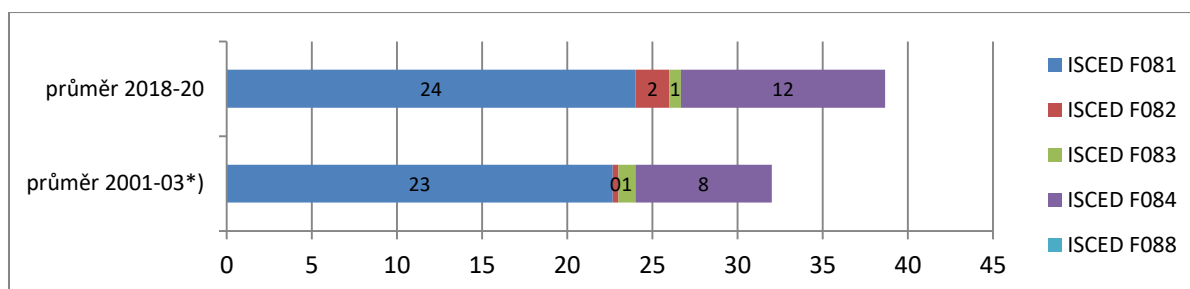
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Poznámka: *) u oboru ISCED F 082 - Rybářství jsou data za období 2004-06

Počty absolventek se rovněž zvyšovaly, i když absolutně představovaly pouze nízké desítky jednotlivců, kdy se jejich průměrný roční rozsah zvýšil z 31 na 39 na konci sledovaného období.

Největší oborové zastoupení, stejně jako mezi studujícími, zde mají absolventky zemědělských disciplin a veterinářství.

Graf 140: Vývoj průměrného ročního počtu absolventek jednotlivých oborů DSP ISCED F 08

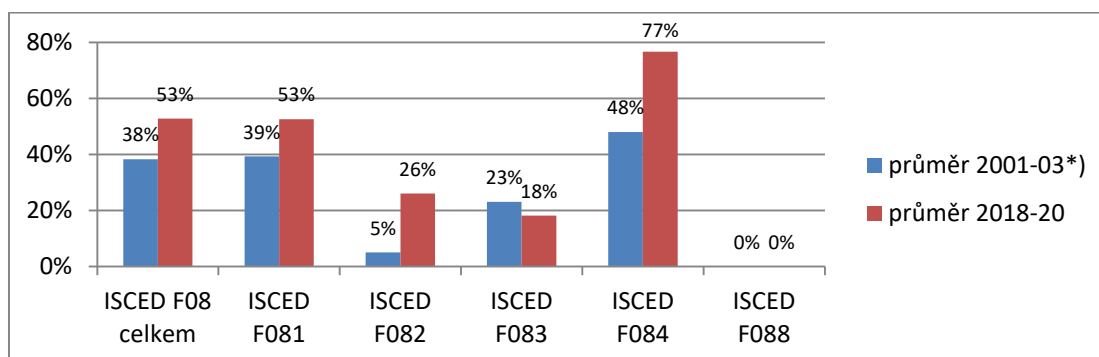

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Poznámka: *) u oboru ISCED F 082 - Rybářství jsou data za období 2009-11

Podíl žen na celkovém počtu absolvujících zhruba odpovídal vývoji jejich podílu na studentech, tj. v průběhu času se zvyšoval a na konci období tvořily ženy kolem poloviny absolventů v celé skupině zemědělských disciplin ISCED F08. Z hlediska dílčích oborů zaznamenaly pokles podílu absolventek obor lesnictví a obor rybářství, které dokončilo absolutoriem pouze zanedbatelné množství žen v rozsahu 1 až 2 osoby. Na druhé straně se však dále zvýšil podíl absolventek veterinářství, kde se pozice žen ještě zvýraznila, takže v poslední době mezi absolventy, kteří vycházejí z tohoto oboru tvoří ženy v průměru ročně více než tři čtvrtiny (77 %).

Graf 141: Vývoj průměrného ročního podílu absolventek na celkovém počtu absolvujících jednotlivé obory DSP ISCED F 08

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

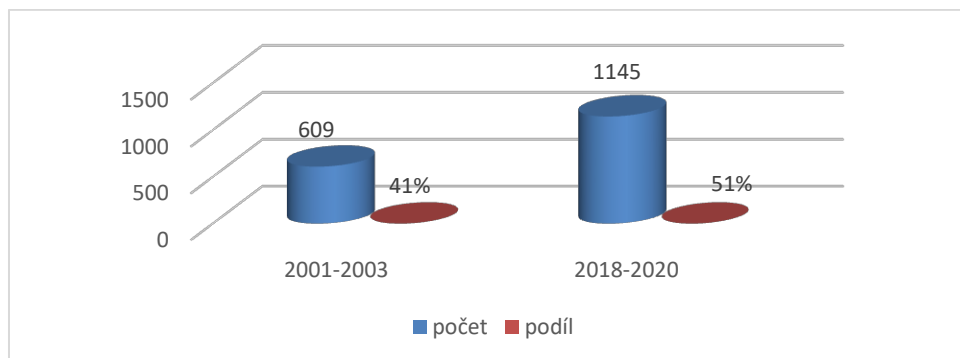
Poznámka: *) u oboru ISCED F 082 - Rybářství jsou data za období 2009-11

II.6 Zdravotní a sociální péče (ISCEC F 09)

Počet **studentek** v oborech ISCED F 09 Zdravotní a sociální péče se v posledních dvou dekáдах zvýšil téměř dvojnásobně. V letech 2001-2003 tyto obory studovalo v průměru 609 žen, v letech 2018-2020 už to bylo 1145 žen. Co však je podstatnější, zastoupení žen se zvýšilo i z hlediska relativního. V letech 2001-2003 ženy tvořily v průměru 41% studentů těchto oborů a v letech 2018-2020 již 51%. V rámci této oborové skupiny je tedy v současné době zastoupení žen a mužů vyrovnané.

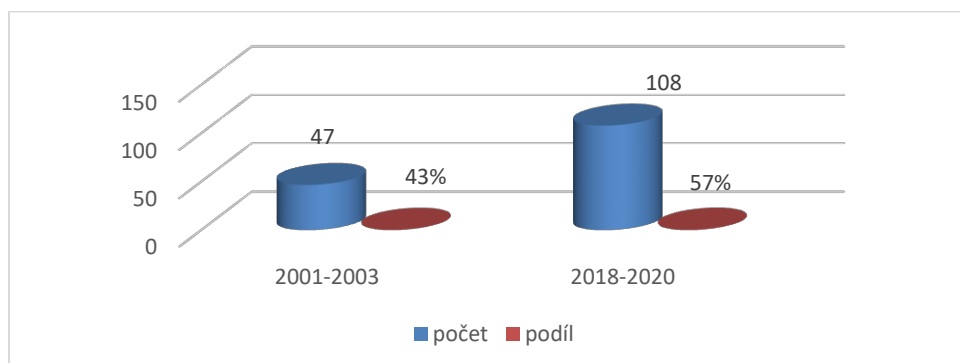
Obdobným způsobem rostl i počet absolventek, ze 47 v průměru let 2001-2003 na 108 v průměru let 2018-2020. Z jejich relativního zastoupení mezi absolventy, které je vyšší než jejich zastoupení mezi studenty, vyplývá, že ženy jsou mírně úspěšnější v dokončování těchto studií než muži. V letech 2001-2003 bylo mezi absolventkami 43 % žen, v letech 2018-2020 již 57 %. Tento vývoj tedy ukazuje nejen vyrovnání podílu mužů a žen, ale i pravděpodobný trend počínající feminizace v rámci této oborové skupiny, podobně, jak se projevuje i v jiných skupinách.

Graf 142: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP Zdravotní a sociální péče (ISCED F 09)

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 143: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu studujících DSP Zdravotní a sociální péče (ISCED F 09)

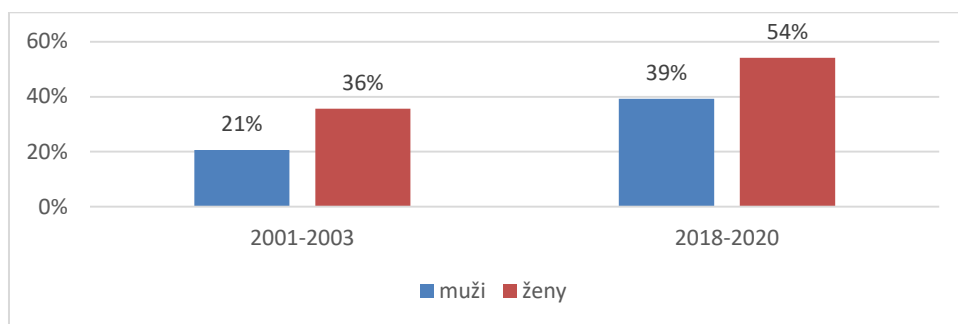

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Ženy ve zdravotních a sociálních oborech častěji než muži studují v prezenční formě. V letech 2001-2003 se jednalo v průměru o 36 % studujících žen a 21 % mužů. U obou pohlaví se tento podíl v posledních 20ti letech výrazně zvýšil – v letech 2018-2020 šlo v průměru o 54 % žen a 39 % mužů. Je patrné, že podíl prezenčně studujících mužů roste rychleji a přibližuje se podílu žen.

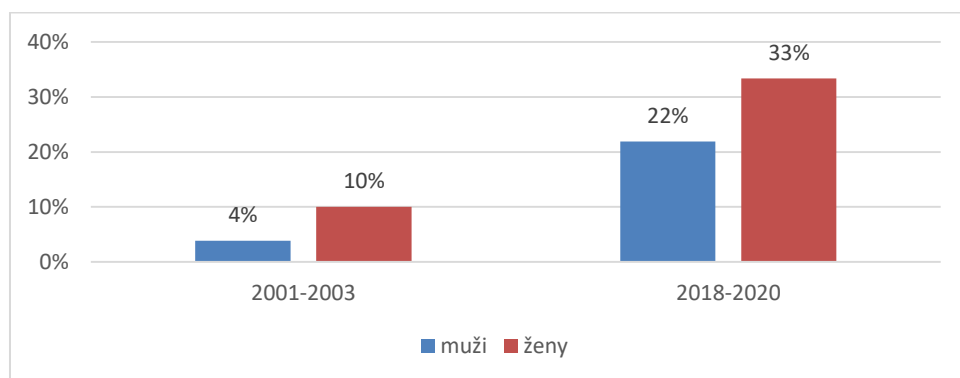
Stejně jako v některých jiných oborových skupinách, i zde platí, že mezi absolventy je vyšší podíl těch, co dokončili studium v distanční nebo kombinované formě. V prezenční absolvovalo v letech 2001-2003 10 % žen a pouze 4% mužů. V letech 2018-2020 se tyto podíly v obou skupinách podstatně zvýšili na 33 % žen a 22 % mužů.

Graf 144: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 09 na celkovém počtu studujících mužů a žen DSP ISCED F 09 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 145: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCO F 09 na celkovém počtu absolventů DSP ISCED F 09 v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

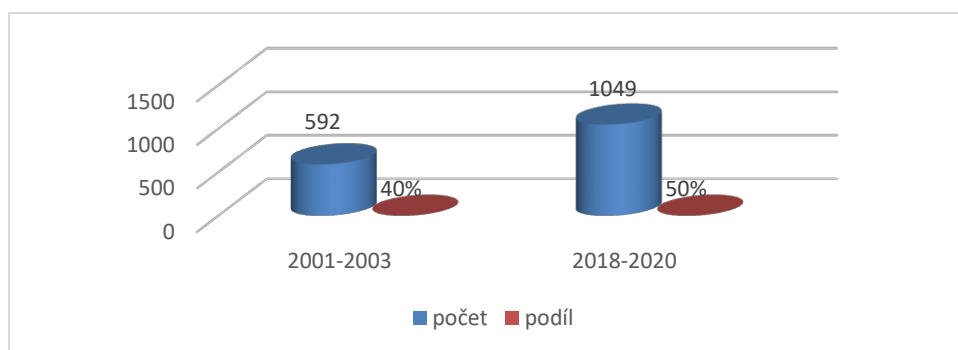
II.6.1 Zdravotní péče (ISCED F 091)

Naprostu převážnou většinu studentů doktorských programů ve zdravotních a sociálních oborech tvoří studenti oboru 091 Zdravotní péče. Patří sem totiž na doktorské úrovni hojně navštěvované lékařské obory včetně stomatology, dále také farmacie a ošetřovatelství. Tato skupina je tedy v podstatě určující pro trendy v celé skupině oborů ISCED F 9 a výsledky tomu odpovídají.

Počet studentek se za posledních 30 let téměř zdvojnásobil, z průměrného počtu 592 v letech 2001-2003 na průměrný počet 1049 v letech 2018-2020. Z hlediska jejich podílu došlo k vyrovnání jejich zastoupení – v letech 2001-2003 tvořily ženy 40 % všech studentů zdravotnických oborů, v letech 2018-2020 se jednalo v průměru o přesných 50%.

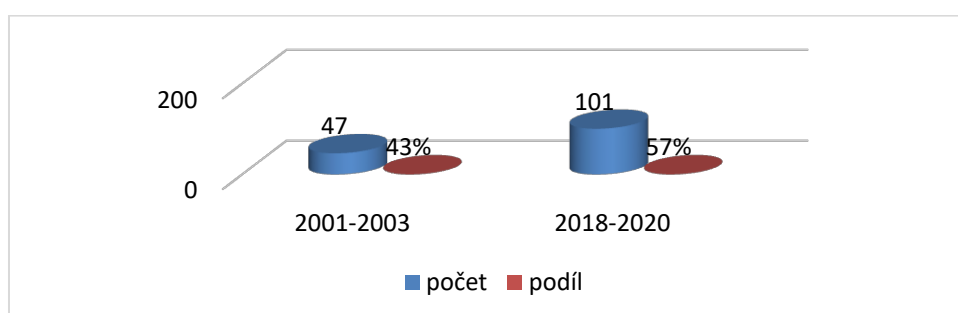
Mezi absolventy zdravotnických oborů bylo v letech 2001-2003 v průměru 47 žen, což odpovídalo 43% všech absolventů. Ačkoli mezi studenty těchto oborů se podíl mužů a žen v posledních letech vyrovnal, vyšší úspěšnost žen při dokončování studií vede k jejich vyššímu zastoupení mezi absolventkami – 57 % (to odpovídá průměrnému počtu 101 absolventek). Je tedy možné konstatovat, že z hlediska úspěšných absolventů odcházejících na trh práce dochází postupně k mírné feminizaci tohoto oboru.

Graf 146: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP ISCED F: 091 Zdravotní péče

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 147: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP ISCED F: 091 Zdravotní péče

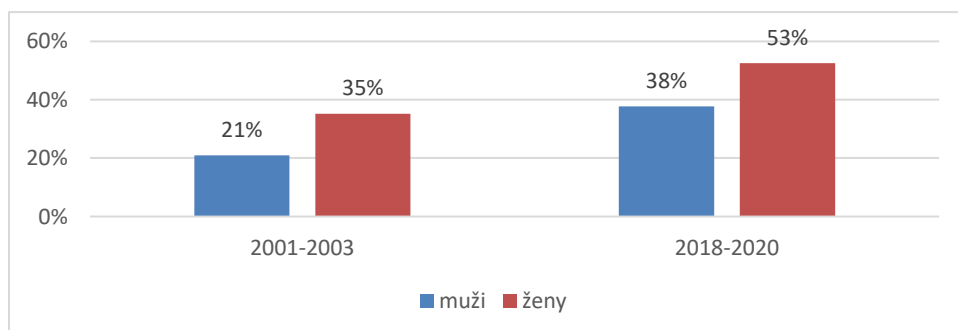

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

V prezenční formě studovalo v letech 2001-2003 v průměru 21 % mužů a 35 % žen. V letech 2018-2020 tento podíl vzrostl na 38 % mužů a 53 % žen, což odpovídá i trendům v některých jiných oborových skupinách.

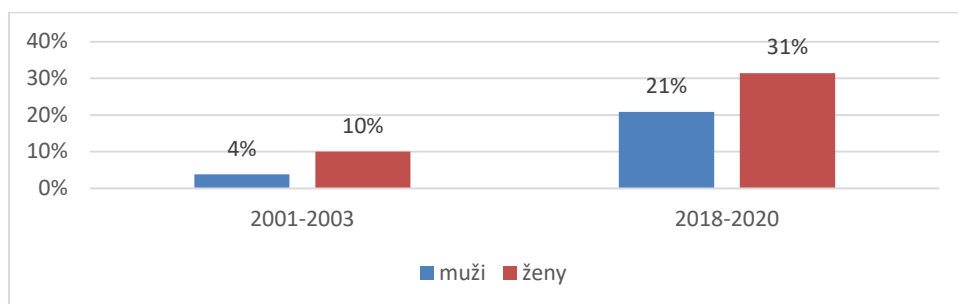
Jak již bylo řečeno, větší podíl studentů absolvuje v distanční nebo kombinované formě, než to těchto forem nastupuje. Ve zdravotnických oborech bylo v letech 2001-2003 v průměru 10 % absolvujících žen a 4 % mužů z prezenční formy studia. V letech 2018-2020 šlo již o 31 % a 21 %.

Graf 148: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu studujících mužů a žen v DSP 091 Zdravotní péče v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 149: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů v DSP 091 Zdravotní péče v %

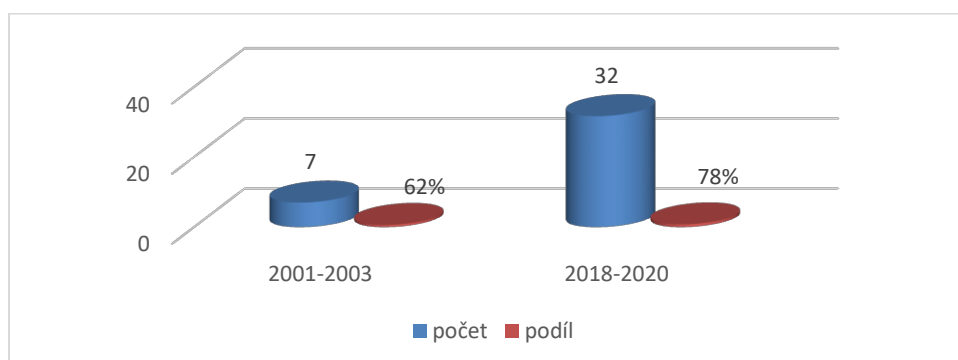
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.6.2 Sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (ISCED 092)

Studenti oborů Sociální péče tvoří pouze okrajovou část doktorandů z oborové skupiny ISCED F 09. Níže uvedené údaje jsou tak vzhledem k nízkým absolutním počtům spíše hrubým zachycením trendů a i drobné výkyvy v jednotlivých letech mohou značně ovlivnit výsledné podíly. I přesto je však patrné, že se jedná o obor do vysoké míry feminizovaný. V letech 2001-2003 jej na doktorské úrovni studovalo v průměru 7 žen, což byly přibližně dvě třetiny všech studentů. V letech 2018-2020 se jednalo v průměru o 32 žen, které představovaly zhruba tři čtvrtiny všech studentů.

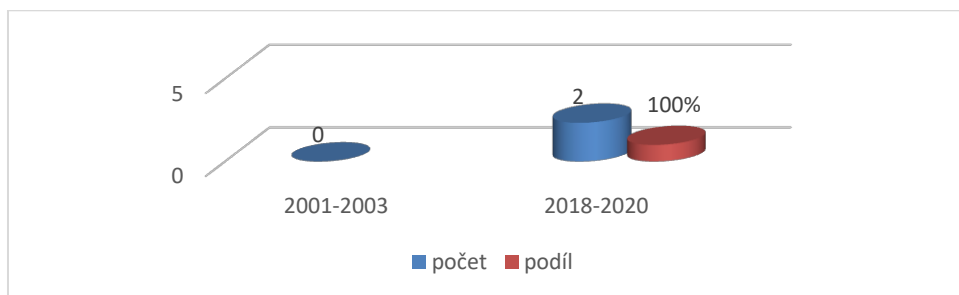
V níže uvedeném grafu jsou pro úplnost uvedeny i počty absolventek DSP v oborech Sociální péče, jedná se však pouze o jednotlivce, a údaje tedy nemohou vypovídat o širších trendech. Pouze upozorňují na fakt, že v letech 2001-2003 neabsolvoval uvedené obory nikdo a v letech 2018-2020 pouze v průměru dvě studentky a žádní studenti. Získání doktorského titulu v této oborové skupině je tedy velmi vzácné.

Graf 150: Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP ISCED F: 092 Sociální péče, péče o příznivé životní podmínky

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

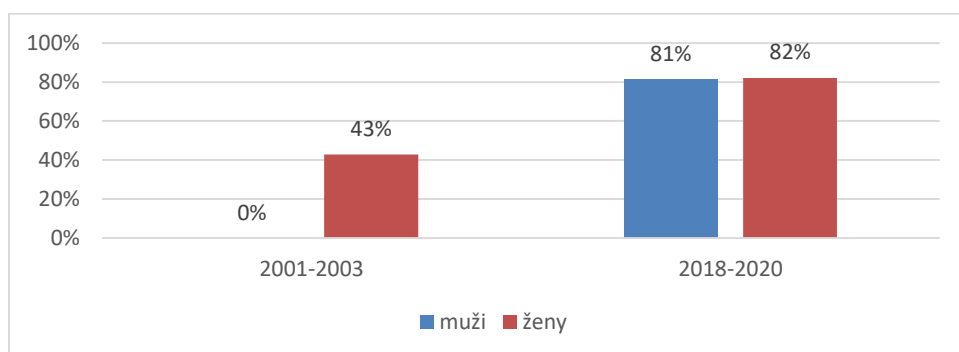
Graf 151: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP ISCED F: 092 Sociální péče, péče o příznivé životní podmínky

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

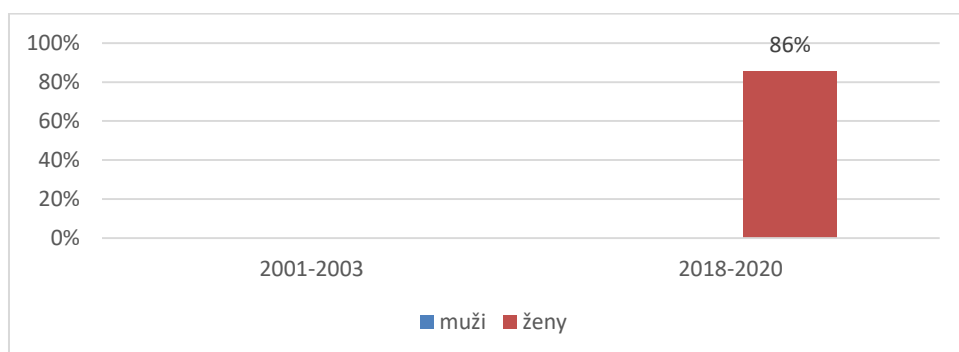
Rovněž pouze pro úplnost a pro ilustraci uvádíme níže podíly studentů a absolventů v prezenční formě. Data napovídají, že i zde se zvýšilo zastoupení studentů prezenční formě, a ve srovnání se zdravotnickými obory ISCED F 091 je v posledních letech poměrně vysoké – přes 80 %. Vzhledem k nízkým absolutním počtům studentů to však nelze považovat za spolehlivý ukazatel trendu.

Graf 152: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu studujících mužů a žen v DSP 092 Sociální péče, péče o příznivé životní podmínky v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 153: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů v DSP 092 Sociální péče, péče o příznivé životní podmínky v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

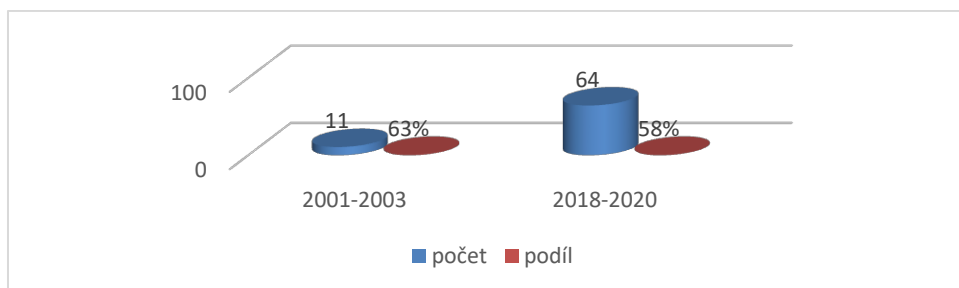
II.6.3 Interdisciplinární programy (ISCED 098)

Druhou spíše okrajovou skupinou v rámci skupiny ISCED F 09 tvoří Interdisciplinární programy a kvalifikace zahrnující zdravotní a sociální péči, péči o příznivé životní podmínky. Obdobně i zde je třeba brát následující výstupy pouze jako orientační indikaci určitého směru vývoje a mít na paměti, že drobnější výkyvy mohou značně ovlivnit relativní čísla.

V letech 2001-2003 tyto obory studovalo v průměru 11 studentek, což odpovídá necelým dvěma třetinám (63%). V letech 2018-2020 již šlo v průměru o 64 studentek, které tvořily 58 % ze všech. Jedná se tedy o obory, kde je mírně vyšší zastoupení žen a ačkoli došlo ke snížení jejich podílu, vzhledem k nízkým absolutním počtům osob to nelze považovat za indikaci stabilního trendu. V letech 2001-2003 tyto obory neabsolvovaly žádné studentky ani studenti. V letech 2018-2020 již obor absolvovalo v průměru 5 žen a 9 mužů, což odpovídá orientačním 56 % žen.

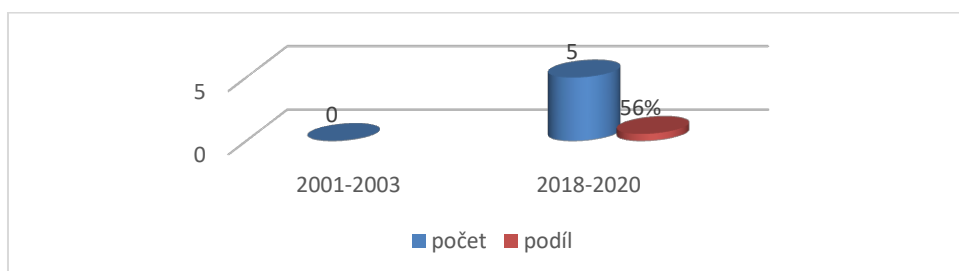
I na výše uvedených nízkých počtech osob se ukazuje, že podíly studentů a absolventů obou pohlaví v prezenčním studiu postupně rostou.

Graf 154: Graf Počet a podíl studentek na celkovém počtu studujících DSP ISCED F: 098 Interdisciplinární programy

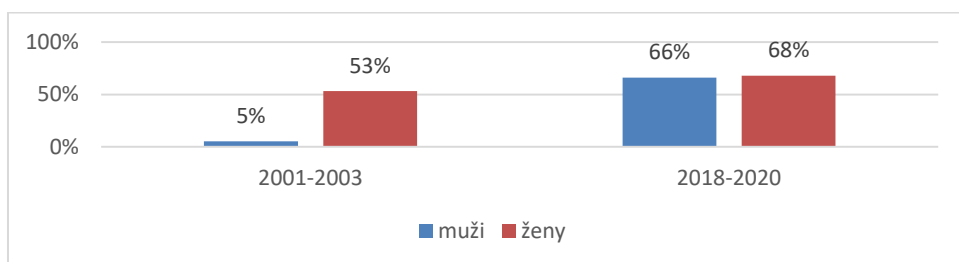
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 155: Počet a podíl absolventek na celkovém počtu absolvujících DSP ISCED F: 098 Interdisciplinární programy

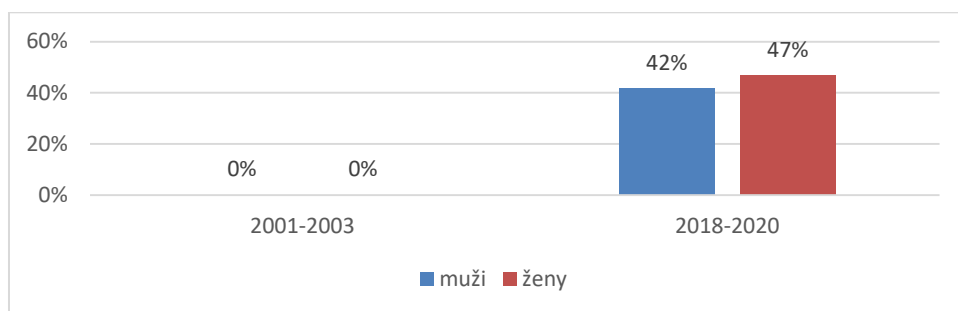
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 156: Podíly žen a mužů studujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu studujících mužů a žen v DSP 098 Interdisciplinární programy v %

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 157: Podíly žen a mužů absolvujících v prezenční formě DSP ISCED F 051 na celkovém počtu absolvujících žen a mužů v DSP 098 Interdisciplinární programy v %

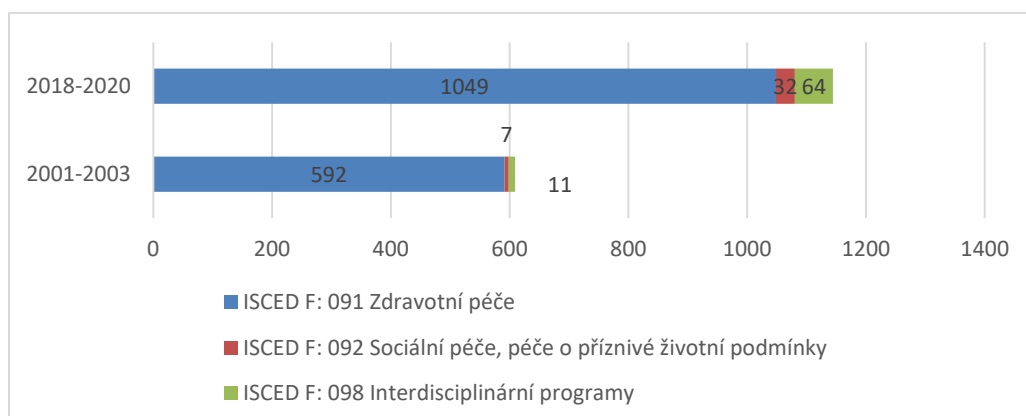
Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

II.6.4 Vzájemné porovnání jednotlivých oborů

Do širší skupiny oborů ISCED 09 Zdravotní a sociální péče patří tři podskupiny, a to 091 Zdravotní péče, 092 Sociální péče a 098, kam jsou řazeny související interdisciplinární obory. Ve všech těchto podskupinách dochází ke zvyšování počtu žen. V oborech Zdravotní péče a Sociální péče dochází zároveň i ke zvyšování zastoupení žen v celkovém počtu studentů. V oblasti Zdravotní péče, kam jsou zahrnuty zejména obory lékařské, stomatologie, farmacie a ošetřovatelství, byla v letech 2001-2003 patrná určitá převaha mužů (podíl žen byl 40%), v průběhu posledních 20ti let však došlo ke zvýšení zájmu žen o doktorské programy v těchto oblastech a v současné době je zastoupení obou pohlaví vyrovnané.

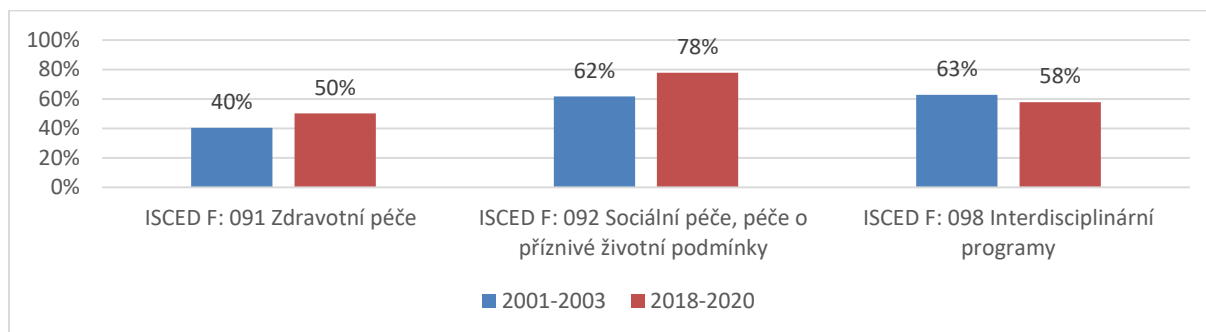
Zbývající dvě skupiny oborů, 092 Sociální péče a 098 Interdisciplinární obory, se vyznačují poměrně nízkým absolutním počtem studentů, není proto příliš spolehlivé vyvozovat závěry o jednoznačných trendech. Přesto je však patrné, že obor Sociální péče je poměrně feminizován, což odpovídá tradiční vyšší preferenci těchto oborů u žen, a tato feminizace se patrně dále zvyšuje. I v interdisciplinárních oborech je mírná převaha žen, jejich podíl se však ve sledovaných letech příliš nezměnil, dokonce mírně klesnul, je však třeba mít na paměti nízký absolutní počet osob.

Graf 158: Vývoj průměrného ročního počtu studentek v DSP ISCED F 09

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 159: Vývoj průměrného ročního podílu studentek na celkovém počtu studujících v DSP ISCED F 09

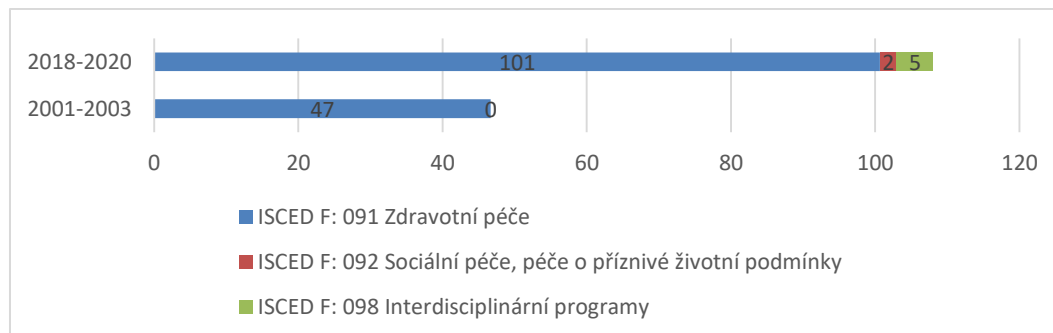

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Co se týče dat o absolventech, vzhledem k nižším absolutním počtům osob je možné určité závěry vyvozovat pouze u oboru 091 Zdravotní péče. Trend zde odpovídá tomu, co již bylo popsáno u statistik studentů, s tím rozdílem, že úspěšnost žen v dokončování doktorských programů je zde vyšší. Podíl absolventek tedy v letech 2018-2020 dosáhl v průměru 57 % a je vyšší než podíl studentek (50%). V letech 2001-2003 byl podíl absolventek 43 %.

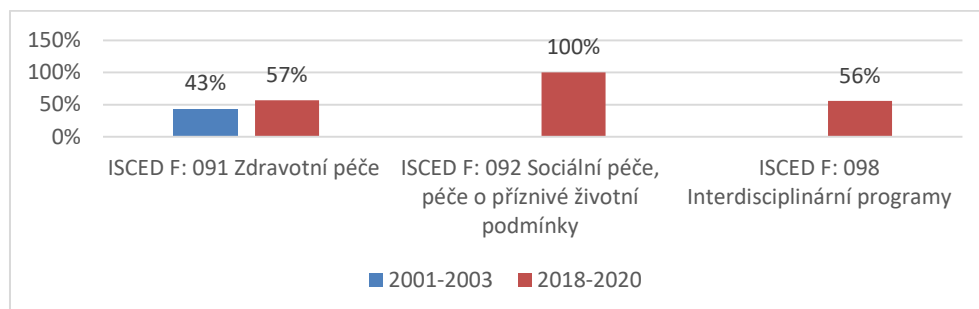
V ostatních dvou oborových skupinách můžeme pouze konstatovat, že v letech 2001-2003 doktorské programy nestudoval, ani neabsolvoval nikdo, zatímco v letech 2018-2020 je již patrný určitý mírný rozvoj a objevují se první jednotliví absolventi, z nichž je většina žen.

Graf 160: Vývoj průměrného ročního počtu absolventek v DSP ISCED F 09

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

Graf 161: Vývoj průměrného ročního podílu absolventek na celkovém počtu studujících v DSP ISCED F 09

Zdroj: MŠMT – Statistika výkonových ukazatelů, vlastní výpočty

© 2022. Národní vzdělávací fond, o.p.s.
Reprodukce a citace je možná při celém zmínění zdroje a zachování kontextu formulace.